

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ

ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ
(ಪರಿಷ್ಕಾರ - 2022)

ವಿಳಾಸೀಯ ಶರೀರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.)

ನಂ. ೪, ೧೦೦ ಅಡಿ ವರ್ತುಲರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರಿ ಇನ್‌ಹಂಟ,
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೮೫

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು :

ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಲಿಪಟ್ಟಣ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು ೫೬೦೫೫೫ ೦೦೧
ಸದಸ್ಯರು :

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಿದ್ದಾಮಪ್ಪ ವಾಡೆದ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಅಂಜಮಾನ್ ಪ.ಮೂ. ಕಾಲೇಜು, ಸಿಂಧಗಿ, ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ
ಶ್ರೀ ಆರ್.ಡಿ.ರವೀಂದ್ರ, ಸಮಸ್ಯಯಾಧಿಕಾರಿ (ಪ್ರಭಾರಿ), ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ಕೊಪ್ಪ ತಾ., ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಬಾಬು ಹಲಸಗಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಬಿ.ಇ.ಬಿ.ಕಬ್ರೇರಿ,ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ನಾಗದೇವನಹಳ್ಳಿ, ಕೆಂಗೇರಿ ಹೋಬಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦೫೫೫.

ಶ್ರೀ ನೀಲಾವರ ಸುರೇಂದ್ರ ಅಡಿಗ, ಕುವೆಂಪು ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಶಾಲೆ, ತೆಕ್ಕಣಿ, ಕುಂದಾಪುರ ತಾ., ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಪರಿಶೀಲಕರು :

ಡಾ ಪದ್ಮಾನಿ ನಾಗರಾಜ್ ಎಸ್ ಐ, ಉಪಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಗುಪ್ತಕಾಲೇಜು, ಹೊಸಕೆರೆಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬೦೫೫೫.

ಕಲಾವಿದರು :

ಶ್ರೀ ಜಾನ್ ಚಂದ್ರನ್, ಚಿತ್ರಕಲಾಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ್, ಮಂಗಳೂರು

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು:

ಮೌ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ್, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಂಕೆಮಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಎಲಚೀನಹಳ್ಳಿ, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ , ಬೆಂಗಳೂರು-೨೯
ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಿದ್ದಪ್ಪ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ನಂ ರಿಂಟ, ರಿಂನ್ ಕ್ರಾಸ್, ಜೆ.ಪಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೨೯

ಮೌ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ರಾಗಿಣಿ, ಹಂಪಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೌ. ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕೆ.ಎಚ್.ಬಿ. ಕಾಲೋನಿ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ. ಶಿಂದೆ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಕನಾಂಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
ಜಾಣಪತ್ರಿ ಅವರಣ, ತೊರವಿ, ವಿಜಯಪುರ - ೫೬೩೧೦೧೫.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಮೌ. ಜಿ.ಎಸ್.ಮುದಂಬಿಡಿತ್ತಾಯ, ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ಪರಿಪೂರ್ವಕ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನೆ, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ,
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೫೫೫.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ:

ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೫೫೫.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ನಾಗಮಣಿ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೫೫೫

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೫೫೫.

ಮುನ್ಮುಡಿ

೨೦೦೫ನೇಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕನಾರ್ಕಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘವು ೨೦೧೦ ನೇಯ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದನೆಯ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೭ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮತ್ತು ಒಂದು ನೇಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ, ಗಣೀತ ಮತ್ತು ಒಂದು ನೇಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣೀತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೨೦೦೫ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವ್ಯೋಷಿಸ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಆವೃತ್ತಿಕರ್ತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು
- ಕಂರಪಾರ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಜಾಖನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಆವೃತ್ತಿಕರ್ತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣತ ಸ್ವಂದಿಸುವುದು
- ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು
- ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರದ್ವಿಷಯ ಜೋಡಿಸುವುದು
- ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜಾಖನ ಸಂಯೋಜನೆ
- ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಜಾಖನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach), ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach) ಹಾಗೂ ಸುರಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach) ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಖನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆವೃತ್ತಕ ಜೀವನವೊಲ್ಯಾಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾದ್ವಿಷಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸವಾರಂಗಿಂಳಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಮೂರಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ನಾಲ್ಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಾಸ್ಥಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಭಾಷಾಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು, ವಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಗಂಧಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಕೆಂಂತ ಮುಕ್ತವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಸೊಂದಯರ್ಪಣೆ, ಪ್ರಶಂಸಾ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಕ್ತ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ಕಂಪಾರತಕ್ಕ ತರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಬಂದು ಮೂರಕವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗೊಂಡಿದ್ದು, ಮುಕ್ತ ಮನೋವ್ಯಾಖಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಗೆ ಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಕ್ತಮೊಂದಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಜಟಿಲ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಯೇ ಕಲಿಕೆಯ ಗುರಿಯಿಂದು ಅಂತಹ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳು ಮುಕ್ತ ಬಂದಿಯ ಕಲೆ (learning to learn) ಹಾಗೂ ಕಲೆತುದಾನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ (learning to do) ಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನಾರ್ಕಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘವು ಈ ಪ್ರಸ್ತರಕದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಶಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಕೃತ್ಯಾತ್ಮಕಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಜಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬೆಗಿರುವುದು ನೀಡಿರುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುದಂಬಡಿತ್ತಾಯ

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ರಚನೆ

ಕನಾರ್ಕಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘ (ರ.)

ಬೆಂಗಳೂರು

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನಾರ್ಕಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘ (ರ.)

ಬೆಂಗಳೂರು

ಓದಿಗೆ ಮುನ್ನ...

ಎಳಿನೆಯ ತರಗತಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತ ಕನಾಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರ) ನೀಡಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ೨೦೦೫ರ ಆರ್ಥಿಕತರಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಳಿನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲೆಕಾರಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪಾಠಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಪಾಠವನ್ನು ಸಾಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂಥ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.. ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮನಸ್ಸಿಗಳು ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ, ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗ ಕಾಳಜಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕು, ಇದರೊಂದಿಗೆ ದೇಶ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾಳಜಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವೂ ಇದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳಂತೆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಆಧುನಿಕ ಒದು, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ವಂತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಗಾಢಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಪೂರಕ ಪಾಠಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾದಿಂದ ಹೊರಗಿಡದೆ ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ.

ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಕೇವಲ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಸ್ತರವಲ್ಲ. ಇದು ಒಮ್ಮ ಜನ ಚಿಂತನೆಯ ಸಂಘಟಿತ ರೂಪ. ಸಮಿತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ದಯಾಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಜ್ಜಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನಮನಗಳು. ಕನಾಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರ) ಇಂಥೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಸಂಘದ ವ್ಯಾವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಂಯೋಜಕರಾದ ಡಾ ಮೂಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ, ಸಂಘದ ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆಯ್ದ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು. ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರು, ಪರಿಶೀಲಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಸಹಕರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಹೊರತಂದಿರುವ ಮುದ್ರಕರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮಲ್ಲಿಪಟ್ಟಣ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ-೨
ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿ

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಗಳ ವಿವರ

ಸರ್ವಾಧ್ಯಾಕ್ಷರು :

ಮೌ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ರಾಜ್ಯಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಸಮಿತಿ, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಸಂಘ(ರಿ)ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸಾಂತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಜಗನ್ನಾಥ್. ಹೆಚ್.ಎಸ್, ಸಹ ಪ್ರಾಥಮಿಕರು, ಕನಾರಟಕ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೀದರ್
ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಮಪ್ಪಬ್ಬ ಬೆಟ್ಟದೂರು, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂತುಪಾಲರು, ಅಮರ ಚೇತನ, ತವಳಗೇರಿ ಕಾಲೋನಿ, ಕಲ್ಕಾನಗರ, ಕೊಪ್ಪಳ
ಶ್ರೀ ವಿ.ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯಹೊಳ್ಳಿ, ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜಿತಪಾಡಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಉಡುಪಿ ತಾ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರವೀಶ್.ಕುಮಾರ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕೇಗೆಳ್ಳಿ, ಮೈಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೋಡ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉತ್ತರಪಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೬೯

ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಣ್ಣಗೋಡ ಹೆಚ್.ಎಸ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಹನುಮಂತಪುರ, ಹಾಸನ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಶ್ರೀಮತಿ. ಶುಶೀಲ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕೆ, (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಪಾಠವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾಲೇಜು, ಮದ್ವಾರು ತಾಲ್ಲೂಕು

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜಪ್ಪ, ಎಂ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿಪದವಿಪಾಠಕಾಲೇಜು, ಹೊಸನಗರ ತಾ.

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಬಿ.ವೀರನಗೋಡ, ಬಿ.ಆರ್.ಪಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಳೆ, ಶಿಕ್ಷಾರೂಪ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಕಲಾವಿದರು:

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್. ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉರುಮಾರ ಕಸಲಗರೆ, ಮಂಡ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕು,

ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಥಮಿಕರು, ನಂ.೨, ಱಿಎಎಸ್ ಕಾರ್ಸ್, ಜೆ.ಬಿ.ನಗರ,ಬೆಂಗಳೂರು-೨೮

ಡಾ. ಜಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಥಮಿಕರು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ತಿ, ಮೈಸೂರು-೬

ಡಾ. ಸ್ವೀಯದ್ರ ಜಮೀರ್.ಬಿಲ್ಲಾಪರೀಷ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂತುಪಾಲರು, ಭಟ್ಟಳ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ

ಡಾ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಹಿಂಡ್ಲಿಡಿ, ಎಸ್.ಪಿ.ಎಂ. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು, ರಾಯಚೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಡಾ. ಕಲಾವತಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ಪ್ರಾಥಮಿಕರು, ಕನ್ನಡ ಭಾರತಿ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಶಂಕರಭಟ್ಟ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಡಾ. ಗೀತಾವಸಂತ, ಸಹಪ್ರಾಥಮಿಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತುಮಕೂರು.

ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಎಚ್.ಎಸ್., ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವಕಾಲೇಜು, ಬಸವನಗಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೋಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ. ರಂಗಯ್ಯ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಂ.ಡಿ. ಉಪಾ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಕುರತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅಧ್ಯಾಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ೨೦೧೯-೨೦ ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಫೋಂಟ್‌ನ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವೃತ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವೃಜಾನ್ವಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಷಾಸನವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಮನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ೨೨ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪.೧೧.೨೦೧೯ ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಳೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ೨೪.೧೧.೨೦೧೯ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ ೧೯.೧೯.೨೦೧೯ ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಲ್ಲಿ ಮನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ೨೦೧೯-೨೧ ರ ಬದಲು ೨೦೧೯-೨೧ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದು, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಗಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ನೀಡಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯವರ್ವಿಷ್ಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಮ್ಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರಾಯ ಶಾಲೆ (ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ) ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೋಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು

ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೊಲನಿಕ ವಿಶೇಷಣ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂಥು, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕು ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕು ಚೌಕಟ್ಟಗಳನ್ನು ಏರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ: ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ೨೨ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹೇ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೋಡ)

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನಾರ್ಚಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಚೆಂಗಳೂರು-೮೫

(ಮ್ಲಿ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ)

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ
ಕನಾರ್ಚಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಚೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕುರತು

೨೦೧೪ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಪರಿಷ್ಕತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ೨೦೧೮-೧೯ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಟೀಕೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಬಂದವು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಸ್ವಂತಾಸಕ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಕಟಕ ಸರಕಾರವು ೨೦೨೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಆವಾದನೆ ಕೇಳಿಬಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಮುಕ್ಕಣೀ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಇಂದಿನ ಮುಕ್ಕಣಿಗೆ ನಾವು ಎಂಥ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತೇವೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಂತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದುವ ಪಠ್ಯಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗ-ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ದ್ರೋಷ, ತಾತ್ವಾರಗಳನ್ನು ಹರಡುವಂತಿರಬಾರದು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನೂ ದೇಶಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಉದ್ದೀಪಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ, ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಮೋದ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶಿರವಾದ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೋರೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ಫೋರ್ಟ್‌ಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಜನಪದಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಉತ್ಸಾಹೆಯಾಗಿ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಪ್ರಜಾಪಂತ, ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ, ಸಭ್ಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಚೌಕಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಭಾಷಾಪಠ್ಯವು ಇರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮವಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ. ಭಾಷಾಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡಬೇಕು; ಆತನ ಭಾಷಾಪ್ರಾಧಿಮೆ ಗಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಓದುವ, ಆಲಿಸುವ, ಮಾತಾಡುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಅಭಿಪೂರ್ಯ, ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಈ ಬಗೆಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರವೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ಆ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡೆವು: (೧) ಭಾಷಾಪಠ್ಯವಿರುವುದು ಅತ್ಯತ್ಮಮವಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕನ್ಯಾಯ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತುರುಕುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳು ಕಾಣಿಸುವ ಗದ್ಯ/ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (೨) ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬಾರದು. (೩) ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಮೌಲ್ಯಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. (೪) ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ,

ಭಾಷಾಸೋಗದು, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಿಚಾರ, ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು. (ಒ) ಕವಿ/ಲೇಖಿಕರ ಮನರಾಷ್ಟರನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಾಡಿ ಹೊಸ ಕವಿ/ಲೇಖಿಕರ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. (೩) ಭಾಷೆಯ ಸೌಖಗನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಆದರ್ಶಸ್ಥಿತಿ. ಆದರತ್ತ ನಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವೇ ಹೊರತು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ವಿನಯದಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಮನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಸಮಗ್ರ ಮನಾರಜನೆಯಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ (೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ) ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕದ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇಡಿಯ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ ಅಂತಹೆಯೇ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೂ ಆಭಾರಿ. ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯು ಈಗಷ್ಟೇ ಬಂದಿರುವ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಪಲಿಸುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಸಮಗ್ರ ಮನಾರಜಿತ ಪಠ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮುದು.

ಎಂ.ಪಿ. ಮಾಡೇಗೌಡ

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಒ.)
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೫

ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀಧರ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮರೂಪ

ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ

ಮನರ್ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ

ಶ್ರೀ ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀಧರ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸದಸ್ಯರು :

ಡಾ. ರೋಹಿತಾಜ್ಞ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧಾರ್ಯಪಕರು, ಜಾನಪದಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕನಾರ್ಟಿಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಡಗಂಚಿ, ಅಳಂದ ರಸ್ತೆ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಟ್ಟಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಉತ್ತರಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಕ್ಕಣ ವಲಯ-೧.

ಸಲಹಾರರು :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ. ಮಾಡೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಒ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೫೫.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ. ರಂಗಯ್ಯ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಒ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೫೫.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಂ.ಡಿ. ಉಪಾ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಒ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೫೫.

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಗದ್ಯ ಭಾಗ	ಕೃತಿಕಾರರು	ಪ್ರ.ಸಂ.
೧	ಮುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಮುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಕತೆ ಹೇಳು	ನಾ. ದಿಸೋಜ	೦೧
೨	ಸೀನ ಸೆಟ್ಟರು ನಮ್ಮ ಟೇಚರು	ವಿ. ಗಾಯತ್ರಿ	೧೪
೩	ಹಿಲ್ಲನ್‌ಹೆಡ್ ಚೆಳವಳಿ	ಶಶಿಧರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ	೨೪
೪	ಪರಿಸರ ಸಮರೋಲನ	ಕೃಷ್ಣನಂದ ಕಾಮತ್	೩೬
೫	ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ	ರಚನಾ ಸಮಿತಿ	೪೯
೬	ಜಗಳಿ ಇರುವೆ	ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ	೫೨
೭	ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ	ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ	೬೨
೮	ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಸುಖ-ದುಃಖ	ಎ.ಆರ್. ಮಣಿಕಾಂತ್	೭೨

ಪದ್ಯ ಭಾಗ

೯	ಹುತ್ತರಿ ಹಾಡು	ಕೆವಿಶ್ವ (ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು)	೯೦
೧೦	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವರ್ಗ	ಡಾ. ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲಿ	೯೬
೧೧	ಭಾಗ್ಯದ ಬಳಿಗಾರ	ಜನಪದಗಿತೆ	೧೦೦
೧೨	ವಚನಗಳ ಭಾವಸಂಗಮ	ಜೀವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಮುಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮುಕ್ಕಾಯ್ಕು, ಸತ್ಯಕು	೧೦೫
೧೩	ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡ ದೀಪ	ಡಿ.ಎಸ್. ಕಕ್ಷ	೧೧೦
೧೪	ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾಡು	ಮುದೇನೂರು ಸಂಗ್ರಹಿ	೧೧೮
೧೫	ತಿರುಕನ ಕನಸು	ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಕರಿ	೧೨೫
೧೬	ಅಭಿಮನ್ಯವಿನ ಪರಾಕ್ರಮ	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ	೧೨೯

ಮೂರಕ ಪಾಠಗಳು

೧	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ	ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು	೧೪೨
೨	ಗೊಂಬೆ ಕಲಿಸುವ ನೀತಿ	ಆರ್. ಎನ್. ಜಯಗೋಪಾಲ್	೧೪೪
೩	ಗೋಲಗುಮ್ಮಟ	ರಾಜಶೇಖರ ಕುಕ್ಕಂದಾ	೧೪೮
೪	ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಣ	ರಮಾನಂದ ಆಚಾರ್ಯ	೧೫೦
೫	ರಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ	ಮಧುರಚನ್ನ	೧೫೨
೬	ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ	ಎಣಗಿ ಬಾಳಪ್ಪ	೧೫೫

೧. ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಕರೆ ಹೇಳು

ನಾ. ಡಿಸೋಡ -

ಪ್ರವೇಶ : ಬೆಳಗ್ಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತಿಗಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

- ಮಾಲಾ : ನಿನ್ನೆ ನಮ್ಮೆ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಕರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ನಾನು ನಮ್ಮುಮ್ಮೆ ಹೋಗಿದ್ದೇವು. ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು.
- ರೇಖಾ : ಪುರಾಣದಕರೆ ಹೇಳುವಾಗ ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನನಗದು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ.
- ಮೇರಿ : ರೇಖಾ.... ನನಗೆ ನೀತಿಕರೆಗಳು ಎಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೆಲವು ನೀತಿಕರೆಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇವೆ.
- ಫಾತಿಮಾ : ಮಾಲಾ.... ಕೆಲವು ಕರೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲಾ....
- ಮಾಲಾ : ಹೌದು, ಇದನ್ನು ಕಥನ-ಕವನ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
- ರೇಖಾ : ಕೆಲವು ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ಮಾಲಾ : ನಾನು ಜಿಕ್ಕೆವಳಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಿಜ್ಜಿ ನನಗೆ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಫಾತಿಮಾ : ನನಗಂತೂ ಕರೆಗಳೆಂದರೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ.
- ಮೇರಿ : ನನಗೂ ಅಷ್ಟೇ.
(ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಮಾತಾಪುತ್ರಿಯವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಕಿವಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿದವು.)
- ಶಿಕ್ಷಕಿ : ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಕರೆಗಳೆಂದರೆ ಅಮೋಂದು ಇಷ್ಟವೇ? ಇವತ್ತಿನ ನಮ್ಮೆ ಪಾಠ ಕೂಡಾ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಕರೆಯೇ; ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಹೇಳುವ ಕರೆ ಕೇಳಿದ ಆಯ್ದೇ?
- ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮುಕ್ಕಳ ಮುಖಿ ಅರಳಿತು.

ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಕರೆ ಹೇಳು ಅಂದರೆ, ‘ಬಾ ಮಗ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಒಳ್ಳೇದೊಂದು ಕರೆಯ’ ಅಂತಾಳೆ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ. ಕರೆಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಘಟ್ಟಿ. ದೊಡ್ಡಿ ಕರೆ, ಸಣ್ಣ ಕರೆ, ಪುಟ್ಟಾಣಿ ಕರೆ, ತಮಾಷೆ ಕರೆ, ಹಾಡ್ತತೆ ಹೀಗೆ ತರಾವರಿ ಕರೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ. ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಮನೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ.

ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಮನೆ ಜಗಲಿ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸಂತಸದಿಂದ ಇದ್ದಾಳೆ ಅಂತ ಅವಳ ಮುಖಿವೇ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು.

“ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಪುಟ್ಟಿಜ್ಜಿ ಕರೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ.

“ಬಾ ಮಗ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಒಳ್ಳೇದೊಂದು ಕರೆಯಾ” ಅಂದಳು.

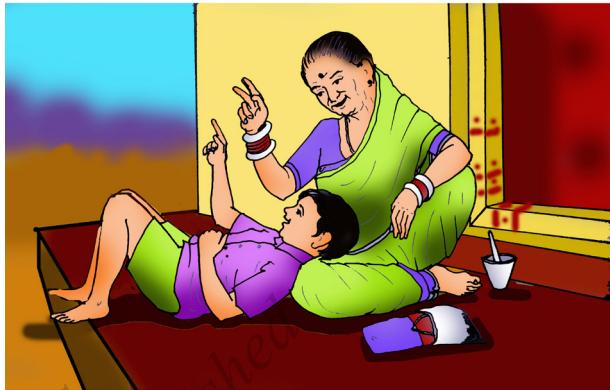
ಅವಳ ಮನೆ ಜಗಲಿ ಹತ್ತಿ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಒರಗಿ ಶೊತು ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ.

“ಯಾವ ಕತೆ ಹೇಳಲಿ?”

“ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ಹಾಡ್ತತೆ ಹೇಳು” ಅಂದೆ.

ಪುಟ್ಟಜ್ಞ ಸ್ವಾಲಿಟ್ಟಿ ಅಂದರೆ ಹಾಡ್ತತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಡೂ ಇರುತ್ತೆ, ಕತೇನೂ ಇರುತ್ತೆ. ಪುಟ್ಟಜ್ಞ ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹಾಗೇ ತಣ್ಣನೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಡಿದಳು.

ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಉರ ಹೊರಗೆ
ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಹರಿದಿದೆ
ಹಳ್ಳ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹರಿದು
ಉರ ಜನರ ಪೋರೆದಿದೆ
ಹರಿವ ಹಳ್ಳ ಉರಿಗೊಂದು
ಸೊಬಗ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ
ಹಸಿರು ಕಾಡು ಮರಗಳಲ್ಲಿ
ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡು ಕೇಳಿದೆ

ಇಂತಹ ಒಂದು ಸೊಗಸಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಅಂತ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯೋ ಯೋಚನೆ ವಾಡಿದ. ಒಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ. ಮನೆ ಮುಂದೆ ತೋಟ ವಾಡಿದ. ತನಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಹಳ್ಳ, ಹಳ್ಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ಇವನ ಮನೆ. ಮನೆಯ ಹಿಂದೆಯೇ ಭಾರೀ ಕಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಕಾಡುಕೋಣ, ಆನೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು. ಈ ಯುವಕನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಭೀತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವನು ಅವುಗಳ ಸುದ್ದಿಗೇ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವೂ ಇವನ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಇವನ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಪ್ರಾಣಿಗಿಂಡಿ ಇದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ನೀರು ಕುಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಯುವಕ ಮನೆ ಜಗಲಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಹೆದರಿ ಗಾಬರಿಯಾದ ಒಂದು ಜಿಂಕೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೆಜ್ಜೆ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಜಿಂಕೆಯ ಮೃದುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಜಿಂಕೆ ಹೀಗೆ ಓಡಿ ಬರಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಿತ್ತು.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲಿ

ಚಿಂಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು

ಅದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹುಲಿ

ಹಳ್ಳಿದೆಡೆಗೆ ಬಂದಿತು
 ಪ್ರಾಣಭಯದಿ ಜಿಂಕೆ ಬಂದು
 ಮನೆಯನೊಂದ ಹೊಕ್ಕಿತು
 ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸು ಎಂದು
 ಮನೆಯೋಡೆಯನ ಕೇಳಿತು.

ಈ ಯುವಕನಿಗೆ ಜಿಂಕೆ ಹುಲಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಅನ್ನಪುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಎದ್ದು ಅದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವನೆ ನೀಡಿದ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹುಲಿ ಬಂದು ಯುವಕನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿತು. “ಏಯೂ ಯುವಕ, ಈ ಜಿಂಕೆ ನನ್ನ ಆಹಾರ. ನೀನು ಇದಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಅರಣ್ಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು” ಎಂದಿತು ಹುಲಿ.

“ನೋಡು, ಇದು ಅರಣ್ಯದ ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿ. ಇದರ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಇದೆ. ಅರಣ್ಯದ ಪ್ರಾಣೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲು ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಯಾರೋ ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆ ಯುವಕ ಹುಲಿಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹುಲಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಅಭಿರುಸಿತು. ಯುವಕ ಜಿಂಕೆಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯೋಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಹುಲಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಡಿ ಬಂದವರನ್ನು ತಾನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದ.

ಹುಲಿಗೂ ಆ ಯುವಕನಿಗೂ ಜಗತ್ವಾಯಿತು. ಹುಲಿ ಯುವಕನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿತು. ಗಾಯ ಮಾಡಿತು. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುವಕ ಸೋಲಲಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಪರಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದಿತು ಹುಲಿ. ಅದಕ್ಕೂ ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಗಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಯುವಕ. ಜಿಂಕೆ ಯುವಕನ ಸ್ಥಿರತ್ವನ್ನು ನೋಡಿತು. ಪಾಪ ಎಂದು ಮರುಗಿತು. “ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೋಗಿ ನಿನಗೆ ಹೀಗಾಯಿತೇ” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ –

ಸೋಪ್ಪು ಸದೆ ಬೇರು ತೊಗಟೆ
 ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಂದಿತು
 ಅರೆದು ಕುಟ್ಟಿ ಮದ್ದುಮಾಡಿ
 ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿತು
 ಗಾಯ ಮಾಗಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ
 ಎದ್ದು ನಡೆಯತೊಡಗಿದ
 ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಜಿಂಕೆಗಾಯ್ತು
 ಅಪರಿಮಿತ ಆನಂದ

ಹೀಗೆ ಆ ಜಿಂಕೆಗೂ ಆ ಯುವಕನಿಗೂ ಏನೋ ಸಂಬಂಧಕೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಜಿಂಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಜಿಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಯುವಕ ಗಮನಿಸಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಯುವಕ ಏನೋ ಮಾಡುತ್ತ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಜಿಂಕೆ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದೆ. ಹೊರಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಏನನೋ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಯುವಕನ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಒಂದು ಇಂಪಾದ ದನಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜಿಂಕೆ ಮತ್ತೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

“ಚುಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿಯಾ..... ಚುಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿಯಾ?” ಎಂದು ಒಂದು ದನಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಜಿಂಕೆ ಹೊರ ಓಡುತ್ತದೆ. ಯುವಕ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಓವರ್ ಯುವತಿ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ತಜ್ಜಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಜಿಂಕೆ ಅವಳ ಕ್ಯೇ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಅವಳ ಮೈಗೆ ತನ್ನ ಮೈ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಆಕೆ ಜಿಂಕೆಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮುಖ ತಾಗಿಸಿ ಅಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಯುವತಿ ಈ ಯುವಕನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ಇದು ನಾವು ಸಾಕಿಕೊಂಡ ಜಿಂಕೆ.... ಇದರ ಮೇಲಿನ ಈ ಚುಕ್ಕೆಯ ಗುರುತಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಚುಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕರೆದೇವು.... ಇದು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು..... ಇದನ್ನು ಒಂದು ಹುಲಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಕೆಲ ಹಳ್ಳಿ ಜನ ನೋಡಿದರು... ಚುಕ್ಕೆಯ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು ಅಂತ ನಾವು ತಿಳಿದೆವು.... ಆದರೂ ನನಗೆ ಏನೋ ನಂಬಿಕೆ ..... ಚುಕ್ಕೆ ಬದುಕಿದೆ ಎಂದು.... ನಾನು ಆವಶ್ಯಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಇದು ಸಿಕ್ಕಿದೆ....” ಆ ಯುವತಿ ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಯುವಕ ತಾನು ಚುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದ ಕರೆ ಹೇಳಿದ. ಹುಲಿಗೂ ತನಗೂ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಚುಕ್ಕಿಯು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ದ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ.

“ಚిక్కందినింద చుక్కి నమ్మ మనెయల్లియే దొడ్డదాగిదే. నాను చుక్కియన్న బిట్ట ఇరలారే.... ఇదన్న మనెగే కరెదొయ్యేతేనే” ఎందళు యువతి. అవటు హాగే హేళువాగ చుక్కిగే విషయ తిళిదుహోయితు. అదు హోగి ఆ యువకన మనెయోళగే అవితుకోండితు.

“ನಾನೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ ..... ಹೀಗೆ ಬಾಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದೇನೆ..... ಈಗ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆ....” ಎಂದ ಯುವಕ.

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ.. ಚುಕ್ಕಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ” ಎಂದ ಯುವತಿಯುವಕನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಚುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳ್ಳು.

ಚುಕ್ಕಿಯೊಂಬ ಜಿಂಕೆ ಪಾಪ

ಹುಲಿಯ ಕಣ್ಣಿ ಬಿದಿತು

ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಅದನು ಉಳಿಸಿ

ಮನೆಯಲಿರಸಿ ಸಾಕ್ಷಿದ

ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಹುಡುಗಿ

ಅದನು ಬಿಡೆ ಎಂದಳು

ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿ ಒಂದಾಗಲು

ಚುಕ್ಕಿಯೇ ಮುಂದಾಯಿತು

ಹೀಗೆ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಉರು ಬೆಳೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸುವಿವಾಗಿದ್ದರು. ಪುಟ್ಟಿ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿ ಎದ್ದಳು.

“ಮತ್ತೆ ಯಾವತ್ತಾರ ಬಾ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕತೆ ಹೇಳತೇನೆ” ಎಂದಳು ಪುಟ್ಟಜ್ಞ. ನಾನು ಸಂತಸದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಆಲನ್ಮಾವುದು.

ಸಾಮಧ್ಯ : ಅಪಲಿಚತ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅಲಲಿ ಅಥವಾಹಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅರ್ಥ : ಕತೆ ಹೇಳುವುದು ಎಂದಾಗ- ಅಜ್ಞಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಕ್ತಜನ್ಮ ಕುಳಿಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾವ-ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅಭಿನಯ ಸಹಿತ ಅಜ್ಞ ಹೇಳುವ ಕತೆಯ ದಾರ್ಮಿಕ್ತೇ ಗಮ್ಯತ್ವ. ಹೊಣೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಾಗುತ್ತಾ, ಕತೆಯ ಪಾತ್ರದ ದುಃಖ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೀಲಿಡುತ್ತ, ಹೆಡಿಕೆಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಕತೆ ಕೇಳುವುದೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಜನ್ಮ ನಿಂದೆಯೂ ಭಾರವು; ಹಲಿವೆಯೂ ಕಾಣಿಸುವು. ಇಂತಹ ಕತೆಗಳು ಮುಕ್ತಜ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಜೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಾದಾರಿ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೊಂದು, ಧ್ಯೇಯ ಸಾಹಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ, ನೀತಿ ಬೋಧನೆಯ ಕಥೆಗಳು ಬಿಂದಳ್ಳ ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮ ಸುಖನಡತೆಯ ಜ್ಞಾಂಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿತಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ನಾಬಾಟ್‌ ಡಿಸೋಜರವರು ೧೯೫೨ ಜೂನ್ ಈರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಎಫ್.ಪಿ.ಡಿಸೋಜ ತಾಯಿ ರೂಪಿನಾ ಡಿಸೋಜ.

ನಾ.ಡಿಸೋಜರವರು ಈವರೆಗೆ ೩೨ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ನಾಟಕಗಳನ್ನು, ಇಪ್ಪತ್ತೀಂಟು ಮುಕ್ತಜ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಕಾಡಿನ ಬೆಂಕಿ’ ಹಾಗೂ ‘ದ್ವೀಪ’ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ‘ರಜತಕಮಲ’ ಹಾಗೂ ‘ಸ್ವಣಂಕಮಲ’ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ‘ಬಳುವಳಿ’ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ‘ಸಾಕ್ಷ’ ದೇಶಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸಮ್ಯೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಕಥಾವಾಚನ ವಾಡಿದ್ದರು. ಇವರ ‘ಮುಳುಗಡೆಯ ಉರಿಗೆ ಬಂದವರು’ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ೨೦೧೦ರ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಾರ ದೊರೆತೆದೆ. ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗುಲ್ಬಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾವ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಂಗಳೂರು ಸಂದೇಶ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನವದೇಹಲಿ ಕಥಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪ್ರತ್ಯಾರು ನಿರಂಜನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪುರಸ್ಕರಣೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನವರಿ ೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಯೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಹಾಡ್ಗತೆ - ಹಾಡು ಸೇರಿರುವ ಕತೆ; ತರಾವರಿ - ವಿಧವಿಧವಾದ; ಭೀತಿ - ಭಯ, ಹೆದರಿಕೆ; **ಪ್ರಾಣಿಗಿಂಡಿ** - ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಲು ವಾಡಿಕೊಂಡ ಕಿಂಡಿ ; ಅಂಗಳ-ಅಂಗಣ, ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಥವಾ ಹಿಂದಿನ ಬಯಲು ಭಾಗ; **ಸಾಂತ್ವನ** - ಸವಾಧಾನ, ಸಂತ್ಯೇಸುವಿಕೆಯ ನುಡಿ;

ಆಶ್ರಯ - ಆಸರೆ, ಸಹಾಯ, ರಕ್ಷಣೆ; ಮದ್ದ-ಜೀವಿತ; ಪಲಾಯನ ಪರಿಸು-ಬಡಿಹೋಗು; ವಾಗು- ಒಣಗು, ವಾಸಿಯಾಗು; ಸಂಭ್ರಮ- ಉತ್ಸಾಹ, ಸಡಗರ, ಸಂತೋಷ; ಬಿಡೆ-ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಯಾವತ್ತಾರ-ಯಾವತ್ತಾದರೂ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಪುಟ್ಟಜ್ಞಿಯ ಬಳಿ ಹುಡುಗ ಯಾವ ಕತೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು?
- ಯುವಕ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಿದನು?
- ಜಿಂಕೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನಿತ್ತು?
- ಹುಲಿ ಸೋತು ಏನು ಮಾಡಿತು?
- ಯುವತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಚುಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿತು?
- ಹಳ್ಳಿದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಉರು ಏನಾಯಿತು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಹಳ್ಳಿ ಹರಿದು ಉರು ಜನರನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದೆ?
- ಯುವಕ ಹಳ್ಳಿದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಏನು ಮಾಡಿದನು?
- ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಯುವಕನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಏನು?
- ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಯುವತೆ ಏನು ಮಾಡಿದಳು?
- ಯುವಕ ಚುಕ್ಕಿಯ ಬಗೆಗೆ ಯುವತಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನು?

ಇ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರು-ಯಾರಿಗೆ? ಹೇಳಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

- “ಯಾವುದಾದರೂಂದು ಹಾಡ್ದತೆ ಹೇಳು.”
- “ಏಯಾ ಯುವಕ, ಈ ಜಿಂಕೆ ನನ್ನ ಆಹಾರ.”
- “ಇದು ನಾವು ಸಾಕಿಕೊಂಡ ಜಿಂಕೆ.”
- “ನಾನು ಚುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ.”

ಈ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

- ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
- ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
- ಅಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕತೆ ಕೇಳುವ ಹುಡುಗನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಯುವಕ ಮತ್ತು ಯುವತಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉ. ಕೆಳಗನ ಪದಗಳಿಗೆ ಅಥವ ಬರೆಯಿರಿ.

ಪೇರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಂಡಿ, ಭಯ, ತೋಗಟೆ, ಮದ್ದ, ಯಾವತ್ತಾರ.

ಊ. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ

ರ. ಪುಟ್ಟಜ್ಜಿ

ಉ. ಕಾಡು

ಇ. ಚುಕ್ಕೆ

ಈ. ಮದ್ದ

ಒ. ಹಳ್ಳಿದ ದಂಡೆ

ಃ. ಜಗಟ

ಆ

ಹುಲಿಗೂ ಯುವಕನಿಗೂ

ಚಿಂಕೆ

ಸೊಪ್ಪುಸದೆ, ಬೇರು, ತೋಗಟೆ

ಕತೆ

ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಕಾಡುಕೋಣ

ಳಾರು ಬೆಳೆಯಿತು

(‘ಅ’ ಮತ್ತು ‘ಆ’ ಪಟ್ಟಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ.)

ಭಾಷಾಭಾಷೆ

ಅ. ಕೆಳಗೆ ಹಲವು ಜೀವಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಹುಲಿ

ಕತ್ತೆ

ಹಂದಿ

ಕರಡಿ

ಚೆಕ್ಕು

ಜಿರಾಫೆ

ಚಿರತೆ

ಎತ್ತು

ಮೆರ್ಮೆ

ಚಿಂಕೆ

ಮಂಗ

ಸಾರಂಗ

ಆಡು

ನಾಯಿ

ಸಿಂಹ

ಕೆರಳಿ

ಮೇಕೆ

ಕಾಡುಕೋಣ

ಫೆಂಡಾಮೃಗ

ಆನೆ

ಆ. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಇ. ಕೆಳಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೂ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮತ್ತು ಆ ಶಬ್ದ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಏಕ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನೀಡಿ.

ಗುಂಪು ೧	ಗುಂಪು ೨
ಹಸು	ಎಮ್ಮೆ
ಕರಡಿ	ಹಂದಿ
ಗುಂಪು ೩	ಗುಂಪು ೪
ಯುವಕ	ಯುವತೆ
ಮುದುಕ	ಹುಡುಗ
ನಾನು	ನೀನು
ಅವನು	ರಮ್ಮೆ
ಕತೆ	ಕವನ
ಪೆನ್ನಿಲು	ಕಾದಂಬರಿ

ಈ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಖಾಲಿ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಕರೆಯ ಕೆಳಗೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ಪದವನ್ನು ಅರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ.

ಒಂದು ಕಾಗೆ _____ ಬಂದು ಒಂದು _____ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು _____ ತಿನ್ನ ತೊಡಗಿತು. ಮೋಸಗಾರ ನರಿ _____ ಯನ್ನು ಕಂಡು _____ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು _____ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಕಾಗೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿತು. “ಎಲ್ಲೆ ಕಾಗೆ ನೀನು _____ ಹಾಡುತ್ತೀರೆ, ನಿನ್ನ _____ ತುಂಬಾ ಚಂದ. ನಿನ್ನ ಹಾಡನ್ನು _____ ಆಸೆ ನನಗೆ ಆಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೊಗಳಿತು. ಕಾಗೆ ಅದರ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ವಾರು ಹೋಗಿ _____ ಎಂದು ಹಾಡತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಅದರ _____ ರೊಟ್ಟಿ ಕೆಳಗೆ _____ ಬಿದ್ದ _____ ಯನ್ನು ನರಿ ಕಚ್ಚಿ _____ ಹೋಯಿತು.

(ಹಾರಿ, ಮರದ, ಬಾಯಲ್ಲಿ, ರೊಟ್ಟಿ, ಚಂದ, ಹಾಡು, ಕೇಳುವ, ಕಾಕಾಕಾ, ಬಾಯಿಂದ, ಬಿದ್ದಿತು, ಓಡಿ, ಕಾಗೆ, ಕೊಂಬೆ)

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. ಅನಂತರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಕೈಬಿರಹದ ಕಥಾಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ.

ಒಣಿಕರಣ

ನಾಮಪರ

ಇ. ಪುಟ್ಟಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ್ದೀರಲ್ಲ. ಈ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಗೆ ವಾತ್ರ ‘ಚುಕ್ಕೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥೆ ಕೇಳುವವರು, ಯುವಕ, ಯುವತೆ, ಉರು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆಸರಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಿ ತಾನೆ? ಯುವಕ, ಯುವತೆ, ಜಿಂಕೆ, ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಮರ, ಮನೆ, ಜಗಲಿ ಇವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ,

ವಸ್ತುವಿನ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ, ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಾವು ಬಳಸುವ ಪದಗಳು ನಾಮವದಗಳು. ಇಂಥಹ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪದಗಳು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿ, ಕಾಡುಕೋಣ, ಆನೆ, ಅಂಗಳ, ಕುತ್ತಿಗೆ, ಗೆಜ್ಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದ ನಾಮವದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

1. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಯುವಕ, ಯುವತಿ ಎಂಬ ಪದಗಳಿವೆ. ಈ ಯುವಕ ಮತ್ತು ಯುವತಿಗೆ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನೀವೂ ಕೂಡ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಇಟ್ಟಿ ಹೆಸರನ್ನು ಅಂಕಿತನಾಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

2. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ‘ನಾನು’ ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು? ಇದು ಯುವಕನೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ಯುವತಿಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ಹುಡುಗನೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ಹುಡುಗಿಯೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಾಮವದಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಪದಗಳನ್ನು ‘ಸರ್ವನಾಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇನೆ.
ನೀನು ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಿರುವೆಯಾ?
ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು.
ಅವಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.
ಅದು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮೂಸಿತು.
ಅದು ಟೇಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾನು, ನೀನು ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಅವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಗಂಡಸರಿಗೂ ಅವಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಹೆಂಗಸರಿಗೂ, ಅದು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಈ ಪದಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳು.

ಆ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇನೆ.
ಪೀಟರ್ ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಿರುವೆಯಾ?

ಹಸೀನಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದಳು.

ರಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ನಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮೂಸಿತು.

ಪೆನ್ನ ಟೇಬಲ್‌ನ ಮೇಲಿದೆ.

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

ನಾವು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಅವರು ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋದರು.

ಅವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿವೆ.

ಅವು ಹಳ್ಳಿಗಳು.

ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನಾನು, ನೀನು, ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ನಾವು, ಅವರು, ಅವು ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

ನಾನು, ಪೀಠಿರ್, ಹಸೀನಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ರಾಮು, ಭೀಮು, ಶ್ರೀಮು ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋದರು.

ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿವೆ.

ಹಲ್ಲೂರು, ಬ್ಯಾಡ್‌ಗಿ, ಕೂಳೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳು.

ಸರ್ವನಾಮದ ಈವರೆಗಿನ ವಿವರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು :

ಏಕವಚನ			ಬಹುವಚನ	
ಪುಲ್ಲಿಂಗ್	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ್	ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ	ಪುಲ್ಲಿಂಗ್, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ್	ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ
ನಾನು	ನಾನು		ನಾವು	
ನೀನು	ನೀನು		ನೀವು	
ಅವನು	ಅವಳು	ಅದು	ಅವರು	ಅವು
ಇವನು	ಇವಳು	ಇದು	ಇವರು	ಇವು

ಅಭ್ಯಾಸ

೧. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯುವಕ, ಯುವತೀ, ಕಥಗಾರ, ಹಳ್ಳಿ, ನದಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಂಕಿತ ನಾಮವನ್ನು ಇಡಿ.

೨. ಅಂಕಣದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢನಾಮ ಮತ್ತು ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆಕ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಅಟ್ಟಿ	ಅಮರ್	ಅತ್ತೆ	ಅಕ್ಕೆ	ಅರುಣ್
ಅಜ್ಞಿ	ಆಟ	ಆಡು	ಆರತಿ	ಆಕಾರ
ಉಟ್ಟಿ	ಉರ್ವಾಶಿ	ಉಪ್ಪು	ಒತಿಕೇತ	ಕಮಲ
ಕಪಿಲ್	ಕೋತಿ	ಗಂಟೆ	ಗಣೇಶ	ಸಮೀರ್
ಸ್ವರೂಪ್	ಸಂತೆ	ಘಾತಿಮಾ	ಇಕ್ಬಾಲ್	ಬೆಂಚೆ
ಶಾಂತಿ	ವಿಜಯ	ಪುಸ್ತಕ	ಕಾವ್ಯ	ಕವಿ

೩. ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢನಾಮ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ನಾನು	ಅಮರ್	ತಾವು	ಅವಳು	ಅರುಣ್
ಅಜ್ಞಿ	ನಾವು	ಆಡು	ಆರಿಫ್	ಆದು
ಅವನು	ಡೇವಿಡ್	ನೀನು	ಮಮ್ಮಾಜ್	ಕಾರ್ತಿಕ್
ಕಪಿಲ್	ಅವರು	ಬೆಳಗು	ಗಣೇಶ	ಸಮೀರ್
ಸ್ವರೂಪ್	ಅವಳು	ಘಾತಿಮಾ	ಇಕ್ಬಾಲ್	ನೀವು
ಶಾಂತಿ	ರಾಜೇಶ್	ಅವನು	ಕಾವ್ಯ	ಅವು

೪. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಬದಲಿಗೆ ನಿಮಗೆ ವಾದ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ.

ನಾನು ಏಳನೆಯ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ.

ನೀನು ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿ.

ನಾವು ಸಂಚಯ ವೇಳೆ ಆಡುತ್ತೇವೆ.

ಅವನು ನನ್ನ ಸೇರಿತ.

ಅವಳು ನನ್ನ ತಂಗಿ.

ಅವರು ನನ್ನ ತಂದೆ.

ಅದು ಹಣ್ಣನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

ಅವು ಕಾಳನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ

ಚೆನ್ನಡಿ

“ನನ್ನ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ಓದಬೇಕು, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ತಂದೆಯ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅತ್ಯಕಡೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಾರದೇ ಇತ್ಯಕಡೆ ಕನ್ನಡವೂ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಉತ್ತಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೇಳಿಕೊಡುವ, ಕನ್ನಡವನ್ನ ಕಲಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ.”

— ಶ್ರೀಷ್ಟ ವಿಜಯನ್ನಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡಿಗ. ಮೇಲ್. ಸಿ. ಎನ್. ಆರ್. ರಾವ್ (‘ಭಾರತರತ್ನ’ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಫೋಷಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು.)

೨. ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ನಮ್ಮ ಟೇಚರು

ಎ. ಗಾಯತ್ರಿ -

ಪ್ರವೇಶ : ಪ್ರತಿದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೀಡಿಯ ಕಲಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಬಂಧುಬಿಳಿಗ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದುರುಗಳು, ಸಹಪಾತಿಗಳು ಹಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲಂದಲೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಕೂಲ್ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಲೀಡಿಯಲ್ಲಿ ಓಳಜರೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಓಳಜರ್‌ಗಳು ಒಂದು ಹೊಳೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈಸುವುದು, ಹಾಡುವುದು, ಕಸೂತಿ ಕೆಲಸ ಯಾವುದೇ ಆಗಲ ಅಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಓಳಜರ್ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಲೀಡಿ ಯಾಲಿಂದ ಏನೇ ಕಲತರೂ ಅಲ್ಲ ದುರುವಿನ ಸಾಫ್ತೆನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೇ ಲೀಡಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸಿಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಓಳಜರ್‌ರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಓಳಜರರ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

“ಇವರು ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಟೇಚರು. ಇವರು ನಿಮಗೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ ನೋಡಾ ಇರಿ” – ಮೇಳೆಗಾಲ ಶೈವಗೌಳ್ಳಿದೆ ಆ ದಿನ ಮಾಂಡವಿ ಹೊಸಾ ಟೇಚರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಮಂಗಾ ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಆತ ವೇಷಭಾಷಣದಿಂದ ಟೇಚರರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದಾದ ಒಗೆದ ಪಂಚೆಯೊಂದನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದರು. ಒಗೆದ ಚೌಕುಳಿ ಚೌಕುಳಿಯ ಅಂಗಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯ ಟವೆಲಿನಿಂದ ತಲೆಗೆ ಲಪ್ಪಿಟೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರು. ಅವರು ಪಂಚೆ ಸುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಅಭಾಸವಿಲ್ಲದೆಂದು ಎಪ್ಪು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತೆಂದರೆ, ಚಡಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರೇಮುಖ್ಯ ಪಂಚೆಗೆ ಸಿಗದ್ದೆ ಅದು ತುಂಬಾ ಅಮುಖ್ಯನಂತೆ ಮುದ್ದೆರಿ ಕುಳಿತ್ತೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ “ಇವರೆಂತಾ ಟೇಚರಪ್ಪಾ” ಎಂದು ನಿರಾಸೆಯೂ ಕುತ್ತಾಹಲವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಮಾಂಡವಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ತುಂಗಾಗೆ ತಾನು ಆ ಟೀಚರನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಸೈಹಮಂಯ ಮುಖ ಬಿಸಿಲು-ಮಳೆ-ಚಳಿಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಗೆ ಸುಕ್ಕಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಆತ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಲಪ್ಪಟೆಯಂತೂ ಶೀರ್ಣಾ ಪರಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. “ಹಾಂ, ಹೌದು” ನೆನಪಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಸಲ ಸಾಮೇರ ಮನೆ ಆಲೆಮನೆಗೆ ಕೋಣ ಹೊಡೆದು ತರುವ ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ಇವರು. ತಮ್ಮ ಮೂರೆಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದ ಸಾಸಿವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬರೇ ರೈತ ಇವರು. ತುಂಗಾಳ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸೀನಸೆಟ್ಟರಿಗೂ ಇವಳ ನೆನಪಿತ್ತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ತಲೆ ಸವರಿ, “ಎಂತಾ, ಮಗಾ, ಆರಾಮಾ? ಅವ್ವ-ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಚಂದ ಅದಾರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ‘ಓ’ ತುಂಗಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗೇ ಹೇಳಿದಳು. ಹೊಸ ಟೀಚರು ತನ್ನ ಪರಿಚಯಸ್ಥರು ಎಂದು ಇತರ ಮಕ್ಕಳೆದುರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸಿತ್ತು.

“ಹಂಗಾರೆ ಸೀನಸೆಟ್ಟು ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಟೀಚರು” ಎಂದು ತುಂಗಾ ನಕ್ಕಳು.

“ನಾ ಟೀಚರಲ್ಲ. ಎಂತಾ ಅಲ್ಲ. ನಾನೋಬ್ಬಿ ಪಡಪೋಣಿ ರೈತ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಡ್‌ಮೇಡಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಾ ಗದ್ದೆ ಕೆಲ್ಲ ಹೇಳೊಡಾಕೆ ನನ್ನ ಕಸಿರ್‌ದಾರೆ” ಎಂದರು ಸಂಕೋಚ-ತವಾಷೆಯಿಂದ ಸೀನಸೆಟ್ಟರು. ಮಾಂಡವಿ ಆತನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೇ ನಿಂತು, “ಹೌದು. ಹೌದು, ಇವರು ನಿಮ್ಮ ಬೇಸಾಯದ ಟೀಚರು, ನಿಮಗೆ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಇವರು ಒಟ್ಟಕೊಂಡಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ. ಸರಿ ಮೇಷ್ಟೆ, ಈಗ ನೀವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು” ಎಂದರು.

ಚಿಣ್ಣರ ಲೋಕದ ಬಹುಪಾಲು ಮಕ್ಕಳು ರೈತ ಕುಟುಂಬದವರೇ. ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನೇನೂ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಮಾಂಡವಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಜ ಬದುಕಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಿನ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮಾಂಡವಿಯ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಡರಿಯ ತಳಹದಿ ಕೂಡಾ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಇದಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಮಣಿನ ಕಣಕಣಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಂವಾದಿಸಬಲ್ಲ ಸೀನಸೆಟ್ಟರಂತಹ ರೈತರ ಅನುಭವಜನ್ಯ ವಿವರಣೆ ತರಗತಿಯೋಳಿಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅರ್ಥಪಾಲು ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠವನ್ನು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲೇ ಕಲಿಸಿದುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ಕುಟುಂಬದೂಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲೋಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎರಡನೇ ಸಾಫ್ನ, ಸೀಮಿತ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇಡಿಯಾದ ಅನುಭವ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಳ್ಳದ ಬದಿಯ ಎರಡೆಕರೆ ಜಮೀನನ್ನು ಪಾಂಡವ ಬೇಸಾರುಕ್ಕೆಂದೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಒಂದು ರೂಪನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಸಾಯದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ತೆರವು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಭತ್ತ ಬಿತ್ತಿದ್ದ ಗದ್ದೆಯದು. ನಿಲ್ಲಲಿ ಎಂದರೂ ಕೇಳಿದೆ ಜಡಿಮಳೆಯಲ್ಲೇ ಶಾಲೆಯ ಐತ್ಯಾ ಮಕ್ಕಳು ಕಂಬಳಿಗೊಪ್ಪೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಗದ್ದಿಗಳಿದರು ಸೀನಸೆಟ್ಟರ ಜೊತೆ.

“ಮುಂಚೆ ನಾವು ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಣ. ಇವತ್ತೇ ಸಸಿ ಕಿತ್ತು ಮುಗೀತಂದ್ರೆ ನಾಳೆಯಿಂದ ನಾಟಿ ಮಾಡಾಣ” ಸೀನಸೆಟ್ಟರೆಂದರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ. ಮೊದಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಡಿ ತುಂಬಾ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬುಡಸಮೇತ ಕೇಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದರು. ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ಕಿತ್ತು ಕಿತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ವೇಗವೂ ಹಿಡಿಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಸರು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿಡುವುದನ್ನು ‘ಟೀಚರು’ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕೆಲಸದ ಅನಂತರ ಸೀನಸೆಟ್ಟರು “ಇವತ್ತಿಗೆ ಸಾಕು, ನಾಳೆ ಉಳಿದದ್ದು” ಎಂದರು. ಸಂಭ್ರಮ ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಳಿಯಾರೆ? “ಸೀನ ಸೆಟ್ಟೆ, ನಿಮ್ಮ ದಮ್ಮಯ್ಯ, ಇವತ್ತು ಪೂರಾ ಕಿತ್ತೇ ಹೋಗಾಣ” ಎಂದು ಒಕ್ಕೂರಲಿನಿಂದ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗೋಗರೆದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಾವು ಅವಸರದಿಂದ ಸರಿಯುತ್ತಾ ಹಾಲಪ್ಪ ಎನ್ನುವವನ ಕಾಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಹೌಹಾರಿ ಬಿದ್ದ. ತಕ್ಣಣ ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. “ಹೆದರ್ರೇಡಾ ಮಗಾ, ಎಂತಾ ಆಗಲ್ಲ. ಅದು ನೀರಾವು. ಏಷದ ಹಾವಲ್ಲ. ಒಂದು ಮೀನು ಕಚ್ಚಿದ್ದೆ ಹೆಂಗೋ ಅಷ್ಟೇ” ಎಂದು ತಿಳಿ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಿಸಿದರು.

ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಿ. ಇದು ಸಸಿ ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸ. ಅನೇಕ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಬೇರು ನಾಟುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚೆಟಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಉರಬೇಕು. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಕೆಲ ಮಕ್ಕಳಿಗಂತೂ ಇದು ತಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಸೀನಸೆಟ್ಟರ ಅಪಾರ ತಾಳ್ಳ, ಉತ್ತೇಜನಗಳು ಅವರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. “ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಿಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ. ಆಗ ಕಷ್ಟಾನೇ ತಿಳಿಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು. ತಕ್ಣಣ ಎಲ್ಲರೂ, “ಜಂದ್ರಕಾಂತ ಸುರು ಮಾಡೋ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಅವನ ಧ್ವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯ ಅಲೆ ಸೇರಿಸಿದರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಯಶೋದ ಹೊಸತನ್ನು ಮುಡುಕಿದ್ದಳು.

“ಕೈ ಎಲ್ಲಿಗ್ ಹೋತು?”

“ಸಂತೆಗೆ”

ಇಬ್ಬರು ಆಡುವ ಈ ಆಟವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಳು. ‘ಕ್ಯು ಎಲ್ಲಿಗ್ ಹೋತು?’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವವರು ‘ಸಂತೆಗೆ’ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಅವಳ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನಿಂತವನು “ಸಂತೆಯಿಂದ ಏನ್ತಂದೆ” ಎಂದರೆ ಮುಂದಿನವರು ‘ಬಾಳೆಹಣ್ಣು’ ಎನ್ನಬೇಕು.

ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಏನ್ತಾಡ್ದೆ?

ತಿಂದೆ

ಸಿಪ್ಪೆ ಏನ್ತಾಡ್ದೆ?

ಕದದ ಮೂಲೆಗೆ ಹಾಕ್ಕೆ

ಕದದ ಮೂಲೆ ಏನ್ ಕೊಡ್ತು?

ಚಕ್ಕೆ ಕೊಡ್ತು

ಚಕ್ಕೆ ಏನ್ ಮಾಡ್ದೆ?

ಒಲೆಗೆ ಹಾಕ್ಕೆ

ಒಲೆ ಏನ್ ಕೊಡ್ತು?

ಬೂದಿ ಕೊಡ್ತು

ಬೂದಿ ಏನ್ ಮಾಡ್ದೆ?

ಗೊಬ್ಬರದ ಸುಂಡಿಗೆ ಹಾಕ್ಕೆ

ಗೊಬ್ಬರದ ಸುಂಡಿ ಏನ್ ಕೊಡ್ತು?

ಗೊಬ್ಬು ಕೊಡ್ತು

ಗೊಬ್ಬು ಏನ್ ಮಾಡ್ದೆ?

ಬಾಳೆಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾಕ್ಕೆ

ಬಾಳೆಗಿಡ ಏನ್ ಕೊಡ್ತು?

ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಕೊಡ್ತು

ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಏನ್ ಮಾಡ್ದೆ?

ಗುಖಂಗುಖಂ ತಿಂದೆ.

ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಇಡೀ ಪ್ರಶ್ನೆಯುತ್ತರದ ಚಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವುದು. ಯಶೋದಳ ಈ ಆಟದಿಂದ ಅಂದು ನಾಟಿ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಕ್ಕಳೂ ನಾಲ್ಕು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ತಿಂದಿದ್ದರು. ನಾಟಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಸೀನಸೆಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು.

ನಾಟಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹೊಡೆ ಹೊರಟಿತೋ, ಯಾವಾಗ ತನೆ ಬಂದಿತೋ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳ ಚಡಪಡಿಕೆ. ತುಂಗಾಗಂತೂ ಪ್ರತಿದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ನೋಡುವವರೆಗೆ ಎಂತದೋ ಚಡಪಡಿಕೆ. ಅವಳೂ - ಕಿಟ್ಟನೂ ಸೇರಿ ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕಿಟಕಿ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಗದ್ದೆ ತುಂಬಾ ಜೆನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ರಹಸ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದು ಬಯಲಾಗಿಬಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಅಟ್ಟ, ಗದ್ದೆ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಟವರ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಓದುವುದು.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ : ವಿವಿಧ ಪದಗಳ ಉಚ್ಛಾರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಘ್ರನಿನಾಮ್ಯತೆ, ಘ್ರನಿವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓದುವುದು.

ಅಶಯ : ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಲಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೇವಲ ಶಾಲೆಯಿಂದಲ್ಲ; ಮನೆ, ಇತರರ ಒಡನಾಟ, ಪರಿಸರ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಜೀವನದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಯುತ್ತೆ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ನುರುಗಳಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಹೋರಣೂ ಹಲವು ನುರುಗಳು ನಮಗಿನುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಜಾರ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದಾಗ ಲೋಕವೇ ನಮ್ಮ ದುರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ. ಗಾಯತ್ರಿ ಲೇವಿಸ್, ಅನುವಾದಕಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ‘ಮಹಿಳಾ ಸಮಿಶ್ವ’ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ ‘ಜಲ ಸಂವರ್ಧಕನೆ ಯೋಜನೆ’ಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳು, ‘ತುಂಗ’ – ಮಹಾಕಾಶ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಿಕೆಯ ಸುತ್ತ ಹಣ್ಣದ ಕಾದಂಬರಿ; ‘ತೊತ್ತೋಚಾನ್’ ವಿಶ್ವವಿಶ್ವಾತ ಜಪಾನಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ‘ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾವಂತಿವ ಪರಂಪರೆಯ ಕಥನ ಭಾಗ I ಮತ್ತು II’, ‘ಸಹಜ/ಸಾವಂತಿವ ರ್ಯಾತರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬದುಕುಗಳು’, ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಸರ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕಾಗಿ ‘ಪರಿಸರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಕಲಿಕೆಗಳು’. ‘ಎಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಪರಿಸರ’ ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದನೆ. ಇವು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಓದುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಅವರ ‘ತುಂಗ’ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ತೀವ್ರ-ಹೆಚ್ಚು; ಲಪ್ಪಟೆ-ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಬಟ್ಟೆ; ಪಕ್ಕಾಗು-ಒಳಗಾಗು; ಎಂತಾ ವಾಗ-ವಿನು ವಾಗು; ಚಂದ-ಚೆನ್ನಾಗಿ; ಪಡಪೋಳಿ-ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ; ಕಸ್ರಿದಾರೆ-ಕರೆಸಿದ್ದಾರೆ; ತಳಹದಿ-ಬುನಾದಿ; ಸಂವಾದಿಸು-ಮಾತನಾಡು, ಚಚೆ ಮಾಡು;

ಕಂಬಳಿಗೊಪ್ಪೆ-ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮುಸುಕು; ಗೊರಬು, ತೆರವು-ಖಾಲಿ; ನಾಟಿ-ಪೈರಿನ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು; ನೀರಾವು-ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಹಾವು; ಹೋತು-ಹೋಯಿತು; ಕದ-ಬಾಗಿಲು; ಹೊಡೆ-ಕಾಳು ತುಂಬುವ ಮುನ್ನ ಕಾಣುವ ಪೈರಿನ ತುದಿ; ತನೆ- ಕಾಳು ತುಂಬಿದ ಪೈರಿನ ತುದಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಮಾಂಡವಿ ಟೀಚರ್ ಯಾರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು?
- ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು?
- ಮುಕ್ಕಳು ಏನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗದ್ದೆಗೆ ಇಳಿದರು?
- ಹಾಲಪ್ಪನ ಕಾಲನ್ನು ಏನು ಕಚ್ಚಿತು?
- ಮನೆಯ ಅಟ್ಟ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವ ಟವರ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡಿತ್ತು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ವೇಷ ಹೇಗಿತ್ತು?
- ದೊಡ್ಡ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೋದಂತೆ ಮುಕ್ಕಳು ಏನಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾಂಡವಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು?
- ಮುಕ್ಕಳು ಸಸಿ ಕಿತ್ತು ಬಗೆ ಹೇಗಿತ್ತು?
- ಹಾಲಪ್ಪನಿಗೆ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದಾಗ ಸೀನಸೆಟ್ಟರು ಏನು ಹೇಳಿದರು?

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾರು, ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು? ತಿಳಿಸಿ.

- ‘ಹಂಗಾರೆ ಸೀನಸೆಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಟೀಚರು’
- ‘ಮುಂಜೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕೀಳಾಣ’
- ‘ಇವತ್ತು ಮಾರಾ ಕಿತ್ತೇ ಹೋಗಾಣ’
- ‘ಕೈ ಎಲ್ಲಿಗ್ ಹೋತು’

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೋರಿಗೆ ನೀವು ಕಲಿಯಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಆ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಕ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಗದ್ದೆ, ಬೆಂಚು, ಸಸಿ. ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆ, ನಾಟಿ, ಪೈರು, ಪುಸ್ತಕ, ಪೆನ್ನ, ಜಮೀನು, ಮೇಷ್ಟು, ರೈತ, ಕೆಸರು, ಗಂಟೆ, ತನೆ, ಗೊಬ್ಬರ, ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ.

೮. ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡೊಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಶಿಶುಪ್ರಾಸ ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ರಚಿತವಾದ ಹಾಡುವ ಪ್ರಾಸಯುಕ್ತ ಪದಗಳೇ ಶಿಶುಪ್ರಾಸಗಳು. ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶೈಶವ ಎಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೂ ಶಿಶುಗಿತೆಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದವು. ಮಾತು ಕಲಿಯುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ದತೆ ಕುಶಾಹಲ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡವರು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಸಗಳಿಗಿಂತ ತಮ್ಮ ಓರಗೆಯವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಾಸಗಳೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಚ್ಚಮೆಚ್ಚು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕುನುಗೂಣವಾದ ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಡಿಸದವುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಬಹುತೇಕ ಹಾಡುಗಳು ಅಟದ ಅಂಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಟದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪು ಇರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಒಬ್ಬ ಒಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾಡಿದರೆ, ಉಳಿದವರು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಶ್ರೀಡಾ ಪ್ರಾಸಗಳಲ್ಲದ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಸಂಖ್ಯಾಪ್ರಾಸಗಳು, ಒಗಟು ಪ್ರಾಸಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಾಸಗಳು, ದ್ಯುನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಕೊಂಡಿಪ್ರಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ.

೧

ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚೆ
ಕಾಡೇಗೂಡೆ
ಉದ್ದಿನ ಮೂಟೆ
ಉರುಳೇ ಹೋಯ್ಯು
ನಮ್ಮಯ ಹಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಬಿಟ್ಟೆ
ನಿಮ್ಮಯ ಹಕ್ಕಿ ಹಿಂಡ್ಲೋಳ್ಳಿ

೨

ಗಣೇಶ ಬಂದ
ಕಾಯಿಕಡಬು ತಿಂದ
ದೊಡ್ಡರೇಲಿ ಬಿದ್ದ
ಚಿಕ್ಕರೇಲಿ ಎದ್ದ

೯. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಬಂಡಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಪದಗಳನ್ನು ತಂಬಿ.

ಅಚ್ಚಮೆಚ್ಚು, ಬೆಲ್ಲದಚ್ಚು, ಅಲ್ಲಿನೋಡು, ಇಲ್ಲಿನೋಡು, ಸಂಪಂಗಿ ಮರದಲಿ ಗುಂಪುನೋಡು, ಯಾವ ಗುಂಪು? _____, ಯಾವ ಕಾಗೆ? _____, ಯಾವ ಕಪ್ಪು? _____, ಯಾವ ಇದ್ದಿಲು? _____, ಯಾವ ಮರ? _____, ಯಾವ ಮಾವು? _____, ಯಾವ ಸಿಹಿ? _____, ಯಾವ ಸಕ್ಕರೆ? _____ ಯಾವ ಮಂಡ್ಯ, _____, ಯಾವ ಕನಾಂಟಕ _____.

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ :

ಹಸೀನಾಳು ತಾಯಿತಂದೆಂರುರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹಸೀನಾಳ ತಾಯಿತಂದೆಯರು ಹಸೀನಾಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಸೀನಾಳಿಗೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸೀನಾಳಿಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಸೀನಾಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಿ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಹಸೀನಾ’ ಎಂಬ ಪದವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಲು ಹಿತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು, ಅವಳ, ಅವಳಿಗೆ, ಅವಳಿಂದ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಾಮಪದಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ‘ಸರ್ವನಾಮ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನೇಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಾನು, ನಾವು, ಅವನು, ಅವಳು, ಅವರು, ಅದು, ಇದು, ಅವು, ಇವು, ಆತನು, ಈತನು, ಆಕೆ, ಈಕೆ, ತಾನು, ತಾವು ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ವಾಕ್ಯವುಂದದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಜಾನ್ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡ. ಅದು ಬೋಬೋ ಎಂದು ಬೋಗಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅದರ ಬೋಗಳುವಿಕೆ ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೂ ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಇವರ ಹೆದರಿಕೆ ನೋಡಿ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕರಾದ ರಾಮರಾಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ನಾಯಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿದರು. ಅದು ಬಾಲ ಮಡಚಿಕೊಂಡು ಕುಂಯ್ ಕುಂಯ್ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸುಮೃನಾಯಿತು.

ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ. ೧. ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ ೨. ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ ೩. ಪ್ರಶಾಂತಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ

ಮರುಷಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳು

ಮಾತನಾಡುವ ವೈಕಿಗೆ/ವೈಕಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು ‘ಲುತ್ತಮ ಪುರುಷ’ದ ಪದಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾನು, ನನ್ನನ್ನು, ನನ್ನಿಂದ, ನಮ್ಮ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಲುತ್ತಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ/ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳು ‘ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ’ದ ಪದಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನೀನು, ನಿನ್ನನ್ನು, ನೀವು, ನಿಮ್ಮನ್ನು, ನಿಮ್ಮಿಂದ, ನಿಮ್ಮ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ಅಥವಾ ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೋ ಕುರಿತು ನಾವು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳು ‘ಪ್ರಥಮಪುರುಷ’ ಪದಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಅವನು, ಅವಳು, ಅವರು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆತ್ಮಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮ

ಸೃಜನಾ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಶೇಖರನು ತನಗೆ ಪುಸ್ತಕವು ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸೃಜನಾಳು ಸೃಜನಾಳ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸರಿಯಾಗದು. ಹಾಗಾಗಿ ‘ಸೃಜನಾ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಳು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಶೇಖರನು ಶೇಖರನಿಗೆ ಪುಸ್ತಕವು ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲಿಗೆ ‘ಶೇಖರನು ತನಗೆ ಪುಸ್ತಕವು ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ‘ಆತ್ಮಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮ’ಗಳನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ತಾನು, ತಾವು, ತಮ್ಮನ್ನು, ತಮಗೆ, ತಮ್ಮ, ತನ್ನ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳೇ.

ಪ್ರಶ್ನಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮ

ಯಾರು ಬಂದರು? ಯಾವನು ಬಂದನು? ನೀನು ಏನು ಮಾಡಿದೆ? ನೀನು ಏಕೆ ಬಂದೆ?

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಯಾರು, ಎಂಧವನು, ಎಂಧವಳು - ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನಾಧ್ರಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳೇ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಂದು ತಿಳಿಸಿ.

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಾಕ್ಯಗಳು	ಸರ್ವನಾಮ ಪದಗಳು	ಸರ್ವನಾಮದ ವಿಧ
ಉದಾ:	ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಯಾರಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೇ ನಮಗೆ ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರರು.	ನಾವು, ನಮಗೆ	ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾರುಷ ಸರ್ವನಾಮ
೧	ನೀನು ಸುಳ್ಳಗಾರನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನೀನು ನಿಜ ಹೇಳಿದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.		
೨	ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಅಕ್ಕ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟಳು.		
೩	ಅವನು ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡನು.		
೪	ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು		
೫	ನಾವು ಉರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನಿಂಟೆ ರುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ತರುತ್ತೇವೆ.		

ಇ. ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ಚರ್ಚ್‌ವಳಿ

ಶರೀರದ ವಿಶ್ವಾಸಿತ್ವ -

ಪ್ರವೇಶ : ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿರಲ, ಅದು ನಮ್ಮ ಒಳ ಇದ್ದಾಗ ಅದರ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯುವಬಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಕರ್ತೆದುಕೊಂಡಾಗ, ಅದೆಷ್ಟು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಅರಿವಿನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಜ. ಪರಿಸರವು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರಕೃತಿಯು ರಮಣೀಯವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ನಾವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಗಮನಿಸುವಬಿಲ್ಲ. ಆಥವಾ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಅದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂತತಿ ಎಂದು ನಮಗ್ನಿಸುವಬಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಹಾಜಾರಾಗ, ಪ್ರದೋಷಕಾರೆ ಒಳಗಾದಾಗ ನಾವು ಪರಿತಃಸಹಕೆಡಗುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ನಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ದೌಜನ್ಯ ನಡೆಯಲು ಶುರುವಾಗಿ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಸಂತರವಷ್ಟೇ ಸ್ಥಳೀಯರು ಜಾಗ್ರತ್ತರಾದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಾಗಿ ಅವರು ಹೋರಾಟ ಕೈಗೊಂಡರು. ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ನ ಪರಿಸರ ಚರ್ಚ್‌ವಳಿಯು ಯಾವುದೇ ಚರ್ಚ್‌ವಳಿಯೂ ಸಣ್ಣದಲ್ಲ; ಚರ್ಚ್‌ವಳಿಯು ಅದರ ಗಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗೆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಏಂದು ಪರಿದಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ರ್ಯಾಲೀಸ್‌ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಬಾಬುವಿನೊಡನೆ ಅಮೆರಿಕಾದ ಪ್ರೋವೆಂಸ್ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕಂಟಿದಂತೆ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಸುತ್ತ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ ಹರಡಿರುವ ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸುಂದರವಾದ ಮಟ್ಟದ್ವೀಪ. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ತಲುಪಲು ಆರು ಲೇನಿನ ಭಾರಿ ಸೇತುವೆ ಇದೆ. ಕಾಡೇ ನಾಡಿಗೆ ಸಾರ್ವಭಾಷಾವಾಗಿದ್ದಂಥ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಮೆರಿಂಡಿಯನ್ನರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಆಗಮನವಾದ ಮೇಲೆ ಅಮೆರಿಂಡಿಯನ್ನರ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಯಿತಲ್ಲ, ಆಗ ಹಿಂದ್ನೊ ಹೆಡ್ ದ್ವೀಪವೂ ಬಿಳಿಯರದಾಯಿತು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಹವೆ ಇರುವ ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕಡಿದು ನೀಲಿ ಸಂತರ ಜಿನಿತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ತೋಟಗಳನ್ನಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಟ್ಟರು. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಈ ಮರಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಕಡಲತೀರದ ಸಸ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ತೋಟಪುಡಿಕೆಯಿಂದ ವರಮಾನ ಕಡಿಮೆ; ವರ್ಷವಿಡೀ ಉತ್ತಮ ಹವೆ, ಕಡಲತೀರ, ಒಳ್ಳೆಯ ಒಂದರು ಇರುವ ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ತೋಟಪುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ರೆಸಾಟುಗಳು, ಗಾಲ್ ಹೋಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳು, ಕ್ರೀಡಾಮ್ವಾನಗಳು, ಬೋಟಿಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಲಾಭ ಎನ್ನಿಸಿತೇನೋ.

ಸಾಹುಕಾರರ ನಾಡಾದ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಬಡಿಯಾಗಳಿಗೆ ಮ್ಯಾತ್ಸಾಹ ಹೊಡುವವರು ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಜನ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಂಡು ತೋಟಪುಡಿಕೆಗಳ ಬದಲು ಸೀಬೀಜ್ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಸ್ವೇಹೋಂಗಳು, ಗಾಲ್ ಹೋಸ್ಟೆಲ್‌ಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ

ತೋಟ, ತುಡಿಕೆ, ಹಿನ್ನೀರ ಕೋವುಗಳು, ಹೊಂಡಗಳು, ಕಾಡು ಕೊಚ್ಚುತೊಡಗಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನವಾವತಾರಗಳ ಆಹುಟ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟು ಕಾರು, ಪ್ಲೇನು, ಹೆಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿಯುವ ಬೂಟು, ಚೆಡ್ಡಿ, ಹೀಶಟ್ಟು, ಕೂಲಿಂಗ್‌ಗ್ಲಾಸ್, ಸ್ಕೋಕ್‌ಕ್ಯಾಪು ತೊಟ್ಟು ದುಡ್ಡಳ್ಳು ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಭರಾಟೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತೊಡಗಿತ್ತು.

ಈ ರೀತಿಯ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಸಲ್ಲದು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರಾದರೂ ಪರ್ಯಾವರಣಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತೇನೋ. ಅವರುಗಳೂ ಕೂಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮರಾತನ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹೊಂಡಗಳು, ಹಿನ್ನೀರಿನ ಕೋವುಗಳು, ಓಕ್‌ಮರ ತೋಪುಗಳು, ಕಡಲತೀರದ ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ತರಿಯಲೇಕೂಡು ಎನ್ನುವ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೂ ದುಡ್ಡ ಬುಲ್ಲೊಜರ್ಲ್‌ನ್ನು ವೀರರ ಮುಂದೆ ಇವರ ಕೈಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಗಾಲ್‌ ಕೋಸ್ರ್‌ಗಳು, ಶ್ರೀಡಾವಿನೋದಗಳಿಂದೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಜೆನ್ನಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ಮೋಚಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮೇರಿಕದ ಪ್ರಸಿದೆಂಟರೂ ಗಾಲ್‌ಗೆ ಬಂದದ್ದುಂಟು.

ದುಡ್ಡ ಮತ್ತು ದೌಲತ್ತುಗಳಿಂದ ಪರ್ಯಾವರಣದ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆ ಆಗತೊಡಗಿದಾಗ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತರು ಕೋಟಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೇರುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಹೇಗೋ ಒಬ್ಬ ನೆಲದಳಾಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾವರಣದ ಸುಖಿದುಃಖಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡುವ ಇಂಬಾಯಿತು. ಅವನೂ ಪರ್ಯಾವರಣದ ಆಸಕ್ತರೂಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಡಲ ತೀರದ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹೊಂಡಗಳು, ಓಕ್ ಮರಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ತರಿಯಲೇ ಕೂಡು ಎನ್ನುವ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸಾಹುಕಾರರು ಬಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ವಿಧಿಯಲ್ಲದ ಕೋಟು ಕಚೇರಿಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದರು.

ಈ ಹೊಯ್ದಾಟದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಜನಸಮೃತಿ ಪರ್ಯಾವರಣಾದತ್ತ ಒಲಿಯಿತು. ರಸ್ತೆ, ಕಟ್ಟಡ, ಶ್ರೀಡಾಂಗಣ, ಸೇತುವೆಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಅಭಿಯಂತರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೇ ಪರಿಸರ ಸೌಂದರ್ಯ, ಗಿಡ, ಮರ, ತಟಸಸ್ಯ ಸಂಕುಲ, ಹೊಂಡಗಳಿಗೂ ತೋರಿಸತ್ತೊಡಗಿರು. ಸ್ಥಳದ ನೆಲ ಜಲ ವನ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ನೆಲವನ್ನು ಕಾಟಿಟ್ಟಕೊಂಡು ದ್ವೀಪದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೀಡಿನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗಳಾದವು. ಮುರಾಬಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೆಯೇ ಜರುಗತೊಡಗಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ನಾಲ್ಕುರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಲ್ಫ್‌ನ್‌ಹೆಡ್ ನಂದನವನದಂತೆ ಮರ, ಗಿಡ, ಹೊಂಡ, ತೀರದ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸತ್ತೊಡಗಿತು. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಶ್ರೀಡೆಗೆ ಎಡಗಳಾದವು. ಪ್ರೈಸಿಡೆಂಟರ್‌ ಪಜ್ಜೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಗಾಲ್ಫ್‌ ಕೋಸಿರ್‌ ಆಡಲು ಬರುವುದೂ ಸಾಧಾರಣವಾಯಿತು.

ದಿನವಿಡೀ ಸುತ್ತಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕಡಲತಡಿಯ ಮುರಾತನ ಲೈಂಗ್‌ಹೋಸನ್‌ನೇರಿ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಡಾದ್ದುತ್ತಿದ್ದ ನೋಕೆಗಳು, ಕಡಲ ಕಾಗೆಗಳು, ನಮ್ಮ ಬಡ್ಡೆಗೇ ಬಂದಿಳಿಯುವ ರೇವನ್‌, ಮೈನಾಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಆನಂದಿಸಿದ್ದೇವು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅಕಸಾತ್ತಾಗಿ ಹಾವು ಬಳುಕಿನ ಹಿನ್ನೀರಿನ ದೊಣಿಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ದುಂಡನೆಯ ವೇದಿಕೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಓಕ್ ಮರವನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಅದೇನೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅದೊಂದು ಹಳೆಯ ಓಕ್ ಮರ; ಅದರದ್ದಿ ತೆಳುಗೆ ಅಗೆತ ಮಾಡಿ ದಪ್ಪ ಗೊಬರ, ಮರದ ಚೆಕ್ಕೆ ಹರಡಿದ್ದರು. ಯಾರೂ ಕಾಲಿಕ್ಕದಂತೆ ಪರಿಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟಕಟೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದು ಲಿಬಟ್‌ ಓಕ್ ಮರ. ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜನ ಒಗ್ಗಾಡಿ ಪಣತೋಟಿದ್ದ ಈ ಮರದಲ್ಲಿಯೇ. ಇದು ಸಂರಕ್ಷಿತ ಜಾಗ. ದಯವಿಟ್ಟು ಕಟಕಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡಿ ಎನ್ನುವ ಫಲಕವನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆ ಮರ ನೂರುಕಾಲ ಬಾಳುವಂತೆ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ಹರಡಿತೆಂದರೆ ಇದರ ಸಾನ್ವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮರಳಿದ ಜನ ತಂತಮ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾವರಣ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಚುರುಕುಗೊಂಡರು. ಈ ಮರದ ಸಾನ್ವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವಿವಾಹಗಳಾಗಿವೆಯಂತೆ!

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಶತಿಧರ ಎಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗಣಿಂರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸೆಂಟ್ರುಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಾದ ಮೇಲೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷಯರೋಗ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಧಕರಾಗಿ ವೃತ್ತಿಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ಷಯರೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಮದ್ದಾರ್ಥಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖಿಲ, ಪದ ಕುಸಿಯೆ ನೆಲವಿಹುದೆ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಂಗವಲ್ಲಿ - ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳು. ಸಂಚಿ ಎಂಬ ಆತ್ಮಕರ್ತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಮೆರಿಂಡಿಯನ್‌ರು – ಅಮೆರಿಕಾ ಭೂಭಿಂಡದಲ್ಲಿ ಇರೋಪ್ಯರು ಬಂದು ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು. ಕೊಲಂಬಸ್ ಈ ಭೂಭಿಂಡವನ್ನು ಭಾರತವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್‌ ಎಂದು ಕರೆದ.

ಧೂಳೀಪಟ	- ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶ	ಓಕ್	- ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಬಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ
ಗಾಲ್ಫ್	- ಶ್ರೀಮಂತರ ಆಟವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಾಸಿ ಆಟ	ಗಾಲ್ಫ್ ಕೋಸ್	- ಗಾಲ್ಫ್ ಆಟದ ಅಂಗಣ
ಹಿನ್ನೀರ ಕೋವು	- ಸಮುದ್ರವು ಒಳಜ್ಞಾಚಿರುವ ನೆಲಭಾಗ	ಸ್ವೇಹೋಂ	- ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೇಂದು ಕಟ್ಟಿದ ವಸತಿ
ಲಕ್ಷ್ರಿ	- ವಿಲಾಸ	ಹೆಲಿ	- ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್
ಅತಿಕ್ರಮಣ	- ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಕೊಂಡು	ಪರ್ಯಾವರಣ	- ಪರಿಸರ
ಅಭಿಯಂತರ	- ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್	ತೆಟಸ್ಸೆಸಂಕುಲ	- ನದಿ ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜಲಸಸ್ಯಗಳು
ಪುರಾಭಿವೃದ್ಧಿ	- ನಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ,	ರೇವನ್ ಮೈನಾ	- ಹಕ್ಕಿಗಳು
ಲಿಬಟ್	- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ (ಅಮೆರಿಕದ ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಫ್ ಲಿಬಟ್’ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ)	ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು	- ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಕಾಪಾಡುವುದು

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ ದ್ವೀಪ ಯಾವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿದೆ?
- ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿಯವ ಶ್ರೀಮಂತರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಹೇಗಿತ್ತು?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಶ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು?
- ಕಡಲತಡಿಯ ಲೈಟ್‌ಹೌಸನ್‌ನೇರಿದರೆ ಯಾವ ಚಿತ್ರಣವು ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ಕ ಯಾವುದು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಯುರೋಪಿಯನ್‌ನರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ ಮೊದಲು ಹೇಗಿತ್ತು?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ನ ಸಾರ್ಕ ಮರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು?
- ಹಿಲ್ಪನ್ ಹೇಡ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು?

ಇ. ಬಿಟ್ಟಸಫಲ ತುಂಬಿರಿ.

- ಯುರೋಪಿಯನ್‌ನರ ಆಗಮನವಾದ ಮೇಲೆ ಅಮೆರಿಂಡಿಯನ್‌ನರ ಸಮುದಾಯವು _____ ಆಯಿತು.
(ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶ್ರೀಕೃತ, ಧೂಳೀಪಟ)
- ಅಟಳಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರವು ಅಮೆರಿಕದ _____ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.
(ಮೂರ್ಚ, ಉತ್ತರ, ಪಶ್ಚಿಮ)
- ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದ ಕೊನೆಗೆ _____ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.
(ಧನಿಕರ, ಅಮೆರಿಕಾರ್ಥಕರ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ)
- ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ _____ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೇ ಜನ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ನೀಡತ್ತೊಡಗಿದರು.
(ಪಾರಂಪರಿಕ, ಅಭಿಯಂತರ, ರಾಜಕೀಯ)

- ಇ. ದ್ವೀಪದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ _____ ನಡೆಸಿದರು.

(ಮುಂತ್ರಾಲೋಚನೆ, ಜಾಥಾ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ)

ಇ. ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿದ ಬಳಿಕ ಹಿಲ್ಲನ್ ಹೆಡ್ _____ ಕಂಗೊಳಿಸತ್ತೊಡಗಿತು.

(ರಾಜಧಾನಿಯಂತೆ, ನಂದನವನದಂತೆ, ಅಭಯಾರಣ್ಯದಂತೆ)

ಈ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಾದರಿ: ಆಗಮನ – ನಿಗ್ರಮನ

  - ಲಾಭ
  - ಚುರುಕು
  - ಮುರಾತನ
  - ಪ್ರಸಿದ್ಧ
  - ಸಾಧಾರಣ

ಉ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಿ.

೮. ಭರಾಟೆ : _____

೯. ಸುಧಾರಣೆ : _____

೧೦. ಸಾರ್ವಭೌಮ : _____

೪. ದೋಲತ್ತು : _____

೫. ಹೊಯ್ದಾಟು : _____

೬. ಪಣತೊಡು : _____

೭. ಅಭಿಪೂನಿ : _____

ಚರ್ಚಿತ್ವ

ಅ. ಚಟುವಟಿಕೆ.

८. निम्नान्वत्ती नदेदिरुव सामाजिक चलवलिगच बगे माहिती संग्रहाती.
  ९. हिल्फा० हेदोनली नदेद परिसर चलवलय बगे माहिती, चित्रेगचन्ना संग्रहाती.
  १०. “परिसरविदीर्घ नाव०” विषयद बगे चेचारस्थान एप्रेती.

**ವ್ಯಾಕರಣ
ವಿಭಂಗ ಪ್ರಕ್ರಿಯ**

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ ಗುರುತಿಸಿ.

ಅ) ಇರುವೆಯು ಬಂದಿತು. (ಇರುವೆ+ಉ=ಇರುವೆಯು)

ಆ) ಇರುವೆ ಬಂದಿತು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಸರಿ. ಆದರೆ,

(ಅ) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಯು ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಆ) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಯು’ ಅನ್ನು ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. (ಆ) ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಯು’

ಅನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಥವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

(ಕ) ಇರುವೆ ಗೂಡನ್ನು ಬಂದಿತು. (ಗೂಡು + ಅನ್ನು =ಗೂಡನ್ನು)

(ಗ) ಇರುವೆ ಗೂಡಿನಿಂದ ಬಂದಿತು. (ಗೂಡು+ನ+ಇಂದ=ಗೂಡಿನಿಂದ)

(ಜ) ಇರುವೆ ಗೂಡಿಗೆ ಬಂದಿತು. (ಗೂಡು+ಇಗೆ=ಗೂಡಿಗೆ)

(ಝ) ಇರುವೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. (ಗೂಡು+ನ+ಅಲ್ಲಿ=ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ, ಇದನ್ನು ಗೂಡು+ಅಲ್ಲಿ=ಗೂಡಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಬಳಸಬಹುದು)

ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಕ) ಮತ್ತು (ಝ) ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ವಾಕ್ಯ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬರೆಯೋಣ.

(ಕ) ಇರುವೆ ಗೂಡನ್ನು ನೋಡಿತು.

(ಜ) ಇರುವೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ (ಗೂಡಲ್ಲಿ) ಇದೆ.

ಈಗ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅಥವತ್ತಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಗ) ಮತ್ತು (ಚ) ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಗೆ ಮತ್ತು ಇಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಇರುವೆ ಗೂಡಿನಿಂದ ಬಂದಿತು. (ಹೊರಗೆ ಬಂದಿತು) ಇರುವೆ ಗೂಡಿಗೆ ಬಂದಿತು (ಒಳಗೆ ಬಂದಿತು) ಎಂಬ ಅಥವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಕೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಲು ಕೊಂಬಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ರಾಜು ಗಿಡವನ್ನು ನೇಟ್ಟಿನು.
- ಕೆಲಸಗಾರ ಇರುವೆಗಳು ರಾಣಿಗೆ ಆಹಾರ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತವೆ.
- ಕಮಲ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.
- ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಮರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.
- ಮಂಣಿಮು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಟಿಕೆ ಕೊಂಡಳು.

ಗಮನಿಸಿ :

ಅ. ಇರುವೆಗಳು ಲಾವಾರವನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಸುತ್ತವೆ.

ಆ. ರಾಜು ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದನು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೆರೆ ಎಳೆದಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಮೊದಲೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಮನೆಯಿಂದ ಪದಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಮನೆ ಎಂಬ ಮೂಲ ಪದಗಳಿಗೆ ‘ಇಂದ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಯ ಸೇರಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಾಕ್ಯ ಓದಿದರೆ ಇರುವೆಗಳು ಲಾವಾರ ಬಾಯಿ ಸ್ವೀಸುತ್ತವೆ, ರಾಜು ಮನೆ ಬಂದನು ಎಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ವಾಕ್ಯ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆಯೇ ಸುಮ ಪೇಟೆ ಬಟ್ಟೆ ತಂದಳು ಎಂದರೆ ನಮಗೆ ಈ ವಾಕ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸುಮ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದಳು ಎಂದು ಓದಿದಾಗ ನಮಗೆ ವಾಕ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ವಿವಿಧ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ‘ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಯಗಳು’. ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಇ. ‘ಉ’	ಇ. ‘ಅನ್ನ’	ಇ. ‘ಇಂದ’
ಇ. ‘ಗೆ’	ಇ. ‘ದೆಸೆಯಿಂದ’	ಇ. ‘ಅ’
		ಇ. ‘ಅಲ್ಲಿ’.

ಇದೇ ರೀತಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಯ ಸಹಿತವಾಗಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಬಹುವಚನ

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಯಿರಿ :

- ೧) ನನ್ನ ಬಳಿ ಒಂದು ಚೆಂಡು ಇದೆ.
- ೨) ಅನ್ನರನ ಬಳಿ ನಾಲ್ಕು ಚೆಂಡುಗಳು ಇವೆ.
- ೩) ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.
- ೪) ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಮೂವರು ಹುಡುಗಿಯರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.
- ೫) ನಾಳೆ ವಿಜಯಪುರಕ್ಕೆ ಚೆಸ್‌ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
- ೬) ನಾಳೆ ಬಾದಾಮಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಹದಿನಾರು ಹುಡುಗರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಇನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ. ಇದೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಇನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ ಚೆಂಡುಗಳು ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ. ಇವೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಒಂದು ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಚೆಂಡು ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು(ನಾಲ್ಕು) ಚೆಂಡುಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಚೆಂಡುಗಳು ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ –ಗಳು ಎಂಬುದು ಬಹುವಚನ ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ಇನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ. ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಇನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ, ಹುಡುಗಿಯರು ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗಿ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹುಡುಗಿಯ ರಿರುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗಿಯರು ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ –ಅರು ಎಂಬುದು ಬಹುವಚನ ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ಈನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ. ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಈನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಮನಿಸಿ. ಹುಡುಗರು ಎಂಬುದು ನಾಮಪದ. ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು(ಹದಿನಾರು) ಹುಡುಗರಿರುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗರು ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ–ರು ಎಂಬುದು ಬಹುವಚನ ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ಕ್ಷಾಗ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರೋಣ :

- ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯೇಯ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯೇಯ ಬಳಕೆಯಾದಾಗ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುವಚನದ ರೂಪ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಮುಂದೆ ನೀಡಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳ ಬಹುವಚನ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

- ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು _____ (ದನ, ಇದೆ)
- ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು _____ (ಹುಡುಗ, ಇದ್ದಾನೆ)
- ಆರನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು _____ (ಹುಡುಗಿ, ಇದ್ದಾಳೆ)

ಆ. ಕೆಳಗೆ ಬಹುವಚನದ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆ : ೧

ಉದಾಹರಣೆ : ೨

ಪಕ್ವಚನ

ಬಹುವಚನ

- ಪುಸ್ತಕ
- ದನ
- ಮನೆ
- ಬಸ್ಸು
- ರಾಜ್ಯ
- ಶಾಲೆ
- ತರಗತಿ

ಪಕ್ವಚನ

ಬಹುವಚನ

- ಪುಸ್ತಕಗಳು
- ದನಗಳು
- ಮನೆಗಳು
- ಬಸ್ಸಿಗಳು
- ರಾಜ್ಯಗಳು
- ಶಾಲೆಗಳು
- ತರಗತಿಗಳು

ಉದಾಹರಣೆ : ೨

ಎಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
• ಅಕ್ಕೆ	• ಅಕ್ಕೆಂದಿರು
• ತಾಯಿ	• ತಾಯಂದಿರು
• ಬಿಕ್ಕೆಪ್ಪೆ	• ಬಿಕ್ಕೆಪ್ಪೆಂದಿರು
• ದೊಡ್ಡಪ್ಪೆ	• ದೊಡ್ಡಪ್ಪೆಂದಿರು
• ತಂಗಿ	• ತಂಗಿಯರು

ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವರ್ತಿತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ. ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ ೧

ಎಕವಚನ	ಬಹುವಚನ	ಎಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
• ಜೀಲೆ	_____	• ಹಕ್ಕೆ	_____
• ಶಾರು	_____	• ನದಿ	_____
• ಕೊತಡಿ	_____	• ಬೆಟ್ಟೆ	_____
• ನಾಯಿ	_____	• ಗುಡ್ಡೆ	_____

ಅಭ್ಯಾಸ ೨

ವಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

ವಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

- ಅಣ್ಣಿ _____
- ಜಿಕ್ಕಮ್ಮೆ _____
- ದೊಡ್ಡಮ್ಮೆ _____

- ಅತ್ತೆ _____
- ತಮ್ಮ _____
- ಭಾವ _____

ಚೆನ್ನಡಿ

“ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೋ ಅಷ್ಟು ಅನುಭವಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಹಕವಾದವು, ಕೆಲವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದವು. ಯಾವುದು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಒರೆಗಲ್ಲು ಯಾವುದು? ಅವರವರ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವವೇ!”

—ಜೆ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ (ಕವಿ ಹಾಗೂ ಚಿಂತಕರು)

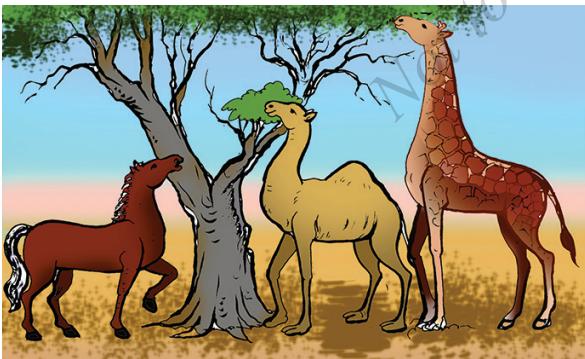

ಈ. ಪರಿಸರ ಸಮುದೋಲನ

ಕೃಷ್ಣನಂದ ಕಾಮತ್ -

ಪ್ರಫೇಶ್ : ನಾವು ಇಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಜೀವಪರಿಸರದ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟ, ಗಳಿ, ಬೆಳಕು, ಜೈಷಧ ಮುಂತಾದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾಯಿಯಂತೆ ಮೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನ, ದುರಾಸೆ, ದುಂದುಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮೋಜುಮಸ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ಅಸಮುದೋಲನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸುಂದರ ಭೂಮಿ, ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವಜಾಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಶವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಾಶಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸುಂದರ ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಿವು ಎಲ್ಲರದ್ವಾಗಬೇಕು. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗೂ ಇದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಿಕರು ಮನಮುಟ್ಟಪಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ತನಗಿರುವ ಸಂತಾನ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಮರಿಗಳಲ್ಲಾ ಬದುಕಿ ಇರುವಂತಾಗಿದ್ದರೆ, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಂಬ ಆಹಾರ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ವರ್ಷಕ್ಕೂಮ್ಮೆ ಒಂದು ಮರಿಗೆ ಜನ್ಮಕೊಡುವ ಆನೆ, ಸಂತತಿ ನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಂದಗತಿಯದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆನೆಯೂ ಎಲ್ಲ ಮರಿಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಇದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮರಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಒಂದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ಅನೆಮಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ತನ್ನ ವಂಶಜರೂ ಬಾಳಬೇಕಂದು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಹಾರ ಆಚಾರನಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಧೇ ಏರ್ಜಾಡುವುದು.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ವರ್ಗ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದರೆ ಅಸಮರ್ಥ ಗುಂಪು ನಿನಾರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ, ಜಿರಾಫೆಗಳು ಬದುಕುತ್ತವೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತಾನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆಹಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಷಾರ(ಎಲೆ)ಗಳು ತೀರಿದವೆಂದರೆ ಕುದುರೆಗಳು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಉದ್ದಕತ್ತಲ್ಲಿ ಒಂಟೆ-ಜಿರಾಫೆಗಳು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಷಾರಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ತೀರಲು ಒಂಟೆಗೂ ಉಪವಾಸ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ. ಆದರೆ ಜಿರಾಫೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಡಿಗೂ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಷಾರ ತಿನ್ನುವರ್ಪು ಉದ್ದ ಕಾಲು, ಗೋಳು ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಆಹಾರ-ಸ್ವರ್ಥ್ಯಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಇದೇ ವರ್ಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪರಿಸರಗಳ ಸಂಬಂಧ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾನವನು ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜಿರಾಫೆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಸಂತಾನ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿರಾಫೆಗಳಿಗೂ ಉದ್ದಕಾಲು, ಉದ್ದಗೋಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸ್ವರ್ಥ್ಯ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆಗಳೊಡನೆ ಇರುವ ಸ್ವರ್ಥ್ಯಗಿಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಿರಾಫೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದಕಾಲು, ಗೋಳುಗಳು ಇದ್ದವುಗಳ ವಂಶ ಮುಂದುವರಿಯುವುದೆಂದೂ ಉಳಿದವು ಅಳಿದು ಹೋಗುವುದೆಂದೂ ನಂಬಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಪಿತೃಗಳ ಸಾಧನೆ ವಂಶ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಏಳ್ಳೆ ಚರ್ಚಣಾದಿಂದ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಂದುಟಿ ಪಡೆದೇನು ಹಂಟ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಜೀನೀ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲು ಕಿರಿದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ! ಇದರಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳ ನೂರು ತಲೆಮಾರಿನವರೆಗೆ ಬಾಲಕದಿದರೂ ಯಾವ ತಲೆಮಾರಿನ ಇಲಿಗಳೂ ಬಾಲವಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ, ಬಹಳ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅನಂತರ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ವೃತ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಾಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕ್ರೋಮೋಜೋಮುಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಸಸ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮ ವಂಶ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಸುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಕೀಟ, ವಾಯು, ನೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ವಿತರಣೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಬೀಜಗಳು ಎಲ್ಲ ಭೂಜಲ-ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾತಾವರಣ ದೊರೆತರೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ವಿಪುಲವಾದ ನೀರು, ಆದ್ರಫ್ ತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಬೆಳೆದರೆ, ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾಲಿ ಗಿಡಗಳೇ ವೃಕ್ಷರಾಜ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಇವೇ ಬೀಜಗಳು ಮರುಭೂಮಿ, ರಸ್ತೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾಶವಾಗುವುವು.

ಮಾನವ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಣೀಗಳನ್ನು ನಿನಾರುಮ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವಿತ ಪ್ರಣೀಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಹ-ಆಕಾರ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೂ ಅತಿ ಸ್ಣಿಡಾಗಿರುವ ಸಸ್ಯಾಹಾರವನ್ನೇ ಭಕ್ಷಿಸುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕೇಡು ಮಾಡದ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳನ್ನು ಅದರ ಕೊಬ್ಬಿಗಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಇಂದು ಅದರ ಜಾತಿಯೇ ನಿನಾರುಮವಾಗುವವು ಕಡಿಮೆ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಮೊಸಳೆಗಳ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮುಹಿಳೆಯರು ಮನಸೋಽತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಇಂದು ಕನಾರಟಕದ ಬನ್ನೇರುಫಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಢತೆಯಿಂದ ಪಾಲನೆ-ಮೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದರಂತೆ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಚಿರತೆಗಳ ಮೈದೊಗಲು, ಅಪಾರ ಧನ ತರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂತತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾವುಗಳನ್ನಂತೂ ಆಜನ್ನ ವೈರಿಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಹಾವುಗಳು ಇಂದು ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷಕಾರಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು.

ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳು ಇಲಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಿನಾಯಕನ-ವಾಹನಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಗುಳ್ಳಗಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ

ಆಹಾರವನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಸಿ ಅವನು ಹೋಹಾರುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಟ್ರಾಂವ್ ಟ್ರಾಂವ್ ಎಂದು ಹಾಡಿ ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಪ್ಪೆಯರಸನ ಮೇಲೆ ಮಾನವನು ಕೊಲೆಗಡುಕನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಪುಗಳ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಪುಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕಿಸೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನು ಬೆಳೆದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೧೦-೧೫ರಷ್ಟು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕಪ್ಪೆ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ೧೦೦-೨೦೦ತನಕ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅಪುಗಳ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಅನ್ನದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವನೇ?

ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡನ್ನು ಮಾನವ ಕಡಿದನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬೇರೆ ತಾಣ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಚಿಗರೆಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಚಿಗರೆಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಹುಲಿ, ಜಿರತೆ, ಸಿಂಹಗಳೂ ತೊಲಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತೋಳ-ಕರಡಿಗಳು ಓಡಿಯೋಗುತ್ತವೆ. ಹಣ್ಣಿ-ಹಂಪಲುಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದರಿಂದ ಇಣಬಿ-ಕಣ್ಣಿ ಕಪ್ಪಡಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನವು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಬೋಳು ಮಾಡಿದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಇಲಿಗಳೂ ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ಇಲಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ಹಾವೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊರೆಯುವ ಚೆಳಿ, ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲು, ಹರಿವ ನೀರಿಗೆ ನೆಲದೊಳಗಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾವಿಗೀಡಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೀಡು ಬಿಡುವುವು.

ಇದರಂತೆ ಮಾನವನು ವಿಮಾನ, ರೈಲ್‌೯, ಮೋಟಾರು ನಿಲಾಳಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಿಂದ, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದ ಸರೋವರ, ಕರೆ, ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಖಾನೆ-ಉಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಡು-ಗಿಡ-ಗಂಟಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಹಾನಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದು ಜನಸಾರಾವ್ಯಾರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದವರು, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಹೀಳಿಗೆಗೆ ಇಂದೇ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಮಾನವನ ಜಟಿವಟಿಕೆ ಮಾನವನಿಗೇ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯವಾಗದಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚಿರಿಕೆ ವಹಿಸಿ, ವಿಧಾಯಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಾ ಮುಂದೆಯೂ ಆಗುವುದು ನಿಂತೀತು.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಮಾತನಾಡುವುದು.

ಸಾಮಧ್ಯ : ವಿಷಯಾನುಸಾರ ಸಹಜ ಚಚೆ, ನಂವಾದ ವಿವರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು.

ಅಶಯ : ಪ್ರಕೃತಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಸರ ಸಮರ್ಪಾಲನವಾಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದರೆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅನುಮರ್ಪಾಲನವಂಬಾಗಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಕಟ್ಟಣಿದ್ದು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂತತಿ ವ್ಯಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಉಳಿಯುವಿಲ್ಲ. ಅವು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ, ಶಕ್ತಿಯುತವಾದವು ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ದುಬಾಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬದುಕುಳಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮಾನವ ದುರಾನೆ, ಮೋಜು ಅಥವಾ ಹೋಣಿಪಾಡಿಗಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏಲಿಕೆ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ಆಧುನಿಕರಣದಳ ಭರಾಚೆಯಲ್ಲಿ ನುಂದರ ನನ್ಯ - ಪ್ರಾಣಿ - ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಬದುಕಿ ಇತರರನ್ನು ಬದುಕಲು ಒಡಬೇಕು. ನಾಳನ ನುಂದರ ಬದುಕನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಿಂಗರೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರ ಸದಾಶಯವಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ಪಾಠದ ಮುಖ್ಯ ಭಾವ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ೧೯.೦೯.೧೯೫೪ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಐಇಎಂ ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದ ಕಾಮತ್ ಅವರು ಕನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಐಇಎಂ ರಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರೇಷ್ಣ್ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಉದಯಪುರ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಪ್ಲಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ್‌ ವೆಲ್ತು ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಬಯಲಾಜಿಕಲ್ ಕಂಪ್ಯೂಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೇಟ ಸಂಶೋಧನಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ ಲ್ಯಾಂಬೇಟೆಟರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ರಗಳ ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದರೆ - ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕಾಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ, ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಸರ, ಕೇಟ ಜಗತ್ತು, ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಪಂಚ, ಸಸ್ಯ ಪರಿಸರ, ಇರುವೆಯ ಇರವು, ಸರ್ವ ಸಂಕುಲ ಮತ್ತು ಕಾವಿ ಕಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ೨೦.೦೨. ೨೦೦೨ ರಂದು ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು.

ಆಚಾರದನ - ಬಟ್ಟೆ, ವಸ್ತು; ಪರ್ಣ - ಎಲೆ; ಗೋಣ - ಕುತ್ತಿಗೆ; ಹಿತ್ತೆ - ತಂಡೆ; ಏಳ್ಳೆ - ತಾಂಬಾಲ (ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ); ಚರ್ವಣ - ಅಗಿದು ತಿನ್ನುವುದು; ಶತಮಾನ - ನೂರು ವರ್ಷಗಳು; ಕ್ರೋಮೋಫೆಂಚ್‌ಮು - ವರ್ಣತಂತ್ರ; ರಾಜೆ - ಗುಂಪು; ವಿಪುಲ - ಹೆಚ್ಚು, ಜಾಸ್ತಿ; ಆರ್ಥಿಕ - ನೀರಿನ ಅಂಶ, ತೇವಾಂಶ; ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ - ಪಶ್ಚಿಮದೇಶ; ಕಿಸೆ - ಜೀಬು; ತಾಣ - ಜಾಗ, ಸ್ಥಳ; ಚಿಗರೆ - ಜಿಂಕೆ; ಅವಿತು - ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಕೊಳ್ಳುವುದು; ಕಣ್ಣ ಕಪ್ಪಡಿ - ಬಾವಲಿ; ವಿಧಾಯಕ-ರಚನಾತ್ಮಕ.

ಭಾಷಾಭಾಷ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಆನೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮರಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ?
೨. ಪ್ರಾಣಿ - ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಥ ನಡೆಯುತ್ತದೆ?
೩. ಬೀಜ ಪ್ರಸರಣ ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ?
೪. ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ?
೫. ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಜಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ?
೬. ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿ ಯಾವುದು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಜಿರಾಫೆ ಹೇಗೆ ಆಹಾರ ಸ್ವರ್ಥಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ?
೨. ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?
೩. ಸರೋವರ, ಕರೆ ಮತ್ತು ಹೊಂಡಗಳು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ, ಏಕೆ?
೪. ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಮುನ್ನಜ್ಞರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕು?

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಮೊಸಳೆ, ಹಾವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೨. ಕಾಡನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು?

ಶ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ.

ನಿಮಾಣ

ಶತಮಾನ

ಮನಸೋಲು

ಹಿಂಬಾಲಿಸು

ಭಾಷಾಭಾಷೆ

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಗೊಳಿಸಿ.

१. ದೂರದ ಚೆಷ್ಟೆ _____
೨. ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡ _____
೩. ಉಪ್ಪಿಗಿಂತ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ ತಾಯಿಗಿಂತ _____
೪. ಕೂತು ಉಣ್ಣಿವವನಿಗೆ _____
೫. ಹನು ಕಪ್ಪಾದರೆ _____

ಆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಹುಲಿ, ನಾಯಿ, ಚಿರತೆ, ಆನೆ, ಮೊಲ, ಸಿಂಹ, ಜಿಂಕೆ, ತೋಳ, ಹನು, ಒಂಟೆ, ಬೆಕ್ಕು, ಕುದುರೆ, ಮಾನವ, ಮೊಸಳೆ)

ಇ. ಕೆಳಗೆ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳಿಗೆ ನೀಲಿ ಶಾಯಿಯಲ್ಲಾ ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳಿಗೆ ಕಿಂಪು ಶಾಯಿಯಲ್ಲಾ ವೃತ್ತ ಹಾಕಿ, ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ.

ಚಿಗುರು	ಬಳ್ಳಿ	ಪ್ರಮಾಹ	ತೆಂಗು	ಜಲಪಾತೆ	ಭೃತ್ಯ
ಬಾವಿ	ಬೇರು	ನದಿ	ಸೊಪ್ಪು	ಮೊಲ	ಕಡಲು
ಗದ್ದೆ	ಗರಿಕೆ	ನಲ್ಲಿ	ರೆಂಬೆ	ಸರೋವರ	ಕೊಂಬೆ
ತೆಳಿರು	ಕೊಳ	ಗರಿಕೆ	ಬಳ್ಳಿ	ಹೊಳೆ	ಕಾಂಡ
ಹಳ್ಳಿ	ಪತ್ರೆ	ಅಣೆಕಟ್ಟು	ಮಲ್ಲಿಗೆ	ಹೊಂಡ	ಕಣೆವೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಕಾಡು ನಾಶವಾಗುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
೨. ಗಿಡ-ಮರ ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇರುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಸಂಧಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳು : ಲೋಪಸಂಧಿ, ಆಗಮಸಂಧಿ, ಆದೇಶ ಸಂಧಿ.

ಒಂದು ಉರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಿಪ್ಪು ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಹೀದಾಸೆ ಬಹಳ. ಅವನ ಒಳೆ ಒಂದು ಹೋಳಿ ಇತ್ತು. ಅದು ಜಿನ್ನದ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಅದನ್ನು ಗೂರಾಚಿಗಿನ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಹೋಳಿದ ಬಳಿ ಬುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅದು ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಮೊಟ್ಟೆಯಂತೆ ನೂರಾರು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೋಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಆಸೆ. ಅದನ್ನು ಹೋಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯೋಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಜಿನ್ನದ ಮೊಟ್ಟೆ ಸಿಗಬಹುದು ಎಂದುಹೋಂಡು ಒಂದು ದಿನ ಹೋಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೇನಾಯಿತು ಯೋಚಿಸಿ.

ಉರಲ್ಲಿ, ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡು, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಉರು, ಅಲ್ಲಿ, ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡು, ಬೆಟ್ಟ, ತಾವರೆ ಎಂದು ಓದಬಹುದಾದರೂ ನಾವು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸುಲಭವಾಗಲು ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಉರಲ್ಲಿ, ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡು, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಓದುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಪದಗಳನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ‘ಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಹೇಸರು.

ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಬಿಟ್ಟಮೋಗಬಹುದು (ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸಿ), ಇಲ್ಲವೇ ಇರುವ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಕ್ಷರದ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಬರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಅಕ್ಷರಗಳು ಲೋಪವಾಗುವುದು, ಅಕ್ಷರ ಒಂದು ಸೇರುವುದು ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಕ್ಷರದ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಒಂದು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ‘ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ’ ಎನ್ನಬರು.

ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಅಕ್ಷರ ಲೋಪವಾದರೆ ಅದನ್ನು ‘ಲೋಪಸಂಧಿ’ ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ:
ಉರು+ಅಲ್ಲಿ – ಉರಲ್ಲಿ

ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಹೊಸದಾಗಿ ಒಂದರೆ ಅದನ್ನು ‘ಆಗಮ ಸಂಧಿ’
ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ: ಮೋಟ್ಟೆ+ಇಡು-ಮೋಟ್ಟೆಯಿಡು.

ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಒಂದು ಅಕ್ಷರದ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಒಂದರೆ ಅದನ್ನು
‘ಆದೇಶ ಸಂಧಿ’ ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ: ಬೆಟ್ಟೆ+ತಾವರೆ = ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯಾಗಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರು ತಿಳಿಸಿ.

ಉದಾ: ನೀನೇಕೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಉರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ?

ನೀನೇಕೆ, ನಮ್ಮೊಡನೆ, ಉರಿಗೆ – ಲೋಪಸಂಧಿ

- ೧ ಹಾಸಿಗೆಯಿದ್ದಪ್ಪು ಕಾಲನ್ನು ಚಾಚು.
- ೨ ದೇವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ.
- ೩ ಬಾಯಿದ್ದವರು ಬರದಲ್ಲೂ ಬದುಕಿದರು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯವುಂದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಮಕ್ಕಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು ಅಭ್ಯಾಸ
ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸೂರ್ಯ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಪಕ್ಕೆಕ ನೆಕ್ಕತ್ತ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಖಿರವಾದ ಬೆಳಕು ಭೂಮಿಗೆ ದೋರೆಯುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯನೇ
ಜಗಜ್ಜೀತಿ, ಸೂರ್ಯನೇ ಚಿನ್ನಯ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯವುಂದದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿವೆ. ಈ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿವೆ. ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಸಂಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ
ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದಿದೆ. ಇಂಥ ಪದಗಳ ಸೇರಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿಗಳು
ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅಂತಹ

ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡದಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸಂಧಿಗಳೂ ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯೋಣ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರ ಸಂಧಿಗಳು

ಸರಣಿಕೆ ಸಂಧಿ

೧. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ರವೀಂದ್ರ.
೨. ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.
೩. ಗುರೂಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.
೪. ಗಾಂಧಿಜಿಯವರನ್ನು ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ರವೀಂದ್ರ, ದೇವಾಲಯ, ಗುರೂಪದೇಶ, ಮಹಾತ್ಮೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಪೂರ್ವಪದ+ಉತ್ತರಪದ = ಸಂಧಿಪದ

೧. ರವಿ+ಇಂದ್ರ-ರವೀಂದ್ರ (ಇ+ಇ=ಈ)
೨. ದೇವ+ಆಲಯ-ದೇವಾಲಯ (ಆ+ಆ=ಆ)
೩. ಗುರು+ಉಪದೇಶ-ಗುರೂಪದೇಶ (ಉ+ಉ=ಉ)
೪. ಮಹಾ+ಆತ್ಮ-ಮಹಾತ್ಮೆ (ಆ+ಆ=ಆ)

ಮೇಲಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯಸ್ವರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಪದದ ಆರಂಭದ ಸ್ವರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವಣಿಕಾಗಿದ್ದ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಾಗ ಅದೇ ಸ್ವರದ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು ಆದೇಶವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಾಗ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಆದೇಶವಾದರೆ ಅಂತಹ ಸಂಧಿಯನ್ನು ‘ಸರಣಿಕೆಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಗುಣಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರಪದ = ಸಂಧಿಪದ

೧. ದೇವ+ಇಂದ್ರ=ದೇವೇಂದ್ರ (ಆ+ಇ=ಇ)
೨. ಮಹಾ+ಆಶ=ಮಹೇಶ (ಆ+ಆ=ಇ)

ಇ. ಅರುಣ+ಲದಯ=ಅರುಣೋದಯ (ಅ+ಲ=ಂ)

ಇ. ಮಹಾ+ಮಣಿ=ಮಹಣಿ (ಆ+ಮ=ಅರ್)

‘ಅ’ ಅಥವಾ ‘ಆ’ ಎಂಬ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ‘ಇ’ ಅಥವಾ ‘ಈ’ ಎಂಬ ಸ್ವರ ಸೇರಿದಾಗ ‘ಏ’ಕಾರವೂ ‘ಲು’ ಅಥವಾ ‘ಲೂ’ ಸ್ವರ ಸೇರಿದಾಗ ‘ಒ’ಕಾರವೂ ‘ಇಂ’ ಎಂಬ ಸ್ವರವು ಸೇರಿದಾಗ ‘ಅರ್’ ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ‘ಗುಣಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರಪದ=ಸಂಧಿಪದ

ಇ. ವಿಕ+ವಿಕ=ವಿಕ್ಯೇಕ (ಅ+ವಿ=ಬಿ)

ಇ. ಶಿವ+ಷಕ್ಯ=ಶಿವ್ಯಕ್ಯ (ಅ+ಷಿ=ಬಿ)

ಇ. ಮಹಾ+ಜೀದಾಯ್=ಮಹೋದಾಯ್ (ಆ+ಜೀ=ಜ್ಞಿ)

ಇ. ವನ+ಂಷಧಿ=ವನೋಷಧಿ (ಅ+ಂಂ=ಜ್ಞಿ)

‘ಅ’ ‘ಆ’ಕಾರಗಳ ಮುಂದೆ ‘ಬಿ’, ‘ಬಿ’ ಕಾರಗಳು ಬಂದರೆ ಅವೆರಡರ ಸಾಫನದಲ್ಲಿ ‘ಬಿ’ಕಾರವೂ ‘ಒ’, ‘ಜ್ಞಿ’ ಕಾರಗಳು ಬಂದರೆ ಅವೆರಡರ ಸಾಫನದಲ್ಲಿ ‘ಜ್ಞಿ’ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ‘ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಯಣಿಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ+ಉತ್ತರಪದ=ಸಂಧಿಪದ

ಇ. ಇತಿ+ಆದಿ=ಇತ್ಯಾದಿ (ಇ+ಆ=ಯ್)

ಇ. ಗುರು+ಆಜ್ಞೆ=ಗುವಾಂಜ್ಞೆ (ಲು+ಆ=ವ್)

ಇ. ಪಿತೃ+ಆರ್ಜಿತ=ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ (ಇ+ಆ=ರ್)

ಇ. ಪ್ರತಿ+ಲಪಕಾರ=ಪ್ರತ್ಯಪಕಾರ (ಇ+ಲ=ಯ್)

ಇ. ಜಾತಿ+ಅತೀತ=ಜಾತ್ಯತೀತ (ಇ+ಅ=ಯ್)

ಇ, ಈ , ಲು, ಲೂ, ಇ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸವಣವಲ್ಲದ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ, ‘ಇ’ ‘ಈ’ ಕಾರಗಳಿಗೆ ‘ಯ’ಕಾರವೂ ಲು, ಲೂ ಕಾರಗಳಿಗೆ ‘ವ’ ಕಾರವೂ ಇ ಕಾರಕ್ಕೆ ‘ರ’ ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ‘ಯಣಿ’ ಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿಗಳು

ಜಶ್ವಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರ ಪದ = ಸಂಧಿಪದ

೧. ವಾಕ್+ಶಾಶ=ವಾಗೀಶ
೨. ವಾಕ್+ದಾನ=ವಾಗ್ದಾನ
೩. ದಿಕ್+ಅಂತ=ದಿಗಂತ
೪. ಬೃಹತ್+ಆಕಾಶ=ಬೃಹದಾಕಾಶ
೫. ಷಟ್+ಆನನ್=ಷಡಾನನ

ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಾಗ ಪೂರ್ವ ಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ, ಚ, ಟ, ತ, ಪ ಗಳಿಗೆ ಗ, ಜ, ಡ, ದ, ಬ ಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ‘ಜಶ್ವಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ವಿತ್ಸಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ+ಉತ್ತರ ಪದ- ಸಂಧಿಪದ

೧. ಮನಸ್+ಶುದ್ಧಿ=ಮನಶ್ವಿದ್ಧಿ
೨. ಯಶಸ್+ಚಂದ್ರಿಕೆ=ಯಶ್ವಿಂದ್ರಿಕೆ
೩. ಸತ್+ಚಿತ್ತ=ಸಚ್ಚಿತ್ತ

‘ಶ್ವಿ’ ಎಂದರೆ ಶಕಾರ ಮತ್ತು ಚವಗಾರಕ್ಕರಗಳು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಶ್ವಿತ್ಸ ಸಂಧಿ. ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಾಗ ಪೂರ್ವ ಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಾರ ಅಥವಾ ತವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ ಉತ್ತರಪದ ಶಕಾರ ಅಥವಾ ಚವಗಾರದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಸ’ಕಾರವಿದ್ದ ಕಡೆ ಶಕಾರವೂ ತವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕಡೆ ಚವಗಾರದ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ‘ಶ್ವಿತ್ಸಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಅನುನಾಸಿಕಸಂಧಿ

ಪೂರ್ವಪದ + ಉತ್ತರಪದ = ಸಂಧಿಪದ

೧. ವಾಕ್+ಮಯ=ವಾಜ್ಯಯ

೨. ಷಟ್+ಮುಖ=ಷಟ್ಲುಖ

೩. ಸತ್+ಮಾನ=ಸನ್ಮಾನ

ಜ, ಝ, ಣ, ನ, ಮ ಇವು ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅನುನಾಸಿಕ ಸಂಧಿ. ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವಾಗ ಪೂರ್ವ ಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷ, ಚ್ಚ, ಟ್ಟ, ತ್ತ, ಹ್ಹ ಅಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ ಉತ್ತರಪದ ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಗದ ಕ, ಚ, ಟ, ತ, ಪ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಅದೇ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ‘ಅನುನಾಸಿಕ ಸಂಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಇ. ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ

ರಚನಾ ಸಮಿತಿ -

ಪ್ರವೇಶ : ನಾವಿಳಂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಗಣಿತಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದ ಅಡಳಿತ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಡುಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ಮೋಹನದಾಸ ಕರಮಚಂದ ದಾಂಧಿ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟವೇ ನಡೆಯಿತು. ಭಾರತದಾರ್ಧಂತ ಹಲವರು ಈ ಚರ್ಚುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಕನಾಂಡಕಟಿಂದಲೂ ಹಲವಾರು ಜನ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಕರೆಗೆ ಓದೊಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹುತಾತ್ಮರೂ ಆದರು. ಹೀಗೆ ಹೋರಾಟಮಾಡಿ ಹುತಾತ್ಮರಾದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ. ಅವರ ಜೀವನ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಿಲ್ಲ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗದ ಫಲವಾಗಿ ನಮಗೆ ಗಣಿತ ಆಗಸ್ಟ್ ಇಗರಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ನಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಸ್ವರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ.

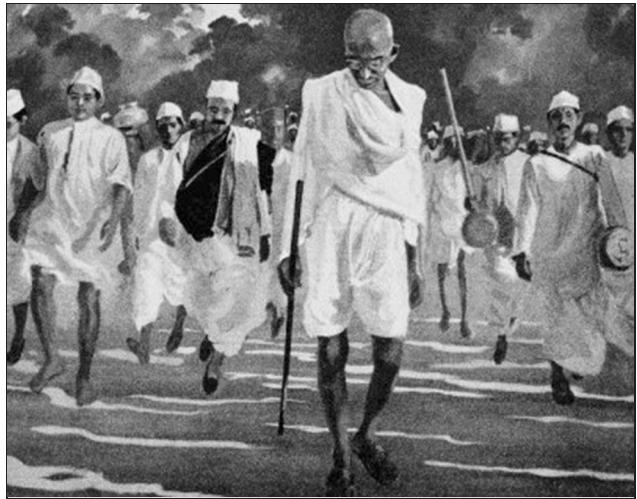
ಭಾರತ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸೇರಿದ್ದ ಕಾಲ. ಅವರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದೇಶವನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯರು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರು ಎಂಬುದೊಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತರೊಬ್ಬರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ “ವಿದೇಶೀ ವಸಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಮ ದೇಶದಲ್ಲೇ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೋಡಬೇಕು” ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದು ರೀ-ಗಂ ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕ ತನ್ನ ತಲೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ. ಅವನೇ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿದೇಶಿ ಟೊಪಿಗೆ ಇತ್ತು. ಕೂಡಲೇ ಟೊಪಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೆಲಕ್ಕೆಸೇದ.

ಹೀಗೆ ಟೊಪಿಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆಸೇದ ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ. ಉನ್ನೆಯ ಜೂನ್ ಐಣಿರಂದು ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮಾರ್ಕಿಂಡಪ್ಪ, ಮಹಾದೇವನ ತಾಯಿ ಬಸಮ್ಮೆ ದೇಶಪ್ರೇಮಿ. ಆ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ್ದ ಆ ತಾಯಿ ಜ್ಯೇಲುವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಆ ತಾಯಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಗ ಮಹಾದೇವ. ಪ್ರಾಧಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ. ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕೂಗಿ ಹತೀರವಿದ್ದ ಹಂಸಭಾವಿಯ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಓದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವದೇಶೀ ಬಟ್ಟೆಗಳ ವಿಚಾರ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಗುನುಗುಡುತ್ತಿತು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಜಿ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಲವು ಹೋಂದಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಆ ವಿಚಾರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಕ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಮಹಾದೇವ ಹನ್ನೆರಡು-ಹದಿಮೂರರ ಹರೆಯು. ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾದಗಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾದೇವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಖಾದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಖಾದಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಉರೂರು ತಿರುಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ. ಖಾದಿ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ.

ಮಹಾದೇವ ಅವರಿಗೆ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಮಹಾದೇವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿಜಿಯವರೇಣೆ ದಂಡಿಯಾತ್ಮೀಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹಾಕಿದರು. ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಸೆರೆಮನೆ ವಾಸದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಮಹಾದೇವ ಆರು ತಿಂಗಳು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು.

ದಂಡಿಯಾತ್ಮೀ ಮುಗಿದು ಮಹಾದೇವ ಹುಟ್ಟುರಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ದಂಡಿಯಾತ್ಮೀಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಕನಾಟಕದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೇನಾನಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತು. ಉರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಅವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಾರಿಯ ಸ್ವಾಗತ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಮಹಾದೇವ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಸಿದ್ಧಮತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಬರಮತಿಯ ಸುಖಿವಾಸ ತನಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನೂ ಸಬರಮತಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಸಹಕಾರ ನೀಡುವ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜ್ಯೇಲು ಸೇರಿದರು. ಉರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಹಾದೇವ ಇಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜ್ಯೇಲು ಸೇರಿದರು. ಹಿಂಡಲಗಾ ಜ್ಯೇಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.

ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಜ್ಯೇಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಜ್ಯೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ದೇಹದ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕನಿಸಿತು. ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಕಲಿತರು. ವ್ಯಾಯಾಮ ಕಲಿಯುವಾಗಲೇ ಜಿಷ್ಫಧಗಳ ಶಾಸವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಹಳ್ಳಿಗರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಿಸಿದರು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇವಾಶ್ರಮದ ಸಂಚಾಲಕರಾಗಿ ಚರಕದಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಸೇವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಖಾದಿಯನ್ನು ಉರೂರಿಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ

ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ‘ಮಹಾದೇವನ ಖಾದಿ’ ಎಂದೇ ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ತುಡಿತ, ಹೋರಾಟ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಉರಿನ ಜನರು ಇವರ ಗೂಗಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಚಿಕ್ಕವಯಸಿದ್ದು ಒಳ್ಳೇ ಚೊಕ್ಕ ಮಾತನಾಡತಾನಾ
ಹಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಮರಿಗೆ ಮುದ್ದುಕೊಟ್ಟಾಗೀ
ನಕ್ಕರೊಂದು ಚಂದ ಅವನು
ನುಡಿದರೊಂದು ಚಂದ ನಮಗೆ
ಸಿಕ್ಕುದಿಲ್ಲೂ ಇಂಥಾ ಚೊಕ್ಕಬಂಗಾರದಂಥವಾ॥

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ದಿನ ದಿನ ಬೆಳೆಯತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಇಂಳಿರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರು ‘ಬ್ರಿಟಿಷರೇ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ’ ಎಂಬ ಫೋಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ದೇಶದಲ್ಲಿದೆ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಫೋಟನೆಗೆ ಭಾರತೀಯರ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯಿತು. ದೃಕ್ಕಣ ಭಾಗದ ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವ ನೇತ್ಯತ್ವ ವಹಿಸಿದರು. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಫೋಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳು ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿದವು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಮಹಾದೇವ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಇಂಥ ಸಾಹಸಕ್ಕ ಅಣಿಯಾದರು. ರೈಲು ಓಡಾಟದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಗಮನಪಿಟ್ಟರು. ಸವಣಾರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ರೈಲು ನಿಲಾಳಣವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರೌಲೀಸರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಲೀಸರ ಬಂದೂಕು ಅಪಹರಿಸಿದರು. ಬಾಳೆಹೊಸೂರಿನ ಪ್ರೌಲೀಸ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸುಟ್ಟರು.

ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರ ಈ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನಡುಗಿತು. ಮಹಾದೇವಪ್ಪನವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಫೋಟಿಸಿತು. ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರೌಲೀಸರು ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಅವರ ತಂಡದವರಿಗಾಗಿ ಶೋಧ ನಡೆಸಿದರು.

ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸರಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಕಾರದ ಕೇಂದ್ರವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಧಾರಿಸಿದೆಯಾಗಿ ಇದ್ದ ಪತ್ತಿ ಸಿದ್ದವುನನ್ನು ಹಾಗೂ ವಂಗಳಾದ ಕಸ್ತೂರಿದೇವಿಯನ್ನು ಹುಬ್ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇಂಳಿರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಇ ರಂದು ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ. ಹೊಸರಿತ್ತಿಯ ಸಮೀಪದ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಲೀಸರ ತುಕಡಿಯಿತ್ತು. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ವಿಜಾನೆ. ಮಹಾದೇವ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಧೈಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಹಲವು ಪ್ರೌಲೀಸರು ಓಟ ಕಿತ್ತರು. ಮಹಾದೇವ ವಿಜಾನೆಯ ಬೀಗ ಮುರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೌಲೀಸ್ ಮಹಾದೇವನ ಎದೆಗೆ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದ. ಮಹಾದೇವ ರಕ್ತದ ಮುಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರು ಗುಂಡು ಹೊಡೆದ ಪ್ರೌಲೀಸನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದರು. ನಮ್ಮದು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ, ಪ್ರೌಲೀಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿದಿರಿ, ಹಿಂಸೆ

ಮಾಡದಿರಿ ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ತಡೆದರು. ಮಹಾದೇವನ ಉಸಿರಾಟ ನಿಂತಿತು. ದೇಶದಲ್ಲಿಡೆ ಈ ಸುಧ್ವಿ ಹರಡಿತು. ಪಶ್ಚಿಮಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗಂಡನ ಬಲಿದಾನದ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಧೈಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದರು. ಮಹಾದೇವರಿಗಾಗಿ ದೇಶ ಮರುಗಿತು. ಈ ಮರುಕ ಹಾಡಾಗಿ ಹರಿಯಿತು.

ಭಾರತ ದೇಶದ ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಭಾರೀ ಕಷ್ಟವ ಸೋಸಿದರು
ಶಾರ್ಯಾವೆಲ್ಲವ ತುರಂಗದಲಿ ಕಳೆದು ಮಡಿದ ಮಹಾಶೂರ ಮೈಲಾರರು
ತುಂಟರ ತುಂಟನು, ಭಂಟರ ಭಂಟನು, ಸಾತ್ತಿಕರೊಳಗೆ ಸರದಾರ!
ದಿಟ್ಟನ ಹೆಸರನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿಗೆ ಇಟ್ಟರೂ ತೀರದು ಉಪಕಾರ!

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಮಾತನಾಡುವುದು

ಸಾಮಧ್ಯ : ಸಮಾರಂಭದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವುದು.

ಅಶಯ : ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನೇ ಮೀರಣಲಾಗಿಟ್ಟ ಇಂಥ ಯೋಧರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ದೇಶವೇ ಮುಖ್ಯ ಅದರ ಮುಂದೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ನೌಳ. ದೇಶದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಎಂಥ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾದ್ವಾರಾ ಇದ್ದರು ಈ ಹಿತಯರು. ಸ್ವಾಧೀನನ್ನು ಮರೆತು ದೇಶದ ಪ್ರಾಣತಿಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಸುಲಿಯಾಗಿಲಿಸಿಕೊಂಡರು ಇಂಥ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಯೋಧರನ್ನು ನಾವು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವಲಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧರ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದೆವು. ಸೈನಿಕರ, ಪೋಲೀಸರ ಸೇವಾನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಾವು ನಾಡಿನೊಳಗೆ ನೆಮ್ಮೆದಿಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಜನರ ಮಣಿದೆಯಲ್ಲವೇ?

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಟೋಪ್ಪಿಗೆ-ಟೋಂಟಿ; ಕಿತ್ತಿ ಬರುತಾರ-ಕಿತ್ತು ಬರುತಾರೆ; ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ಬರುತಾರೆ; ಚಿಕ್ಕವಂತಸಿದ್ದು-ಚಿಕ್ಕ ವಂತಸಿದ್ದರೂ; ಚೋಕ್ಕ-ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಅಚ್ಚಕಟ್ಟಾಗಿ; ಚಂದ-ಚೆನ್ನ; ಚೋಕ್ಕಬಂಗಾರ-ಅಪ್ಪಟ ಬಂಗಾರ, ಅಪರಂಜಿ; ಧಕ್ಕೆ-ತೋಂದರೆ; ಅಣಿಯಾಗು-ಸಿದ್ಧವಾಗು; ಶೋಧ-ಹುಡುಕಾಟ; ತುಕಡಿ-ಸೈನ್ಯ; ಕಾಳಗ-ಯುದ್ಧ, ಹೋರಾಟ; ಮಡು-ಕೊಳ್ಳು; ಕಾಲ್ತಿಗೆ- ಓಡಿಹೋಗು; ದಿಟ್ಟತನ-ಧೈಯ; ಖಿಜಾನೆ-ಚೋಕ್ಕಸ; ಖಾದಿ-ಕೈನೂಲಿನಿಂದ ನೆಯ್ದಬಟ್ಟೆ; ಓಟಕೀಜು - ಓಡಿಹೋಗು ; ಗುನುಗು-ಸತತವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡು ; ಜೈಲು-ಸರೆಮನೆ, ಬಂಧಿಖಾನೆ; ಬಲಿದಾನ - ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ; ಸೋಸಿದರು-ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ప్రవృత్తిలు - హవేరి జిల్లెయి ఒందు తాల్కొలు ; **హోన్స్‌టై** - హవేరి జిల్లెయి రాణిబేన్నారు తాల్కొలునిన గ్రామ ; **బాళిహోసూరు** - గదగ జిల్లెయి శీరహట్టి తాల్కొలుని ఒందు గ్రామ.

ಪಾಠದ ಮೂರಕ ವಿವರಣೆ :

ಅಸಹಕಾರ ಚೆಳುವಳಿ : ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಜನತೆ ತನ್ನ ಅಸಮೃತಿ, ವಿರೋಧ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ. ಬ್ರಿಟನ್ ಸರ್ಕಾರ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಬಾರದೆಂದು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ : ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಚಳವಳಿ. ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಖೆಯಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸಲು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ‘ಸದಾಗ್ರಹ’ ಎಂದೂ ಅನಂತರ ‘ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ’ ಎಂದೂ ಅಡಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮ : ಗಾಂಧಿಜಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಪಂಚ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಶ್ರಮ. ಗುಜರಾತ್ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕೋಜಾಟ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯ ಜೀವನ್‌ಲಾಲ್ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರೆಡಿಫಿ ಮೇ ೨೫ ರಂದು ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಇವರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಶ್ರಮವೆಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್ ನಗರದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸಬರಮತಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಮೇಲೆ ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

దండి సత్కాగ్రహ : రోజుందిన మాచోస్ రులిలు గాంధియవరు తమ్ము సుప్రసిద్ధమైన సత్కాగ్రహవన్నారుంబిసిదరు. ఇలి మంది అనుయాయిగళోందిగె గాంధియవరు అహమదాబాదినింద లీలిం మ్యూలి దూరదల్లి సముద్ర దండెయల్లిరువ దండిగె హొరటరు. అవరల్లి మహాదేవ కనాటకదినం ఏక్సెక్యూషన్ ప్రతినిధియాగి ఉప్పిన సత్కాగ్రహదల్లి మహాత్మా గాంధీజయవరూందిగె భాగవహిసిదరు. ఉప్పిన తయారికయల్లి సకార హోందిదద ఏకస్వామ్యవన్ను ఏరోధిసి కానూను భంగ మాడువుదు అవర ఉద్దేశ. ఏప్పిల్లా టరందు అవరు దండియన్ను తలుపి, సముద్రస్వాన మాడి నైసగిస్ ఉప్పన్ను కేయల్లి హిడిదరు. నాడినాద్యంత జనరు గాంధియవర కరేయంతే సత్కాగ్రహవన్నాళజరిసిదరు. సుమారు ఒందు లక్ష జన దస్తగిరియాదరు. గాంధియవర దస్తగిరి ఆయితు. సకార అవరన్ను సేరేయల్లిటిత్తు. సత్కాగ్రహవన్ను అంత్యగోలిసువ బగ్గె గాంధి-ఇవిన్సో ఒప్పందక్కె సహియాయితు. సత్కాగ్రహిగళు బిడుగడేయాదరు. కేలపోందు మితిగళోళగె, స్ఫూర్తి ఉపయోగక్కాగి ఉప్పన్ను తయారిసలు అవకాశ లభ్యవాయితు.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಮೋಟಿಬೆನ್ನಾರು ಎಂಬ ಹಣ್ಣಿ ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ?
- ಯಾವ ಬಟ್ಟೆಗಳ ವಿಚಾರ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈಲಾರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುನುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು?
- ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಗಾಂಥಿಯವರೊಡನೆ ಯಾವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಾಯಿತು?
- ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?
- ರೇಲ್‌ಲಿರಲ್ಲಿ ಗಾಂಥಿಚಿಯವರು ಯಾವ ಫೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು?
- ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಬಂದೂಕು ಅಪಹರಿಸಿದರು?

ಆ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಮಹಾದೇವ ಕಲಾದಗಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು?
- ದಂಡಿಯಾತ್ಮೀಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಆದ ಶಿಕ್ಷೆ ಏನು?
- ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಮತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇವಾಶ್ರಮದ ಸಂಚಾಲಕರಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳೇನು?
- ಮಹಾದೇವ ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದದ್ದು ಏಕೆ?

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಜ್ಯೇಂಧ್ರಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಾವುವು?
- ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಹಾದೇವ ಯೋಚಿಸಿದರು?
- ಹೋಸರಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳಾವುವು?

ಈ. ಖಾಲಿ ಚಾಗವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ.

- ಪ್ರಾಥ್ಮಿಕ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾದೇವ _____ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರು.
- ಮಹಾದೇವ _____ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜ್ಯೇಲು ಸೇರಿದರು.
- ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಹೋಸರಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ _____ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.
- _____ ಬಾಳು ಮೀನಲಾಗಿಸಬೇಕು.

ಉ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉ. ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಉರುಗಳು ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

- ಇ. ಮೋಟಿಬೆನ್ನೂರು   ೨. ಹೊಸರಿತ್ತಿ   ೩. ಕಲಾದಗಿ

ಖ. ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ.

- ಇ. ಸ್ವತಂತ್ರ   ೨. ಆಡಳಿತ   ೩. ದೇಶಭಕ್ತ   ೪. ಅಸಹಕಾರ   ೫. ಚಳುವಳಿ

ವ್ಯಾಕರಣ

ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ) ಈ ದೇಶಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಡುವವರ ಸಂಗಡ ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ಇವರ ಸಂಗಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಇವರ ದೇಶವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಆಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲೇ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆಲೆಸಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಹಲಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದು ದೇಶಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಹೊರಗಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಒಂದು ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಂದ ಪದಗಳು: ಭೂಮಿ, ನದಿ, ಅಜ್ಞ, ದಯೆ, ರಾತ್ರಿ, ಕಥೆ, ಸಂಜೆ, ನಿದ್ದೆ, ಹಬ್ಬ, ದೀಪ, ಮುಖ, ಶಕ್ತಿ, ಧರ್ಮ, ಮಣಿ, ರಾಜ, ಯುದ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿ...

ಪೂರ್ಣಾಗೀಣಿನಿಂದ ಒಂದುವು : ಅಲಮಾರು, ಸಾಬೂನು, ಪಾಡಿ, ಇಸ್ತೀ, ಮೇಜು ಇತ್ಯಾದಿ...

ಪನೋರ್ಮ - ಅರಾಬಿಕ್‌ನಿಂದ ಒಂದುವು : ಜಮೀನು, ಸರ್ಕಾರ, ರ್ಯಾತ್, ಸಲಾಮು, ಕಾನೂನು, ಕಾಗದ, ಬಂದೂಕ, ಚುನಾವಣೆ, ಮಂಜೂರು, ದಬಾರು, ಅಸಲು, ನಕಲು, ರಸ್ತೆ ಇತ್ಯಾದಿ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಿಂದ ಒಂದುವು : ಲಾಯರು, ಬ್ಯಾಂಕು, ಎಕರೆ, ಪ್ಲೇಗು, ನಂಬರು, ಮೈಲ್, ಕಾಡು, ಫೋನು, ಕಾಲೇಜು, ಜೈಲು ಇತ್ಯಾದಿ...

ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳು : ಹೊರಗಿನ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಬಾರದೆ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇರತಕ್ಕ ಅಥವಾ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಧಿತವಾಗಿರತಕ್ಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದೇಶ್ಯ ಶಬ್ದಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

ಉದಾಹರಣೆ : ನೆಲ, ಹೊಲ, ಅಕ್ಕೆ, ಕಲ್ಲು, ಹೊಳೆ, ಒಳ್ಳೆಯ, ಕೆಟ್ಟ, ಬಂದು, ಎರಡು, ಹೇಳು, ಕೇಳು, ಹೆಚ್ಚು, ತಗ್ಗು, ಸುಮೃನೆ, ಮೆಲ್ಲಗೆ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಹೊಂದಿಕೆ, ನಡತೆ, ತಿಳಿಸು, ಕಲಿಸು ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಬಂದು ಉರಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಿದ್ದನು.

ಬಿಳಿ ಆನೆಗಳು ಬಮಾರ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.

ಹಳೇ ಎತ್ತಿಗೆ ಹಾಳು ಬಂಡಿ

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ‘ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ’, ‘ಬಿಳಿ ಆನೆ’, ‘ಹಳೇ ಎತ್ತು’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ‘ಚಿಕ್ಕ’, ‘ಹಳೇ’, ‘ಬಿಳಿ’ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಅದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಹುಡುಗ, ಎತ್ತು ಹಾಗೂ ಆನೆ ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ದೊಡ್ಡ ಜೀಲ, ಕೆಂಪು ತಾವರೆ, ಪುಟ್ಟ ನಾಯಿಮರಿ ಇವೆಲ್ಲ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಹೀಗೆ ನಾಮಪದಗಳ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಆಯಾ ನಾಮಪದಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಪದಗಳನ್ನು ‘ವಿಶೇಷಣ’ಗಳಿನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಾಕ್ಯಗಳು	ವಿಶೇಷ	ವಿಶೇಷಣ
೧	ತೋಳವು ದೊಡ್ಡ ನಾಯಿಯಂತೆ ಇದೆ.		
೨	ಮಿನುಗುವ ನಕ್ಕತ್ವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ.		
೩	ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತರು.		
೪	ಸುಸ್ಥಾದ ಯಾತ್ರಿಕರು ತಂಗಲು ತಂಗುದಾಣಗಳಿರಬೇಕು.		

ಉ. ಜರ್ಗ ಇರುವೆ

ಕೆ.ಪಿ. ಪ್ರಾಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ-

ಪ್ರಮೇಶ : ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನಾಟಕಿ ಕೆ.ಪಿ. ಪ್ರಾಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿಯವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಿಲೆನಿಯಪ್ ಸರಣಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದನೆಯ ‘ಪ್ರಸ್ತುತಿ’ ‘ಸರೋರೆ ಇಂಗೆಯರು’. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬರೆಕ್ ‘ಮೂರು ಇರುವೆಗಳು’. ಇದರಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸಿಯವರು ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಒಂದು ದಿನ ನಾನು, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕೈತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಇದ್ದ ಪನ್ನೇರಲು ಮರ ಹತ್ತಿ ಹಣ್ಣುಗಳವೇಯೇ ಎಂದು ಮಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದಿಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇರುವೆಗಳ ದಂಡೋಂದು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಿತು. ಮರದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಂದ ಬಂತು ಇರುವೆ ಎಂದು ಅತ್ಯಿತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಲು ಸಾಲಾರಿ ಕೆಂಪು ಇರುವೆಗಳು ನಮ್ಮತ್ತ ನುಗ್ಗಿತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲೆಗಳನ್ನೇ ಸುತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟಿನಿಂದ ಇರುವೆಗಳು ತುಪ್ಪ ತುಪ್ಪ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಾವಿರಾರು ಇರುವೆಗಳು ಇದ್ದುದಲಿಂದ ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿ ಮುಯ್ಯಿ ತೆಲಿಸಲು ನಾಧ್ಯವಿರಾಲ್ಲ. ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಷಣಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಲಿ ಮೈ ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೊಂಡೆವು. ಗೂಡಿನಿಂದ ಇರುವೆಗಳು ಹೊರಬಂದು ಗೂಡಿನ ಮೇಲೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿದ್ದಲಿಂದ ಹಸುರೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದ ನೂಡು ಈಗ ಕೆಂಪದೆ ಕಾಬುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂರಿಯ ಒಳಗೆ, ಚೆಡ್ಡಿಯ ಒಳಗೆ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ನೇಲಿಕೊಂಡು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ್ನು ಆ ಮರದಿಂದ ಹೇಳಾಡರೂ ಉಳಾಣಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಮರವನ್ನು ನಟಿಯಾರಿ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸತೋಡಿದೆವು. ಆಗ ಗೂಡಿನಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾರಿ ಇರುವೆಗಳು ಹೊರಬಂದು ದಾಳಗೆ ಸಜ್ಜಾದವು.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಸತತವಾರಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಗೂಡಿಗೆ ಅಂಟಿದ್ದ ಎಲೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾರಿ ಇರುವೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಉದುಲಿ ಜಿನ್ನ ಹಲಿದಾಡತೋಡಿದವು. ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಂತಿಯಾಯಿತೆಂದು ನಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ನಾವು ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗ ಅವು ಜರ್ಗ ಇರುವೆಗಳಿಂದೂ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ವೋಟೆ ಮಲಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು ಅರೆದು ಚಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಉಂಟಕ್ಕೆ ನಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.”

ಅವರೇ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಮಲೆನಾಡಿಗರ ತ್ರಿಯ ಇರುವೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಈ “ಜರ್ಗ ಇರುವೆ” ಪಾಠ.

ಇರುವೆಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲೇ ಅದ್ಭುತವೆಂದು ವರ್ಣನೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಜರ್ಗ ಇರುವೆಗಳು ಮಲೆನಾಡಿಗರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತ. ಇವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ, ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಎಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿಸಿ ಇವು ಕಟ್ಟುವ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ‘ಕೊಟ್ಟೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಸಂವಹನ

ಮಾಡ್ಯಮ ಇಲ್ಲದ ಈ ಇರುವೆಗಳು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಘರ್ಷಿತವಾದ ಈ ಇರುವೆಗಳು ಇಡೀ ಗೂಡು ಒಂದೇ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇವು ಕೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನೇ ನೋಡಿ. ಒಂದು ಕೊಂಬಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಒಂದಕ್ಕೂಂದು ತಾಗಿಸಿ ಹೊಲಿದಿರುತ್ತವೆ. ನಮಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇದೇನು ಮಹಾ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇರುವೆಯಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ ಶರೀರದ ಪ್ರಾಣಿ ಅದರ ನೂರಾರು ಪಟ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಬಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಯಾವ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಇರುವೆಗಳು ಜಮಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಒಂದರ ಕಾಲು ಒಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜೋತಾಡುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿಳಿಯತ್ತವೆ. ಕೆಳಗಿನ ಎಲೆಯ ಅಂಚು ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಡಲೆ ನೇತಾಡುವ ದಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇರುವೆ ಎಲೆಯ ಅಂಚನ್ನು ಹಿಡಿಯತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೇತುಕೊಂಡಿರುವ ಹಲವಾರು ದಾರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಕೂಡಲೇ ನೀಡಿರುವ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗಳೂ ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಮಡಚುತ್ತವೆ. ದಾರದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಎಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೆಳಗೆ ಬಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಇರುವೆಗಳ ದಾರ ಸಂಕುಚಿಸಿ ಎಲೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಎರಡನೇ ಸುತ್ತಿನ ಇರುವೆಗಳ ದಾರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸರಣಿ ಎಳೆದು ಹಿಡಿದಿರುವ ಎಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸುತ್ತಿನ ದಾರಗಳು ಬಂದು ಎಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಳಗೆ ಎಳೆಯತ್ತವೆ. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಣದಂತೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕೆಳಗಿನ ಎಲೆಗೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯತ್ತವೆ.

ಹಲಸಿನ ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರದ ಚಗಳೆ ಕೊಟ್ಟೆಯ ಚಿಕ್ಕಲೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೂಂದು ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇರುವೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಳೆಗೂಡಿಗೆ ಓಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೋಶಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಾವಾಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತವೆ. ಆ ಲಾವಾಗಳನ್ನು ಎಲೆಗೆ ಎಲೆ ಅಂಟಿಸಬೇಕಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲೂ ಕೆಳಗೂ ಮಗ್ಗದ ಲಾಳ ಆಡಿಸುವಂತೆ ಅತ್ಯಂದಿತ್ತ ಆಡಿಸುತ್ತವೆ. ಲಾವಾಗಳನ್ನು ನೇವರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವು ರೇಷ್ಟೆಯಂಥ ನೂಲನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಸ್ವವಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜೇಡರ ಬಲೆಯಂತೆ ಎರಡನ್ನೂ ಬೆಸೆಯುವ ಈ ನೂಲು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೇಷ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆಯೇ ದಟ್ಟವಾಗಿ ದಪ್ಪಿದ್ದು ಎಲೆಗಳೆರಡನ್ನು ಅಂಟಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಹೊದಲು ಎರಡೋ ಮೂರೋ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಚಿಕ್ಕಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾ ಗೂಡನ್ನು ದೊಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೊಡ್ಡ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಇರುವೆಗಳವರೆಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇರುವೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇದನ್ನೂ ಮೀರಿ ಬೆಳೆದರೆ ಆಗ ಅದೇ ಮರದ ಬೇರೆ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದ ಇನ್ನೊಂದು ಮರದಲ್ಲೋ ಹೊಸ ಉಪಕೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಈ ಇರುವೆಗಳ ಶಿಸ್ತ, ಧೈಯ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗಳ ದೇಸೆಯಿಂದ ಇವನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಸಹ ಹಿಮ್ಮುಟಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಬೇರೆ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದರೆ ಅವು ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಲು ನೋಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದರೆ ಅವು ಓಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ನೆಗೆದು ಕಚ್ಚಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೊಟ್ಟಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಫಿಗಳಿಂದ ಅಪಾಯದ ಫರಮೋನ್ ರಾಸಾಯನಿಕವನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಪರಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಜುಬಾಜಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳೂ ಯಾದ್ದು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಇರುವೆಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ದನ ಸಾಕುವ ಗೋಪಾಲಕರಂಥ ಕೆಲಸಗಾರ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಗಿಡದ ರಸ ಹಿಂದಿರಿ ಬದುಕುವ ತಿಗಣೆ ಮತ್ತು ಜಿಗಿ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತಂದು ತಾವು ಹೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕುವುದು. ಚಗಳಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅವುಗಳ ಉಜ್ಜಿಷ್ಟೆ ಸಿಹಿಯಾದ ಮಧುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಇರುವೆಗಳ ಆಹಾರವೂ ಹೌದು. ನಾವು ದನ ಸಾಕಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದುಹುಳ್ಳುವಂತೆ ತಮಗೆ ಆಹಾರೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಈ ಕೇಟಗಳನ್ನು ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಸಾಕುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಲಕ್ಷಣತರ ಕೇಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಜಿಗಿ ಹುಳುಗಳನ್ನೂ ತಿಗಣೆಗಳನ್ನೂ ಇವು ಗೂಡು ಮಾಡಿರುವ ಮರಗಿಡಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಂದಿಟ್ಟು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಈ ಉಪದ್ರವಕಾರಿ ಕೇಟಗಳನ್ನು ಗಿಡದಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿಸಿ ಸಾಕುವ ವಾಹಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಗತ್ತಿ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಇತರ ಸಂಘರ್ಷಾದ ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಒಂದು ರಾಣಿ ಇರುವೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಇರುವೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಇದೇ ಮೂಲ. ಇದರ ಕೆಲಸ ಸತತವಾಗಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡುವುದು. ರಾಣಿ ಇರುವೆಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಿಗಳಿಂದ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಫಿರಮೋನ್ ರಾಸಾಯನಿಕ ಒಸರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಒಂದು ಇರುವೆಯ ಸಮಾಧಾಯದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವವು. ಗಂಡು ಇರುವೆಗಳು, ಕಾವಲುಗಾರ ಇರುವೆಗಳು, ಸೈನಿಕ ಇರುವೆಗಳು ಸಹ ಈ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವವು.

ರಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಸದಾ ಇರುವೆಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಒಸರುವ ರಾಸಾಯನಿಕವನ್ನು ತಾವು ನೆಕ್ಕುವುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಒಯ್ದು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತಾವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರ ಇರುವೆಗಳು ರಾಣಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿ ಇರುವೆಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸಮಾಜ.

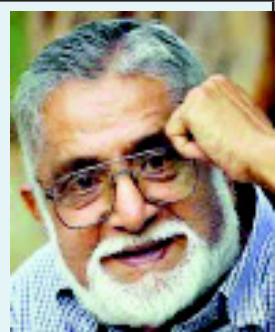
ಕ್ಷೇತ್ರ : ಮಾತನಾಡುವುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕ : ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕುಲತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾನೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕ : ಇಂದು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಅನೇಕ ಕೌಶಲಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳು ಘಟನುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಜಿಎಂಜಿನಿಯರಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಕಲಾಯಬೇಕಾದುದು ಒಳಳೆ ಇದೆ. ಅಂತಹ ಕೌಶಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಚೆಗಳಿಗೆ ಇರುವೆನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಉದ್ದೇಶ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಪೂರ್ಣಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ (೧೯೫೮-೨೦೦೮) ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಪ್ರವೇಶ ರವರ ಪ್ರತ್ಯ. ಇಂಜಿಲರ ಸೆಪ್ಪೆಂಬರ್ ೧೦ರಂದು ಶಿವಮೋಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಚಿಕ್ಕಮಾಗಳಾರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಡಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ, ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ತೇಜಸ್ಸಿಯವರ ಹೆಸ್ತಾನ. ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನಗಳು, ಪರಿಸರ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಿತ ಬರೆಹಗಳು, ಇತಿಹಾಸ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಿಂಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕವಾಟೆ, ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಶಾಫೀಸ್, ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ, ಕರಗೂರಿನ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಳು, ತಬರನ ಕಥೆ, ಜುಗಾರಿ ಕಾಸ್, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಯಾಲೋಕ, ಪರಿಸರದ ಕತೆ, ಅಲೆಮಾರಿಯ ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ಮಹಾನದಿ ಸ್ಯೇಲ್, ಅಣ್ಣನ ನೆನಪು ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತೇಜಸ್ಸಿಯವರಿಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಇವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತೇಜಸ್ಸಿ ಅವರು. ಏಪ್ರಿಲ್ ೫, ೨೦೦೯ ರಂದು ನಿಧನರಾದರು

ಪದಗಳ ಅಥವಾ

ವರ್ಗ-ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ; ವರ್ಣನೆ-ಬಣ್ಣನೆ; ಸಂಕೀರ್ಣ-ಜಟಿಲವಾದ, ನಾನಾ ವಿಧವಾದ; ಅಂಚು-ಕೊನೆ, ತುದಿ; ಸ್ತ್ರೀಸು-ಒಸರು, ಜಿನುಗು; ಬೆಸೆ-ಕೂಡಿಸು, ಸೇರಿಸು; ಮಾಳಿಗೆ-ಮಹಡಿ; ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸು-ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸು, ಸೋಲಿಸು; ಸಿಂಪರಿಸು-ಚಿಮುಕಿಸು, ಲೇಪಿಸು; ಆಜುಬಾಜು-ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ, ನೆರೆಹೊರೆ; ಸನ್ನಧ್ವ-ಸಿಧ್ವವಾಗು; ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ-ಎಂಜಲು; ಮಧು-ಸಿಹಿ; ವಾಹಕ-ಸಾಗಿಸುವ; ಒಸರು-ಜಿನುಗು.

ಅಭ್ಯಾಸ

A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಕೊಟ್ಟಿ ಎಂದರೇನು?
- ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಲು ಏನನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ?
- ಇವು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಯಾವ ರಾಸಾಯನಿಕದ ಮೂಲಕ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತವೆ?
- ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳಂತೆಯೇ ಸಂಘಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಇತರ ಜೀವಿಗಳು ಯಾವುವು?

B. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.
- ಕೆಲಸಗಾರ ಇರುವೆಗಳ ಕೆಲಸವೇನು?
- ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವುದು ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಕಷ್ಟ ಏಕೆ?

೪. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗೂಡನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ?
೨. ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳು ಉಪಕಾರಿಗಳೂ ಹೌದು ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳೂ ಹೌದು. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ
೩. ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಓಡಬಾರದು, ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಾವು ಇರುವ ಜೀವನದಿಂದ ಹೇಗೆ ಕಲಿಯಬಹುದು?

೫. ಖಾಲಿ ಜಾಗವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ಭರ್ತ್ಯ ಮಾಡಿ.

೧. ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ _____ ಇರುವೆ.
೨. ದನ ಸಾಕುವ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಹೋಲುವ ಇರುವೆಗಳು _____
೩. ಚಗಳಿ ಇರುವೆಗಳ ಗೂಡನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
೪. ಒಂದು ಚಗಳಿ ಇರುವೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು _____ ಇರುವೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
೫. ಇರುವೆಗಳಿಂದ ಒಸರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ _____

ಭಾಷಾ ಚಣುವಟಿಕೆ

೬. ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪದಗಳಿವೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಎಷ್ಟು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯ? ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ.

ರಮೇಶ	ಸೂರ್ಯ	ಕೋಳಿಯು	ವಿಮಲ
ಭಾನುವಾರ	ಮುಂಜಾನೆ	ಬೇಗ	ಎಳಬೇಕು
ಕೂಗುತ್ತದೆ	ಬೆಳಕು	ಶಾಲೆಗೆ	ಸಲೀಮ
ರಚೆ	ಬೀರುತ್ತದೆ	ಒಳ್ಳಿಯವನು	ಹೋದನು

ಮಾದರಿ : ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗ ಎಳಬೇಕು.

ಆ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಓದಿ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವನೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಅಂತಹದ್ದೇ ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೀವು ರಚಿಸಿ.

೧. ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಕುಚಿಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ (ಗೌರವ) _____

೨. ದೇವ ! ದೇವ! ನಮಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡು. (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ) _____

೩. ಅಯ್ಯಯೋ! ಮಗು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. (ಕಾಳಜಿ) _____

೪. ಭಲೇ ! ಭಲೇ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಉರಿನ ಮಾನ ಕಾಪಾಡಿದೆ. (ಮೆಚ್ಚುಗೆ) _____

ಇ. ಯಾವ ರೀತಿ ಓದಿದರೂ ಅಥವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ನೀವೂ ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

ಗದಗ	ಕಿಟಕಿ	ನವೀನ
ವಿಕಟಕವಿ	ಮದ್ರಾಸಿನ ಸಿದ್ರಾಮ	ಕುಟುಕು

ವ್ಯಾಕರಣ

ಸಮಾಸಗಳು

ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಾಕ್ಯವ್ಯಂದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಮನೆ ಇದೆ. ಅರಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದು ಹೊಡೆಯೂ ಇದೆ. ಅರಸನ ಮನೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ನನಗೆ ಕಾಲ ಅಡಿ ನೋವು ಬಂದಿತು. ಅರಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯೂ ಕುದುರೆಯೂ ದನವೂ ಇವೆ. ಅರಸನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವನು ಇದ್ದ. ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸನ ಮನೆಯನ್ನು ಮೈಯನ್ನು ಮರೆತು ನೋಡಿದವು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯವ್ಯಂದದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಮನೆ, ಬಿಳಿದು ಹೊಡೆ, ನಾಲ್ಕು ಮಡಿ, ಕಾಲ ಅಡಿ, ಆನೆಯೂ ಕುದುರೆಯೂ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವನು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗ ಹೊಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅನಗತ್ಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಉಚ್ಛಾರಣೆಯ ಕಾಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉಚ್ಛಾರಣೆ ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಹೊಡಿಸಿ ನೋಡೋಣ :

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ ಇದೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯೂ ಇದೆ. ಅರಮನೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕುಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ನನಗೆ ಅಂಗಾಲು ನೋವು ಬಂದಿತು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕುದುರೆ ದನಗಳು ಇವೆ. ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಇದ್ದು. ಇಬ್ಬರೂ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮೈಮುರೆತು ನೋಡಿದೆವು.

ಹೀಗೆ ಕೂಡಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಸಮಾಸ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಕೂಡಿಸಿದ ಪದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಪೂರ್ವಪದ, ಅದರ ಎದುರಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಉತ್ತರಪದ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೂಡಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಅದು ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ. ಸಮಾಸವಾದ ಪದವನ್ನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಯಾವ ಪದದ ಅರ್ಥ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : (ಅರಮನೆ = ಅರಸನ ಮನೆ; ಪೂರ್ವಪದ = ಅರಸನ; ಉತ್ತರಪದ = ಮನೆ) ಅರಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನ ಇರುವುದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆ ಯಾರದು ಎಂದಾಗ ಅದು ಅರಸನದು ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೆ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥ ಮುಖ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಥಾನವಾದ ಸಮಾಸ.

ತತ್ವರೂಪ ಸಮಾಸ

१. ಮಳೆಯ ಕಾಲ-ಮಳೆಗಾಲ
२. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋವು-ತಲೆನೋವು
३. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೊವು-ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೊವು
४. ಮನೆಯ ಕೆಲಸ-ಮನೆಗೆಲಸ
५. ಅರಸನ ಮನೆ-ಅರಮನೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ‘ಮಳೆಯ’ ಮತ್ತು ‘ಕಾಲ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಳೆಗಾಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಲದ ಉಳಿತಾಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಷ್ಟ ಅರ್ಥಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಉತ್ತರಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ತತ್ವರೂಪ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ

೧. ಹಿರಿದು ಮರ-ಹೆಮೃರ
೨. ಕೆಂಪಾದ ತಾವರೆ-ಕೆಂದಾವರೆ
೩. ಮೆಲ್ಲಿತು ನುಡಿ-ಮೆಲ್ಲುಡಿ

ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ವಿಶೇಷಣ-ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹೊಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಅಂಶ ಸಮಾಸ

೧. ಕೈಯ ಅಡಿ-ಅಂಗ್ಯ
೨. ತಲೆಯ ಮುಂದು-ಮುಂದಲೆ
೩. ಕೆಳಗಿನ ಶುಟಿ-ಕೆಳದುಟಿ
೪. ಕಾಲಿನ ಮುಂದು-ಮುಂಗಾಲು

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಹೀಗೆ ಅಂಶ ಅಂಶ ಭಾವದಿಂದ ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ‘ಅಂಶ ಸಮಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ‘ಕಾಲು’ ಅಂಶ, ಅದರ ‘ಮುಂದು’ ಅದರ ಅಂಶ.

ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ

೧. ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು - ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು
೨. ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನು - ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು
೩. ಗಿಡಗಳು ಮರಗಳು ಬಳ್ಳಿಗಳು - ಗಿಡಮರಬಳ್ಳಿಗಳು

ಹೀಗೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾಗುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ‘ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಬಹುವೀಹಿ ಸಮಾಸ

१. ಮೂರು ಕಣ್ಣಳ್ಳವನು: ಮುಕ್ಕಣ್ಣ
೨. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಳ್ಳವನು: ಹಣೆಗಣ್ಣ
೩. ಚಕ್ಕವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು: ಚಕ್ಕಪಾಣಿ
೪. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವರು: ಚಂದ್ರಮುಖಿ

ಹೀಗೆ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಪ್ರಥಾನವಾಗದೆ ಬೇರೊಂದು ಪದ ಪ್ರಥಾನವಾದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ‘ಬಹುವೀಹಿ ಸಮಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ (ಇದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಾಸ)

१. ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆ	-	ಕೈತೊಳೆ
೨. ಮರವನ್ನು ಹತ್ತು	-	ಮರಹತ್ತು
೩. ಕಳೆಯನ್ನು ಕೀಳು	-	ಕಳೆಕೀಳು
೪. ಉಣಿವನ್ನು ಮಾಡು	-	ಉಣಿಮಾಡು
೫. ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಚು	-	ತಲೆಬಾಚು
೬. ಕಾಲನ್ನು ಎಳೆ	-	ಕಾಲೆಳೆ

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದವು ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಪದವು ಕ್ರಿಯಾ ಪದವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ‘ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಗಮಕ ಸಮಾಸ

१. ಆ ಹೆಡುಗ	- ಅವನು	+ ಹೆಡುಗ
೨. ಈ ಕಲ್ಲು	- ಇದು	+ ಕಲ್ಲು
೩. ಕಡೆಗೋಳು	- ಕಡೆಯುವುದು	+ ಕೋಳು
೪. ಮಾಡಿದಿಗೆ	- ಮಾಡಿದುದು	+ ಅಡಿಗೆ

ಹೀಗೆ ಮೂರ್ವ ಪದವು ಸರ್ವನಾಮ ಕೃದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ಗಮಕ ಸಮಾಸ.

೨. ಜಿಲ್ಲಾಹಳ್ಳಿ (ನಾಟಕ)

ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮಾತ್ರ -

ಪ್ರವೇಶ : ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕವು ರಮ್ಯವಾದದ್ವ್ಯಾ. ನಾಟಕವು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ದೃಶ್ಯಮಾದ್ಯಮ. ಜೀವಂತಿಕೆಯೇ ನಾಟಕದ ಪ್ರಥಾನ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ನಟರು ತಮ್ಮ ಆಂಗಿಕ, ವಾಚಿಕ, ಆಹಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಅಭಿನಯದಿಂದ ಸಹ್ಯದಯರ ಮನಗೆಲ್ಲವ ಮೂಲಕ ಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ರಸಭಾವಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪನ ಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಲಿಕ, ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕಗಳು ಆಯಾಯ ಕಾಲಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿವೆ.

ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ, ಬಳಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತ ನಾಟಕವು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ರಾಮಾಯಾಣ ಮಹಾಭಾರತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಅಂದಿನ ಯುಗಮಾನದಲ್ಲಿನ ರಾಜರ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಗೆ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಧಿಕರಾಷ್ಟ್ರ ಆತಂಕ, ಭಯ, ತಲ್ಲಿ, ಶೈಯು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

[ರಾತ್ರಿ, ಮಹಾರಾಜ ಕಂಸನ ಅರಮನೆಯ ಬಿಸಿಲುಮಚ್ಚು. ಅಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿ, ವೈದ್ಯ ಗುಸು ಗುಸು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಸೇವಕ ಓಡಿಬಂದು “ಒಡೆಯರು ಬತಾರ್ ಇದಾರೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಇತರರು ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ಕಂಸನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷ ದೀವಟಗೆಯವರು. ಕಂಸ ರಂಗಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ಬಂದಿರೋದರಿಂದ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ.]

ಕಂಸ : ಕೈಷ್ಟಿ... ಕೈಷ್ಟಿ... ಕೈಷ್ಟಿ ಕೈಷ್ಟಿ ನನ್ನ ಕಿವಿ ತೂತು ಬಿದ್ದುಹೋದವು ... ಯಾರು? ಯಾರು? ಈ ಕೈಷ್ಟಿ..? ಹಾಲು ಹೊಡಲು ಹೋದ ಮೂತನಿಯ ರಕ್ತ ಹೀರಿದನಂತೆ.....! ಸವಾರಿ ಮಾಡು ಅಂತ ಬೆನ್ನೊಽಣಿದರೆ ಶಕಟನ ಸೊಂಟನೆ ಮುರಿದನಂತೆ... .. ! ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೃಣಾವರ್ತ ಆಟದ ಬುಗುರಿಯಾಗಿ ಹೋದ..! ಧೇನುಕ ಬೇಲದ ಹಣ್ಣು ಬಡಿಯೋ ಬಡಿಗೆಯಾದ.. .. .. ! ಗೋವರ್ಧನಬೆಟ್ಟಿ ಯುಕ್ತಿಶಿತ್ತಾ ಭೃತ್ಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು! ಯಾರು....? ಯಾರಿ ಈ ಕೈಷ್ಟಿ? ಈ ಗೊಲ್ಲರ ಹೋರನಿಗೆ ಈ ಪಾಟ ಶಕ್ತಿನಾ.. .. ..? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ಈ ಶಕ್ತಿ? ಯಾರು ಹೊಟ್ತು ಈ ಶಕ್ತಿ?

ಮಂತ್ರಿ : [ತೊದಲುತ್ತಾ] ನಮ್ಮೋ.. ..ಗೂಡಬಾರ್ತು ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಒಡೆಯಾ ....!

ಕಂಸ : [ರೇಗಿ] ನಮ್ಮೋ.. ..ಗೂಡಬಾರ್ತು ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಒಡೆಯಾ ....ಎಷ್ಟು ದಿನಾರಿ ಶೋಧನೆ ಮಾಡೋದು.. .. ? ಬೆಂಕಿ, ಕೈ ಇಟ್ಟರೆ ತಕ್ಷಣ ಸುದುತ್ತೆ...

ಹಾವು, ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ತಡ್ಡಣ ಕಚ್ಚತ್ತೆ... ... ಶೋಧನೆ ಮಾಡ್ತಾರಂತೆ ಶೋಧನೆ.. .. ನಿಮ್ಮ
ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತೆ .. ...

ಮಂತ್ರಿ : [ಮುಖ ತಿಕ್ಕಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ] ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಹೊನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ... ...

ಕಂಸ : ಹೊನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ! ಯಾರ ಹೊನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ? (ಅಣಕದ ನಗೆ ನಕ್ಕು) ಅಹ್ಮಾ..
..ಹೊನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.. (ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು)
ಬಲ್ರಿಂ ಬಿಡಿ.. .. ಬೇಜಾರು ಮಾಡ್ಯೋಬೇಡಿ ಇವೆ... ..ನಾನು
ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಈ ಇಬ್ಬು.....

ಮಂತ್ರಿ : (ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ) ಇವರೇ ಒಡೆಯಾ ಅವರು... ಇವ ಶೈಲಿಕ ...ಇವ
ದುರ್ವಿಧಾ...

ಶೈಲಿಕ-ದುರ್ವಿಧ : (ಹಲ್ಲು ಗಿಂಜುತ್ತಾ) ನಮಸ್ಕಾರ ಅನ್ವದಾತ ... (ಕಂಸನ ಕ್ಯೇ ಮುಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ)

ಶೈಲಿಕ : ಇದು ನಿಮ್ಮ ಕ್ಯೇ ಅಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು...

ದುರ್ವಿಧ : ಕಾಲಲ್ಲ ... ನಿಮ್ಮ ಎಕ್ಕಡ...

ಕಂಸ : (ನಕ್ಕು) ಶಹಬ್ದಿಶ್ಯಾ..... (ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬೆನ್ತುಟ್ಟಿ... ಕ್ಯೇಶೋರಿಸುತ್ತಾ)... ಇದು
ಕಾಲಲ್ಲ..

ಎಕ್ಕಡಾನೂ ಅಲ್ಲ ಯಮಪಾಶ!..... ತಿಳ್ಳೋಳ್ಳಿ..... ಹಾ....! ಏಪಾರಿಡೆಲ್ಲ ಆಗಿದೆಯಾ.....?

ಶೈಲಿಕ : (ಉಗುಳು ನುಂಗಿ).. ಆಗಿದೆ ಒಡೆಯಾ .. ..ಸಾಹೇಬ್ ಬಂದು ಖುದ್ದು
ಪರಾಂಬರಿಸಿದ್ದಾರೆ.. .

- ಮಂತ್ರಿ :** ಹೌದು ಒಡೆಯಾ.....ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಇರ್ಮೊದು ಒಂದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲು..
..ಬಾಗಿಲವಾಡದ ಕರ್ಮಾನಿಗೆ ಕಿರುಗತ್ತಿ ಅಲಂಕಾರ .. ಬಾಗಿಲವಾಡದ ಕರ್ಮಾನಿನ
ಮೇಲೆ ಗಾಜಿನ ರಾಜಗೋಪುರ.. ... ಅದೇನಾಡ್ಯೂ ತಲೇ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು ಅಂದ್ರೆ.. ..
..ಶ್ರೀಮದ್ ರಮಾರಮಣ ಗೋವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ . . .
- ಕಂಸ :** ಆದ್ದೆ ಅದು ತಲೇ ಮೇಲೇ ಬೀಳ್ಳೇಕಲ್ಲಾ?
- ಶೈಲಿಕ :** ಬೀಳತ್ತೆ ಬೀಳತ್ತೆ..ಇಡೀ ರಚನೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೇಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕೇಲು
ಎಳೆದುಬಿಟ್ಟೆ.. ಮುಗಿತು.. ..!
- ಕಂಸ :** ಅಭ್ಯಾ! . . . ಒಳ್ಳೇ ರಾಕ್ಷಸ ಕಣ್ಣೀ ನೀವು. . . ಏನು ಬುದ್ಧಿ ವಿನ್ಯಾಸಿತೆ. . ಆ
ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿ ಕೃಷ್ಣ ಅದೇ ಬಾಗ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಬರೆಹಕು ?
- ಮಂತ್ರಿ :** ಬೇರೆ ದಾರಿನೆ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತಿನಿ. . .!
- ಕಂಸ :** ಅಂತಿರಿ ನನ್ನ ತಲೆ ತಿಂತಿರಿ.. .. ನಿಮಗೆ ತಲೆ ಇದೆಯೇನ್ನಿ? ಸುಮ್ಮೇ ಇನ್ನೊಂದು
ಬಾಗಿಲು ಇಡಿ.
- ಮಂತ್ರಿ :** ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗ್ನಾ. . . ?
- ಕಂಸ :** ಎಲ್ಲೂ ಬರೋ ಬಾಗ್ನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಬರೋಕಾಗುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ . . ?
- ಶೈಲಿಕ :** ಆದ್ದೆ ಒಡೆಯಾ. . .
- ಕಂಸ :** ನಿನ್ನ ಬುರುಡೆ ಒಡೆಯಾ. . . ಸರ್ಕಣಳ್ಳಿಯ್ಯ ಆಚೆ. . . . ಏಯ್. .. ನೀನು ಬಾ ಈ
ಕಡೆ. . .
- ದುರ್ವಿಧ :** ಅಪ್ಪಣಿಯಾಗಬೇಕು ಅನ್ನದಾತ. . .
- ಕಂಸ :** ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟದ ಆನೆ ಹೇಗಿದೆ ಹೇಳು. . ಏನು ಅದರ ಹೆಸರು. . . ? ಹಾ. .
ಕುವಲಯಾಪೀಡ ... .!ಕುವಲಯಾ ಪೀ. . .ಡ. . !
- ದುರ್ವಿಧ :** ಜೊಡಿ - ಪಥ್ಯ ಎಲ್ಲ ಮಾಡಿದೇನಿ . . ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ ನೋಡಿದ್ದೆ ಸಾಕು . .
ಫೀ. . .ಅಂತ ಮೈಮೇಲೇ ಬೀಳತ್ತೆ. . .
- ಕಂಸ :** ಬೀಳಬೇಕು ಮತ್ತೆ. . ಬೀಳಬೇಕು...ಕೆಲ್ಲ ಆದಮೇಲೆ ಮದ್ದ ಹಾಸಿರು ಸುಟ್ಟಬಿಡಿ
ಅದನ್ನ ಬೇರೆ ಇನ್ನೇನಾಡ್ಯೂ ಧಾಂಡೆ ಮಾಡಿತು . . ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಇತ್ತಾವೆ.....
ಪಾಪ. . .
- ದುರ್ವಿಧ :** (ಲೊಚಗುಟ್ಟಿ) ಅಲ್ಲೇ ಮತ್ತೇ. . . !
- ಕಂಸ :** ನೀವಿನ್ನ ಹೊರಡಿ. . .(ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ) ಸ್ವಲ್ಪ ಇರಿ . . .ಕೊಯ್ದು ಮೋಟು
ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದು. . ಹಾಂ. ..ನಮ್ಮೊರಲ್ಲಿ ಕಂಬ ಕಂಬಕ್ಕೂ ಕಿವಿ. ಕರ್ಮಕ್

ಕರ್ಮಕಾ ಅಂದ್ರೆ (ಕೈ ತೋರಿಸಿ) ಇದು ಕೈ ಅಲ್ಲ ... ಕಾಲಲ್ಲ ... ಎಕ್ಕಡಾನೂ ಅಲ್ಲ..
(ಶೈಲಿಕ-ದುರ್ವಿಧ ಮುಖ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಂಡು)

ಶೈಲಿಕ-ದುರ್ವಿಧ : (ಒಟ್ಟಿಗೇ) ಯಾವಾರೆ. . .

ಕಂಸ : ಹ. . . ಹ್ಯಾ. . . ಹ್ಯಾ. . . ಬಲೇ ತಮಾಷೆ ಕಣ್ಣೀ ನೀವು. . . (ಶೈಲಿಕ-ದುರ್ವಿಧ_ಹಿಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಗರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ.) ಮಂತ್ರೀ ಇವರ ಮೇಲೂ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಡು ನೀನು . . . ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಯಾರೂ ನಂಬಬಾದು. . . ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನೂ ಕೂಡಾ . . . ಹಹ್ಯಾ. . (ಕಂಸ ದಡಬಡ ಹೋಗಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂತು, ಕಾಲು ನೀಡಿ, ಅಂಗಾಲು ಆಡಿಸುತ್ತಾ. .) ಮಂತ್ರೀ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೂತ್ತೋ.

ಮಂತ್ರೀ : (ನಿಂತೇ) ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ

ಕಂಸ : (ಬೇಸರದ ರಾಗದಲ್ಲಿ) ಏನು ಇರಬೇಕ್ಕಿ. . .? ಮಂಡೇಲಿ ಕೊಂಚ ಮಾಂಸ ಇರಬೇಕು. ಹಾಂ. . . (ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ) ನೀವು ನೋಡಿದ್ದೀರೇನ್ನಿ. . . ?

ಮಂತ್ರೀ : ಏನಂದಿ ಒಡೆಯಾ. . .?

ಕಂಸ : (ರೇಗಿ) ನೀವು ನೋಡಿದ್ದೀರೇನ್ನಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನ್ನು . . .?

ಮಂತ್ರೀ : ಓಹೋ . . .! ನೋಡ್ದೇ ಒಡೆಯಾ. . .

ಕಂಸ : ಹೇಗಿದಾನ್ನಿ ಆ ಫಟಿಂಗ. . .?

ಮಂತ್ರೀ : (ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತೋಚದೆ) ಹಿಟ್ಟೀ. . ಇದ್ದಾನೆ ಒಡೆಯಾ. .

ಕಂಸ : ಇದ್ದಾನೆ . . ಗೊತ್ತು. . . ಯಾರ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾನೆ ಅವ . . ?

ಮಂತ್ರೀ : ಅಂದೇ . . ತಾವು ಹೇಳೋದು. . . ?

ಕಂಸ : (ತಾರಮ್ಯಯ ಮಾಡಿ) ತಮಗೆ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ. . .! ಅಲ್ಲಾ?

ಮಂತ್ರೀ : (ತಲೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಕಂಸ : ನಿಮ್ಮ ತಲೆ. . ! (ಘಟ್ಟನೆ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿ ಕೂತು) ಆ ಹುಡುಗನ್ನು ನೀವು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಿ ಅಲ್ಲಾ. . . ?

ಮಂತ್ರೀ : ನೋಡಿದೆ ಒಡೆಯಾ. . .

ಕಂಸ : ಅವನು ನಮ್ಮ ದೇವಕಿ ಮಗ ಅನ್ನತ್ವಾ ನಿಮಗೆ. . ? ಕಣ್ಣು. . . !? ಮೂಗಂ.!?
ತುಟಿ. . !? ಗದ್ದ. . !? ಏನಾದ್ದು ಹೋಲಿಕೆ ಇದೆಯಾ.? ದೇವಕೀ ಧರಾ?
ಅಥವಾ ವಸುದೇವನ ಧರಾ ? ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆ ಏನಾದ್ದು ಒಂದು ಹೋಲಿಕೆ
ಇಲೇಂಬೇಕಲ್ಲ....? ನನ್ನ ನೋಡಿ . . ಈ ಕೈ ಬೆರಳು . . ! ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನದೇ
. .ಕೈ ಮಾತ್ರ ನಂದು . . ! (ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ)

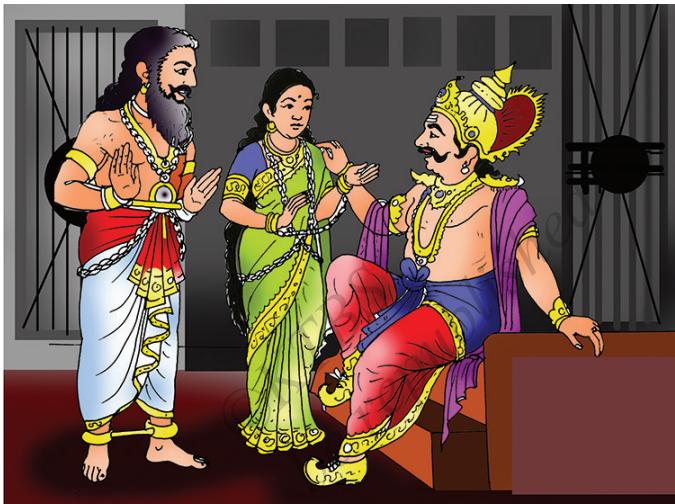
ಮಂತ್ರೀ : (ಕೈಯನ್ನೇ ದುರುದುರು ನೋಡಿ) ವಸುದೇವ ದೇವಕಿ ಹೋಲಿಕೆ ಏನೂ
ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. . ಆದ್ದೇ. . ಆ ಕೈ ಮಾತ್ರಾ. .

- ಕಂಸ** : ಕೈ ಮಾತ್ರಾ . . .
ಮಂತ್ರಿ : ಹೀಗೇ ಕಾಣ್ಣು. . . .
ಕಂಸ : ಎಲಾ ಇವ್ವಾ . . ! (ಧಡಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕೊತು) ಮಕ್ಕಳು ಸೋದರ ಮಾವನ್ನು ಹೋಲಾವೇನ್ನೀ?

(ನಿಧಾನ ಕತ್ತಲು)

ದೃಶ್ಯ-೨

(ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರನ್ನು ಕಂಸ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳ. ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಣ್ಣ ಶೃಂಖಿಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಕಿ ವಾತಾಯನದ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ವಸುದೇವ ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.)

ವಸುದೇವ : ಅಕ್ಕೂರ ಹೇಳಿದ - ಎದೆಯುದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿದಾರೆ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತ. ...ಹದಿನಾರುವರ್ಷ ಆಯ್ತು ಕೃಷ್ಣನ್ನು ನೋಡಿ. . . ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅವನಿನ್ನೂ ಎಳೆಗೂಸೆ. . . ! ಲೋಕದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಅಪ್ಪ ಅಮೃತ ಕಣ್ಣದುರು ದಿನಾ ದಿನಾ ಚೂರು ಚೂರು ಬೇಳಿತಾರೆ. . . ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯೋದು ನೋಡೋ ಅಪ್ಪ ಅಮೃತದಿರ ಪುಣ್ಯವೇ ಪುಣ್ಯ. . . ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಲಿಲ್ಲ. . . ಆರ್ಯಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. . . ತೊದಲು ನುಡಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. . . ತೂಗಲಿಲ್ಲ. . . ಜೋಗುಳ ಹಾಡಲಿಲ್ಲ. . (ವಸುದೇವ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿಯುವ ಸದ್ಯ)

ದೇವಕಿ : (ತಕ್ಕಣ ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಂಡು) ನೋಡಿ. . . . ಯಾರೋ ಬಂದ ಹಾಗಿದೆ ..

ವಸುದೇವ : (ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಾ) ಓಹೋ . . ಮಹಾರಾಜ . . ಬಾ. . ಬಾ. . .

ಕಂಸ : (ಕೈ ಬಿಜ್ಜೀ ಮದಿಚಿ ಮಾಡುತ್ತಾ) ನಿದ್ದೆ ಬಂತಾ ಭಾವಾ. . . ? ಹುಂ . . ಬರದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇ. . ? ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ. . . ದೆವ್ವದ ಕಾಟ ಇಲ್ಲ. . .

ವಸುದೇವ : ಬಾ. . . ಕೊತುಕೋ. . . .

- ಕಂಸ** : ಶಹಬ್ದಾರ್ ಭಾವ. . .ನನ್ನ ಮನೇಲಿ ನನಗೇ ಉಪಚಾರ. . .(ಕೂತು ಮೈಮುರಿದು) ನನಗಂತೂ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ದೇನೇ ಇಲ್ಲ. . . !
- ವಸುದೇವ** : ರಾಜಕಾರ್ಯಾನೇ ಹಾಗೆ ! ಹತ್ತು ಜನರ ಮಧ್ಯ ಕೂತಾಗ ಜೋಲಿ. . ಏಕಾಂಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಒತ್ತಿದರೂ ಮುಷ್ಟದ ರೆಪ್ಪೆ. . . !
- ಕಂಸ** : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೆ ಬಲೇ ತಮಾಷೆ ನೀನು. . . !
- ವಸುದೇವ** : ದೇವಕೀ. . .ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲಾದರೂ ಕೊಡು. . . .
- ಕಂಸ** : (ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕು) ಹಾಲಾ. . .? ಹಾಲಾಹಲ ಕುಡಿಯೋರು ನಾವು. .ಹಾಲು ಹಿಡಿಸೋಲ್ಲ ನಮಗೆ. . .ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನದ ಕಥೆ ಗೊತ್ತಲ್ಲ ನಿಮಗೆ. . .? ಬೇಡ ದೇವಕಿ ಹಾಲು ಗೀಲು ಏನೂ ಬೇಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ. . .
- ವಸುದೇವ** : ನಿನ್ನ ಕುಂಬಳ, ನಿನ್ನ ಕುಡುಗೋಲು. . . . ಮಾತಾಡು ಮಹಾರಾಜ. . .
- ಕಂಸ** : ನೋಡಿದೆಯಾ. . .ನೋಡಿದೆಯಾ. . .ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನ. . ನನ್ನ ತಂಗಿ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಶ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ವೂಂಡೆಯಾ. . .? (ಕೈ ಚಾಚಿ ದೇವಕಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು) ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕಿದಿನಿ ನಿಜ. . .ಆದ್ದರಿಂದ ನೂರ್ಕೆ ನೂರು ಶುದ್ಧ ಅಪರಂಜೀದು. . .! ಕೊರಳಿಗೆ ಮೂರೆಳೆ ಕೈಗೆ ಎರಡೆಳೆ ಕಾಲಿಗೆ ಒಂದೆಳೆ-ಎಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನಾದ್ದೇ. . .ಇಪ್ಪತ್ತೆಡು ವರ್ಷ ಆಯ್ದಲ್ಲ ಮಾಡಿ. . .ಸ್ವಲ್ಪ ಆದರೂ ಕಪ್ಪಾಗಿದೆಯಾ. . .? ಅದು ಶ್ರೀತಿ ಅಂದ್ರ. . .ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಭಾವ.. (ಎದ್ದು ವಾತಾಯನದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು) ನಿಮಗೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳೇಕು. . . ಇವತ್ತು ಮಥುರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಧನುಯಾಗ ಮಹೋತ್ಸವ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದಲ್ಲ ಸಾಹಸೀ ಯುವಕರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. . . ರಾಜನ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಶರ್ಕಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. . ಮಥುರಾವೀರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. . . ಏನು ಹುಚ್ಚೋ ಈ ಹುಡುಗರದ್ದು
- ವಸುದೇವ** : ಇವತ್ತಾ ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ. . .?
- ಕಂಸ** : ಯಾಕೆ? ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. . ? ಅಡ್ಡಷ್ಟವಂತರು ನೀವು. . ನಿಮಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತುಗೊಳ್ಳು. . ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉಟ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೇಯೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. . ಮಳೇಲಿ ತೋಯೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. . . ನಾಕು ಗೋಡೆ ಮಧ್ಯ ನಿಮ್ಮೇ ಒಂದು ಪ್ರಪಂಚ. . ಒಂದು ನೋಣ ಕೂಡಾ ಒಳಗೆ ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ. . ಒಂದು ನೋಣ ಹೊರಗೆ ಹೋಗೋಹಾಗಿಲ್ಲ
- ವಸುದೇವ** : (ನಕ್ಕು) ಆದ್ಲು ಮುಪ್ಪ ಸರೆಮನೇ ಒಳಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಡು. . .
- ದೇವಕಿ** : ನೆಮ್ಮುದಿ ಸರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ. . .

ಕಂಸ : ಆದ್ಮ್ರ. . .ಆದ್ಮ್ರ. . . ದೇವಕೀ. . .ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ್ವಾ ನೀವು ಸ್ವತಂತ್ರರು. . . ನಾವೋ ಬಯಲಲ್ಲಿದ್ದ್ವಾ ಬಂಧಿಗಳು. . . ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ಮ್ರ ಈ ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಪೀಡೆ. . . ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಉಂಟ ಮಾಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ. . . ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ. . . ಕೆಲ್ಲು ಮುಚ್ಚಿದರೆ – ತಕಪಕ ಕುಣೀತಾ ನಾನು ಹೊಂದ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲ್ಲು ಮುಂದೆ ಬತಾವೆ. . . ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟಮೀ ರಾತ್ರಿ ಅದೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮಟ್ಟಿದವೋ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ . . . ಎಷ್ಟೂ ಅಂತ ಅವನ್ನ ಹೊಲ್ಲಿಸಲಿ. . . ? ದೇವಕೀ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟೋ ಎಂಟನೇ ಮಗ-ಅಷ್ಟಮಮತ್ತ-ನನ್ನ ಹೊಲ್ಲಬೇಕು.. ಆದೆ ನಿನ್ನ ಎಂಟನೇ ಮಗು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲ... ಮತ್ತಿ. . ! ದೇವಕೀ ದೇವಕೀ . . .ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಣ್ಣನಿಗಿಂತ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸು ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡದಾ. . .? ದಯವಿಟ್ಟು.. ದಯವಿಟ್ಟು.. ಹೇಳು. . ನಿನ್ನ ಎಂಟನೇ ಮಗನ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀ. . ? ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ ಬೇಡ. . ಕೋಶ ಬೇಡ..ಪಟ್ಟ ಬೇಡ. ಪಗಡಿ ಬೇಡ. . . ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೇ ಹೊಡ್ಡಿನಿ. . ನಿನ್ನ ಮಗನ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀ. . ? ಹೇಳು ಎಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀ.. ? **(ದೇವಕಿಯ ಭೂಜ ಹಿಡಿದು ಕಂಸ ಆವೇಶದಿಂದ ಅಲುಗಿಸುತ್ತಾನೆ)**

ದೇವಕಿ : (ತಣ್ಣಿಗೆ) ನಾನು ನಿಜ ಹೇಳಿದ್ದೆ ನೀನು ನಂಬೋದಿಲ್ಲ. . .

ವಸುದೇವ : ದೇವಕೀ. . . !

ಕಂಸ : ಓ. . .! (ದೇವಕಿಯ ಗಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸಿ) ಹೇಳು. . ಹೇಳು ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಾನು ನಂಬ್ತಿನಿ..ಹೇಳು..

ದೇವಕಿ : ಬಚ್ಚಿಟ್ಟದ್ದು ನಿಜ. . .ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು. . .ಇಲ್ಲಿ. .ಇಲ್ಲಿ. . ಬಚ್ಚಿಟ್ಟದ್ದೆ ಮಗೂನ..

ಕಂಸ : ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಚೋಗಳೇ.... ಹೇಳೇ...ಭೇ... (ಶತಪಥ ಹಾಕಿ, ಧಟನೆ ನಿಂತು) ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟಮಿ ರಾತ್ರಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹೊಲ್ಲಿಸಿದೆ... ಎಲ್ಲಿ... ಎಲ್ಲಿ... ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ... (ರಂಗದ ತುಂಬ ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳ ಆಕೃಂದನ. ವಸುದೇವ ದೇವಕಿ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ) ಲಕ್ಷ್ಯ. . .ಲಕ್ಷ್ಯ. . ಲಕ್ಷ್ಯ. . ಮಕ್ಕಳು. . .ಆದೆ ಒಂದು ಮಗೂನ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಹೊಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅಗಿಲ್ಲ.....ಅವೇ. . .ಅವನೇ. . . ಆ ಗೋಕುಲದ ಗೋಲ್ಲರ ಹುಡುಗ ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿ ಕೃಷ್ಣ. . ಭೇ. . .ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನೇ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟು. . ಹಾ. . ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪ ನಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ವೇಹಿತ, ಪರಮಾಪ್ತ ಪ್ರಾಣಮಿತ್ರ. . . . (ವಸುದೇವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ನಿನ್ನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡ್ರಿ ರೋಹಿಣಿ, ಅವಳ ಪಿಳ್ಳೆ ಬಲರಾಮ ಆ ನಂದನ ಮನೇಲೇ ಇರೋದು. . . ಅರಮನೆ ಕವಳಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿ ಹಾಕೋಕೆ ಬದ್ಲು ಇದ್ದೂಳಿ ಅಲ್ಲೇ ಅಂತ ಸುಮ್ಮೆ ಇದ್ದೆ. . . ಈಗ ನೋಡಿದ್ದೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಏನೋ ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡಿರೋ ಹಾಗಿದೆ. . . (ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ತಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆ ಕೃಷ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಮಗನೇ ಇರಬೇಕು. . .ಇಬ್ಬೇಕು ಏನು... ನಿಮ್ಮ ಮಗನೇ ಅವನು. . .! (ತನ್ನ ಅಂಗ್ರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ) ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯ ಅವ್ಯು. . .!

ದೇವಕಿ : ಸುಳ್ಳು . . ಕೃಷ್ಣ ನಮ್ಮ ಮಗ ಯಾಕೆ ಆದಾನು. . . ? (ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದುಕೊಂಡು) ಕೃಷ್ಣ ನಂದನ ಮಗ . . . ಕೃಷ್ಣ ಯಶೋಧೆ ಮಗ... (ಅಳುತ್ತಾ) ನನ್ನ ಮಗ ಅಲ್ಲ ಅವನು ನನ್ನ ಮಗ ಅಲ್ಲ ಅವನು. . . !

ಕಂಸ : (ಸಮಾಧಾನ ಧ್ಯಾನಿಯಲ್ಲಿ) ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಅಲ್ಲ. . . ಸರಿ ಮತ್ತೆ. . . ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಅಲ್ಲ ಅವನು...! (ದುಡು ದುಡು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಗಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ) ಅಂದ್ರೇಲೆ ಅವನನ್ನ ಕೊಂಡೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಜಾರಿಲ್ಲ ... ಅಲ್ಲಾ...?

(ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲು)

ಕೃಷ್ಣ : ಆಲನುಪುದು.

ಸಾಮಘ್ಯ : ನುಂಮು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿದೇಶಶಿರೀಷನ್ನು ಆಲನಿ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾರ್ಥಿಕೆಂದು ಆಂರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿತಿಂಬಿಸುವುದು.

ಅಶಯ : ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರವಾದ ಕಂಸ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಂದು ಸಂಕೇತ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರಣಾನಂದಭೂತ, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಆತಂಕ, ತಲ್ಲಣ, ಭಯದಳು ನಿಷ್ಕಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅಧಿಕಾರಲಾಲನೆ, ಅಂತಸ್ಥಿತಾಗಾಗಿ ರಕ್ತಸಂಬಂಧವನ್ನೇ ಕಡಿಮೆಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನಿಲ್ಲ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಖುರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಹಳ್ಳಿದ ನೆಪಮಾಡಿ ಸುಂಚು ನಡೆಸುವುದು ನಾಟಕದ ವಸ್ತು. ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ನಾಟಕದ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೊನಚು, ವ್ಯಂಗ್ಯಾಭಿರೂಪ ಹಾಸ್ಯ ಓದುಗರ ಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಎಬ್ಬೆ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಅವರು (೧೯೪೪) ದಾಖಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿನ್ನಗಿರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹೊದಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧಾರಪಕರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಹಿತಿ. ಇವರ ಸಿಂದಾಬಾದನ ಆತ್ಮಕಥೆ, ಶ್ರಿಯಾಪವ್ರ, ಒಣಮರದ ಗಳಿಗಳು, ಮತ್ತುವಿಲಾಸ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುಗಿಲು, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಆಕಾಶ ಮೊದಲಾದವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಒಂದು ಸೈನಿಕ ವ್ಯತ್ತಾಂತ, ಕತ್ತಲೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ, ಜಿತಪಟ, ಅಳಿಲು ರಾಮಾಯಣ, ಸುಣ್ಣದ ಸುತ್ತು, ಉಮ್ಮೆಂಳಾ ಹೂವಿ ಮತ್ತು ಸಂಧಾನ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಗಳು.

ಇದು ಬಾರಿ ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದಿದೆ. ಇವರ ಮತ್ತುವಿಲಾಸ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅನುವಾದ ಪುರಸ್ಕಾರ ಲಭಿಸಿದೆ. ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೇವರಾಜ ಬಹದೂರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಥನ ಕವನಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲ ಕಥೆ

ಮಹುರೆಯ ರಾಜನಾದ ಕಂಸ ತನ್ನ ಸೋದರಿ ದೇವಕಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ವಸುದೇವನೊಡನ ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿ, ಮೇರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯೊಂದು ನಿನ್ನ ಸಾವಿಗೆ ದೇವಕಿಯ ಅಷ್ಟು ಪುತ್ರನೇ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕ್ಲೋಧಗೊಂಡ ಕಂಸ ತಂಗಿಯನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಆದರೆ ವಸುದೇವ ಅಡ್ಡ ಬಂದು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ವಸುದೇವ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಂಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಂಸ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಜನಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಗೋಕುಲದ ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ವಸುದೇವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಕಂಸ ಅಪ್ಪಮು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ಣಿಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರೂ ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೋದಾಗ ಅದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವನು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಂಸ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇಲ್ಲ ಕೊಂಡ. ಆದರೆ ನಂದನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕಂಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಧವಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಲೀಲೆಗಳು ಕಂಸನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳತೊಡಿಗಿದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಮಧುರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಹಾನಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲು ನಡೆಸುವ ಸಂಚು ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಯಗಳಿಂದ ಮೀರಿತಗೊಂಡು ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ବିସିଲୁ ମୁହଁ - ବିସିଲୁ ମାଳିଗେ ; ବଦିଗେ - ଦୋଷ୍ଟେ, କୋଲୁ ; ମୋର - ହୁଦୁଗ; ଗୋଡ଼ଚାର - ଗୁପ୍ତଚାର ; ଶୋଧ - ହୁଦୁକୁ ; ମାଣିତି - ତିଳିଵଳିକେ, ଏବରଣ୍ଠେ ; ଲୋକାଭିରାମ - ସହଜବାଗି; ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେ - ପାଦୁକେ, ପାଦରଙ୍କେ ; ପାତ - ହଣ୍ଡ ; ପରାଂବରିନୁ - ଗମନିନୁ, ପରିଶୀଳିନୁ; ଶ୍ରୀଦ୍ଵାରାର - ଶ୍ରୀଦାଂଗଣ ; ହେବ୍ବାଗିଲୁ - ମହାଦ୍ୱାର ; ପଢ୍ଯ - ଆହାରଦ କେଟ୍ଟିପାଦୁ, ଯୋଗ୍ୟବାଦୁମୁ ; ତମାଷେ - ହାସ୍ତେ; କୋଂଚ - ସ୍ତାପ୍ତି ; ଫେଟିଂ - ତୁଳଣ, ଭଂଦ ; ତାରମୃତ୍ୟୁ - ଅଂଗ୍ରେ ଆଦିନୁ ; ଵାତାଯନ-ଶିଟକି ; କୋନୁ - ମୁଗୁ ; ହାଲାହଲ - ଏଷ ; କ୍ଷେତ୍ର - ହାଲୁ; ମୁଧିନୁ - କଜେ; ସଂକୋଳେ - ସରପଳୀ; ଅପରଂଜି - ବଂଗାର; ଯାଗ- ଯଜ୍ଞା; ଶୋଯ୍ - ନେନେ, ଒ଢ଼େଯାଗୁ; ଶେରମନେ - ବନଦୀଖାନେ ; ଖୀଦେ - ଶୋଂଦରେ; ବୋଗଳେ-କେଲସକ୍ତି ବାରଦ ମାତୁ, ମୋହଁ ହରଟି; ଅଷ୍ଟମୀ - ଏଠଣନେଯୁ; ଶୋତ - ଭଂତାର; ପଟ୍ଟି-ସିଂହାସନ; ପଗଦି - କାଣିକେ, ଗୌରପ ; ପିଲ୍ଲାଂଗୋପି - ଶୋଳଲୁ ; ସ୍ତେଲିତ - ଗେଳେଯ, ସଂଗାତି, ଜତେଗାର; ପିଲ୍ଲି - ମୁଗୁ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಕಂಸ :

ಕಂಸ ಮಧುರಾನಗರದ ಯಥುವಂಶದ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗ. ಉಗ್ರಸೇನನ ರಾಣಿ ಒಮ್ಮೆ ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ದುಮಿಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ಮೋಸದಿಂದ ಉಗ್ರಸೇನನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಂಸನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ. ಅನಂತರ ನಿಜ ವಿಷಯದ ಅರಿವಾಗಿ ರಾಣಿಯು ನಿನ್ನ ದುರ್ವಾಸಾದ ಜನಿಸಿದವನು ಯಥುವಂಶದವನಿಂದಲೇ ಶಾಯಲಿ ಎಂದು ಶರೀರದಳು.

ಮೂರ್ತನಿ :

ಕಂಸನ ಪರಿವಾರದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸಿ. ಈಕೆ ಸುಂದರ ಸ್ತೀ ವೇಷದಿಂದ ನಂದನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಷಮೂರಿತ ಹಾಲೂಡಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಆಕೆಯ ಜೀವವನ್ನೇ ಹೀರಿದನು. ಮೂರ್ತನಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ರೂಪತಾಳಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಳು.

ಶರ್ಕಟ :

ಕಂಸನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರಾಕ್ಷಸ. ಇವನು ಕಂಸನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಂಡಿ (ಶರ್ಕಟ) ಯ ರೂಪಹೊಂದಿ, ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ಹೊರಿದನು. ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗಾಲ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮುರಿದುಬಿಡ್ಡ. ತನ್ನ ನಿಜ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವನ್ನಪಿಡನು.

ತೃಣಾವರ್ತ:

ಕಂಸನ ಅನುಚರ ರಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಂಸನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು. ಯಶೋದೆ ಮಲಗಿಸಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಿದನು. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾರವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಅವನ ವೇಗ ತಗ್ಗಿತು. ಮಗುವನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಲು ಯಶ್ವಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ರಾಕ್ಷಸನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಒಂದು ಸುಲ ಗುದ್ದಿಹೊಡನೆ, ತೃಣಾವರ್ತ ತನ್ನ ನಿಜ ರೂಪಿನಿಂದ ಸತ್ತು ಬಿಡ್ಡನು.

ಧೇನುಕ :

ಕಂಸನ ಅನುಯಾಯಿ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಇವನು ಬೃಂದಾವನದ ಸಮೀಪದ ತಾಳವನದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಗೋಪಾಲಕರು ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರೋಂದಿಗೆ ತಾಳೆಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬಿಡ್ಡನು. ಬಲರಾಮನು ಕೃಷ್ಣನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಅದರ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ ತಾಳೆಮರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡನು.

ಗೋವಧನಬೆಟ್ಟ : ಯಮುನಾ ನದಿತೀರದ ಪರ್ವತ. ಒಮ್ಮೆ ನಂದಗೋಕುಲದ ಗೊಲ್ಲರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ, ಕೃಷ್ಣ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಗೋವಧನಗಿರಿಯನ್ನೇ ಮೊಜಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಇಂದ್ರನು ಚಂಡ ವೃಷ್ಣಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಗೋವಧನಗಿರಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮಳೆಯಿಂದ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿದ.

ಅಕ್ಷರ :

ನಹುಷನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ವಪಲ್ಕನ ಮಗ. ಕಂಸನ ಅಷ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ಕಂಸನ ಅಪ್ಪಣಿಯಂತೆ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಮಧುರೆಗೆ ಕರೆತರುವಾಗ ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನಿಗೆ, ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ :

ಇದು ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಕಂಸನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಧನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮನಾದ, ಪರಮ ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ, ಅನುದಿನವೂ ಮೂರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ, ಹಲವಾರು ಸ್ವೇಚ್ಛಿತಿರಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಧನಸ್ಸು (ಬಿಲ್ಲು) ಇತ್ತು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ವರ್ಷಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ ಶೌರ್ಯಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಂಸ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ. “ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಮಲಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಲ್ಲಾಳಿಗಳು ತೆಗೆದು ನೇರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಎದೆಯೇರಿಸಬೇಕು” ಎಂಬುದು ಪರಂಪರಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ‘ಧನಯಜ್ಞ’ ಅಥವಾ ‘ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಾಳಾರ, ಮುಷ್ಟಿಕ, ಕೂಟ, ಶಲ, ಶೋಶಲ ಮುಂತಾದ ಜಟಿಪ್ರಮುಖಿರು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂಸನೂ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀಣನಾದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ರೀಡೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ‘ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬದ’ ನೆಪದಿಂದ ಮಧುರೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂಚು ಹಾಡಿದ ಕಂಸ ಅವರನ್ನು ಅಕ್ಷರನ ಮೂಲಕ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೂಂದಿಗೆ ಮಧುರೆಗೆ ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಧನಯಜ್ಞದ ಆ ಮಹಾಧನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅದರ ಎದೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಶಬ್ದವು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಕಂಸನು ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಕ್ಷೇರಣಾರ :

ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರ. ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ಸುರಾಸುರರು ಮಧಿಸಿ, ಅಮೃತ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ರೋಹಿಣಿ :

ವಸುದೇವನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ. ಬಲರಾಮನ ತಾಯಿ.

ಬಲರಾಮ :

ವಸುದೇವನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ರೋಹಿಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಯೋಗದೇವಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಹೋದರ.

ನಂದ :

ಗೋಕುಲದ ಗೋಲ್ಲರ ಯಜಮಾನ. ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಕುತಂದೆ.

ಯಶೋದ :

ನಂದನ ಹೆಂಡತಿ. ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಕುತಾಯಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕೃಷ್ಣ ಯಾರ ಸೋಂಟವನ್ನು ಮುರಿದ?
೨. ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಧೇನುಕ ಏನಾದ?
೩. ಮಂತ್ರಿ ಕಂಸನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದ ಇಬ್ಬರು ಯಾರು?
೪. ವಸುದೇವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದವರು ಯಾರು?
೫. ವಸುದೇವ ಹೇಳುವಂತೆ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ?
೬. ನಂದ ಯಾರೆಂದು ಕಂಸ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?

ಆ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕೃಷ್ಣ ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಕೊಂಡ?
೨. ಕ್ರೀಡಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಗುಪ್ತ ಏಪಾರಡು ಏನು?
೩. ವಸುದೇವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆನೆದು ವ್ಯಾಧಿಪಟ್ಟ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?
೪. ಕಂಸ ತಂಗಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಎಂಥಣ್ಣಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ?

ಇ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಎದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಗೂಡಭಾರರು ಯಾವುದರಿಂದ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಏವರಿಸಿ.
೨. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ದುರ್ವಿಧ-ಶೈಲಿಕರು ಮಾಡಿದ್ದ ಏಪಾರಡುಗಳೇನು?
೩. ಕಂಸ ದೇವಕಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಹೋಗಿ ನಿರಾಶನಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?

ಈ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೇಳಿದರು/ತಿಳಿಸಿರಿ?

೧. “ಹೌದು ಒಡೆಯ -- ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಇರ್ಮೋದು ಒಂದೇ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು”
೨. “ಮಂಡೇಲಿ ಕೊಂಡ ಮಾಂಸ ಇರಬೇಕು”
೩. “ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲಾದರೂ ಕೊಡು”
೪. “ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನೇ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟು”

ಉ. ಹೊಂಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ	ಆ
೧. ಒಡೆಯ	ಕುವಲಯಾಪೀಡ
೨. ಶೀಲ್ಮಿ	ಶಕಟ
೩. ವೈದ್ಯ	ಗೋವಧನ
೪. ಆನೆ	ದುರ್ವಿಧ
೫. ಬೆಟ್ಟೆ	ಶೈಲಿಕ
	ಧೇನುಕ
	ಕಂಸ

ಉ. ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ, ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿ.

೧. ಲೋಕಾಭಿರಾಮ	೨. ಪರಾಂಬರಿಸು	೩. ಅಪರಂಜಿ
೪. ಸೇರೆಮನೆ	೫. ಸಂಕೋಳೆ	೬. ಬೊಗಳೆ

ಷಾಕರೋ

ಕ್ರಿಯಾಪದ

ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ‘ನೀನು ಉಟ ಮಾಡು’, ನನ್ನ ಶಾಲೆ ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ’ -ಹಿಂಗೆ ನಾವು ಪದಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅಥವ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ‘ನೀನು ಶಾಲೆಯಿಂದ’ ನಾನು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ’ ಈ ರೀತಿಯ ಪದಗಳ ಗುಂಪು ಯಾವುದೇ ಅಥವ್ಯ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಪದಗಳ ಗುಂಪು ಮಾತ್ರ ಅಥವ್ಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಥವ್ಯ ಕೊಡುವಂತೆ ಒಂದು ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಪದಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪದಗಳಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ

ವೀಣಾ ಆಟ ಆಡಿದಳು.

ರೋನಾಲ್ಡ್ ಉಟ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಆಡಿದಳು’ ಮತ್ತು ‘ಮಾಡಿದನು’ ಎಂಬ ಪದಗಳು ವೀಣಾ ಮತ್ತು ರೋನಾಲ್ಡ್ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿಂಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ‘ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ‘ಕರ್ತೃ’ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ಕರ್ತೃಪದ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ

ಕೆಲಸವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರ ನೀಡುವ ಪದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಏನು ಆಡಿದಳು? ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಹೀಗೆ ‘ಏನನ್ನು’ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಪದಗಳಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಿಧಗಳು

ಸತೀಶ ಓಡಿದನು, ಮುಕ್ತ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಮಕ್ಕಳು ಓದುವರು.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಇವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಓಡುವುದು, ಹಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಓದುವುದು-ಇವುಗಳೇ ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಹೀಗೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ಇದೇ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಮನಿಸಿ. ‘ಓಡಿದನು’ ಎಂಬುದು ಆಗಿಹೋದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈಗಳೇ ನಡೆದುಹೋದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ‘ಭೂತಕಾಲ ಕ್ರಿಯಾಪದ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಎರಡನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ‘ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ’ ಎಂಬ ಪದ ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಮುಕ್ತ ಹಾಡುವವಳಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಆಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ‘ವರ್ತಮಾನ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ‘ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಮೂರನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ‘ಓದುವರು’ ಎಂಬುದು ಮುಂದೆ ಯಾವುದೋ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ‘ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಮುಂದೆ ಆಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ‘ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದ, ಕರ್ತವ್ಯಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಾಕ್ಯಗಳು	ಕರ್ತವ್ಯಪದ	ಕರ್ಮಪದ	ಕ್ರಿಯಾಪದ
೧	ಉಮಾ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದಳು.			
೨	ಕೇಶವನು ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದನು.			
೩	ಗಣೇಶ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದನು.			
೪	ಹಸಿನ ಕೊಡೆ ಬಿಡಿಸಿದಳು.			
೫	ರಜನಿ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದಳು.			
೬	ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪಾಠ ಬೋಧಿಸಿದರು.			

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಿಧಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಾಕ್ಯಗಳು	ಕ್ರಿಯಾಪದ	ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಿಧ (ಕಾಲಕ್ಷಮುಗ್ಣಿವಾಗಿ)
೧	ರ್ಯಾತರು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರು.		
೨	ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಸಿನಿಮಾ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.		
೩	ನನ್ನ ಅಕ್ಕೆ ಭಾವ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಬರುವರು.		
೪	ಬೆಳಗೆ ಕೊಳಿ ಕೊಗುತ್ತದೆ.		

ಚಟುವಟಿಕೆ

- ೧. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಗೇಳೆಯರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
- ೨. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಯ ಗೇಳೆಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ.

ಉ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಸುಖ-ದುಃಹ

ಎ.ಆರ್. ಮಣಿಕಾಂತ್ -

ಪ್ರವೇಶ : ತೀನ್‌ಮೂನ್‌ ಮುಣಿದಿದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಟಿಕೋಂತ್ಸ್‌ವದ ತಯಾಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜುಮುಕುಮು ಚೆಳಿಯ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಮಹತ್ವವೇನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಶಾಹಲ. ಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವುದು ಸುಖ-ದುಃಹಗಳು ಜೀವನವಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನಾರೀರಳ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವುದೇಕೆ? ಅದು ಚೆಳಿಗಾಲದಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ತಿಂದರೆ ಹಬ್ಬ ಮುಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಲೇಖನವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓವಿದರು.

ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಾಡಿ.

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಅಂದಾಕ್ಷಣ ನೆನಪಾಗುವ ಮಾತಿದು. ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನ್ನು ಇಣಿಕು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವ ಕೈಗಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ಒಳಿತಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಸಂ-ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಲೇ ಎಂಬ ಆಶಾವಾದ ಜರ್ಗೆಗೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಯುಗಾದಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ಮೊಹರಂ, ಈದ್-ಮಿಲಾದ್, ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್, ಗೋರಿ-ಗಣೇಶ, ಮಹಾಲಯ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲ ಜನಗಳ ಹಬ್ಬ. ಆದರೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೊಗಸೇ ಬೇರೆ. ಇದು ದನಗಳ

ಹಬ್ಬ! ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲ ತಾನು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ಮುರೆವ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿದ್ದ ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ವೇಳಿಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷದ ದುಡಿಮೆ ರೈತಾಪಿ ಜನರ ಕೈಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದಲ್ಲ? ಹಾಗೆ ದುಡಿದದ್ದಕ್ಕೆ ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ಧ್ಯಾಂಕೋ(ವಂದನೆ)ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಮುರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸಿ ರೈತ ಶಿಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೆ!

ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿಸುವುದು. ಈ ಆಚರಣೆಯ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತೆ? ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬರುವುದು ಗಡಗಡ ಚಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಆ ವೇಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸವೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತೆ. ಅವುಗಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಣೆಯಂಥ ಕ್ರಮಿಗಳು ಅದು ಹೇಗೋ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಡಗಿ ಶಾತು ಕಾಟ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲೇ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿಯ ತಾಪ ಚೂರೇ ಚೂರು ತಾಗಿದರು ಸಾಕು, ಜಿಗಣೆಗಳು ತೊಪ್ಪನೆ ಬೆಂಕಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಮರುಛಣಾದಿಂದಲೇ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಬದುಕು ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ಹಾಡಾಗುತ್ತದೆ!

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ-ಕಡಲೆ ಮತ್ತು ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನೇ ಯಾಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು ಅಂದರೆ, ಚಳಿಗಾಲದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಮರ್ ಒಡೆದಿರ್ತದಲ್ಲ? ಆಗ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿನ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ ಚಮರ್ ಮತ್ತೆ ಮರುಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಕಳೆದುಹೋದ ಕೊಬ್ಬಿನ ಅಂಶ ಬೇಗನೆ ಸಿಗಲೇಬೇಕು. ಎಳ್ಳು-ಕೊಬ್ಬರಿ-ಕಡಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿನ ಅಂಶ ವಿಪರೀತ ಎಂಬಷ್ಟಿದೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲದ ಮಿಶ್ರಣ ತಿನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ? ಆಗ ದೇಹವೆಂಬುದು ತಂತಾನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮದ್ಯೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಹಬ್ಬ. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಜಗಳವಾಡಿ ‘ಟೊಬಿಡುವುದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮಟ್ಟುಗುಣ ತಾನೆ? ಉರಿನ ಪಟೇಲರು ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳಾಡಿದವರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಇವರಿಗೆ, ಇವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ಕೊಡಿಸಿ ರಾಜೀ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅನಂತರ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಿತ್ತಾಡುತ್ತ ಬಿದುಕಬೇಡಿ ಎಂದು ಒರಟಾಗಿ ಹೇಳುವ ಬದಲು ‘ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ಶಿಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಾಡಿ’ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ! ಪರಿಣಾಮ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಹಿ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು ದ್ವೇಷ ಮರೆಸುತ್ತಿತ್ತು! ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ದಿನದಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ದೃಷ್ಟಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಚರಿಸಲು ಶುರುವಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಮರುದಿನದಿಂದಲೇ ಹಗಲು ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ಅವಧಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಾಯಣ ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಬರೋದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ. ಅಂದು ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

* * *

ಇದು ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಗಿನ ಮಹತ್ವ ಹೌದಲ್ಲ? ಈಗ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮೆ ಆಗಿರುವವರು; ಅಂಕಲ್-ಆಂಟಿ ಅನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು, ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಮೀಯತ್ತಿದ್ದರು. ದನ-ಕರುಗಳ ಮೈ ತೊಳೆದು, ಕೊರಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಬಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದು, ಟೇಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿ, ಹೂ ಮುಡಿಸಿ, ತರಹೇವಾರಿ ಬಲುನು ಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಬ್ಬದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರು ಒಂದುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ ಹೇಳಿ? ಹಬ್ಬವೇನೋ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮವಿಲ್ಲ. ಸಂಭ್ರಮ ಎಂಬುದು ಎದೆಯಾಳದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದನ-ಕರುಗಳೇ ನಾಪತ್ತೆ! ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ತ್ರಾಕ್ಷರ್‌ಗಳು ಬಂದುನಿಂತಿವೆ! ಕಿಚ್ಚಿಹಾಯಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಣ್ಣರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೋಕರಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿರುವವರು ವಿಪರೀತ ಬ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಸಿಗೆ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆಂದು ಉರಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದರೆ ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾಮ ಬೀಳೋದು ಖಿಂಡಿತಾ. ಅದರ ಬದಲು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಖಿಚ್ಸು ಮಾಡಿ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಂದುಬರೋದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇಳಿ: ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ನೀಡುವುದು ಬಾಂಧವ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದೀಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಜಾಸ್ತಿ-ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟವರೇ ಶ್ರೀಮಂತರು ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ! ನಾನೇ ಮೇಲು, ನಾನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣಲೆಂದು ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಅಚ್ಚು ಸೇರಿಸಿ ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರೆಡಿಮೇಡ್ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲದ ಪ್ಯಾಕ್‌ಗಳು ಘ್ಯಾಬ್ ಮಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿವೆ. ಕಳಪೆ ಮಾಲು ಎಂಬುದು ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸದಾ ಮುಖಿವಾಡದೊಂದಿಗೇ ಬದುಕುವ ನಾವು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ!

ಇಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲ ಬಯಸುವ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಇದಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರಬೇಕು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇರಬೇಕು, ಪ್ರೀತಿ ಇರಬೇಕು. ವಿಶ್ವಾಸ-ಕೃತಜ್ಞತೆ ಜತೆಯಾಗಬೇಕು. ಹಬ್ಬದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸಂ-ಕ್ರಾಂತಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗಬೇಕು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಅಂಥದ್ದೇ ಆಗಿರಲಿ. ಸಮೃದ್ಧಿ, ಖ್ಯಾತ್ಯರ್ಥ, ನೆಮ್ಮುದಿ, ಶುಷ್ಕಿ, ರಂಗು, ಆರೋಗ್ಯ, ನಲಿವು, ತೃಪ್ತಿ, ಮುಮ್ಮುಸ್ಸು, ಇಷ್ಟಾಧರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ. ಸಂಭ್ರಮ, ಸೂಬಗು, ಸಮೃದ್ಧಿ ಎಲ್ಲರ ಭಾಳಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಲಿ. ಎಲ್ಲರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಹರಕೆ-ಹಾರ್ಕೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಬರೆಯುವುದು.

ನಾಮಧ್ಯಂ : ಸರಳ, ತ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ನಾಂದಭರಕ ಭಾಷಾಂಶ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು.

ಅಶಯ : ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರಬೇಕು. ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಚಾರ ಇರಬೇಕು, ಪ್ರೀತಿ ಇರಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೆ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಬದುಕು ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲನ್ವಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಬಾರದು. ಮನೆಯ ಹಬ್ಬದಳರಲ, ಉಲಿನ ಹಬ್ಬದಳರಲ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬದಳರಲ, ನಾಡಹಬ್ಬದಳರ ಇವೆಲ್ಲದರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯಲ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ-ದಾಟುವಿಕೆ, ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ರಾಶಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ; ಕಿಚ್ಚು-ಬೆಂಕಿ; ‘ಟೂ’ ಬಿಡು-ವಾತಾಬಿಡು; ಪಟೇಲ್-ಹಿಂದೆ ಉರಿನ ಕ್ಷೇಮಸವಾಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಿರಿಂರು; ಮೀಂರು-ಸಾನ್ ವಾಡು; ತರಹೇವಾರಿ-ವಿಧವಿಧವಾದ; ಬ್ಯಾಸಿ-ಬಿಡುವಿಲ್ಲದಿರುವುದು (ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದ); ಪ್ರಾಕ್ ಮಾಡು-ಮೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟು; ರೆಡಿಮೇಡ್-ಸಿದ್ಧವಾದ; ಘ್ರಾಂತ್ ಮಾಲ್-ಆಧುನಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಂದು ರೂಪ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಎ.ಆರ್. ಮಣಿಕಾಂತ್ ಅವರು ಮಂಡ್ಯಜಿಲ್ಲೆ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆಯಿತನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರರಾದ ಇವರು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಹಾಯ್ ಬೆಂಗಳೂರು’, ‘ಸಂಯುಕ್ತ ಕನಾರಟಕ್’, ‘ವಿಜಯ ಕನಾರಟಕ್’ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಈಗ ‘ಕನ್ನಡಪ್ರಭ್’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಭಾವತೀರಯಾನ್’ ಎಂಬ ಅಂಕಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿ ಶಾಂಪ್ರತ್’, ‘ಹಾಡು ಮಟ್ಟಿದ ಸಮಯ’, ‘ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಂಗ್’, ‘ತು ಗುಲಾಬಿಯು ನಿನಗಾಗಿ’ ‘ಅಪ್ಪ ಅಂದೈ ಆಕಾಶ’ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾರಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪುರಸ್ಕರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ. ‘ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಸುಖ-ಮುಖ್’ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಣಿಕಾಂತ್ ಅವರ ‘ಅಮೃತೇಂದ ಎಂಟು ಸುಳ್ಳಗಳು’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಹಬ್ಬ?
- ಬ್ರ. ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಏನು?
- ಬ್ರ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಟೇಲರು ಏನು ಕೊಡಿಸಿ ರಾಜೀ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?
- ಬ್ರ. ಕೃಷಿಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಏನು ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ?
- ಬ್ರ. ನಮ್ಮ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಇರಬೇಕು?

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ?
೨. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣು, ಬೆಲ್ಲ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಏಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು?
೩. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ದಿನದಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಜಲನೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ?
೪. ಎಣ್ಣು-ಬೆಲ್ಲ ನೀಡುವುದು ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆದೆ?

ಇ. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ	ಆ
ಯುಗಾದಿ	ಎಣ್ಣು-ಬೆಲ್ಲ
ದೀಪಾವಳಿ	ದಸರಾ
ರಂಜಾನ್	ಯೇಸು ಮಟ್ಟಿದ ದಿನ
ಕ್ರಿಸ್ತಮಾಸ	ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ
ವಿಜಯದಶಮಿ	ಬೆಳಕಿನ ಹಬ್ಬ
ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ	ಉಪವಾಸದ ಪವರ್ದಿನ

ಹಂ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ/ನಾಡ ಹಬ್ಬಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೆಳಿಸಿ.

೧. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ
೨. ಗಣರಾಜ್ಯದಿನ
೩. ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ

ವ್ಯಾಕರಣ

ಗ. ವಿರಾಮಗಳು :

ಅ) ಪೂರ್ವಾವಿರಾಮ (.)

- ಅರ್ಥಪೂರ್ವಾಕ್ಯದ ಹೊನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ:
ಉದಾ : ನನ್ನ ಶಾರು ಚಂದ.
- ಅಂಕ, ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂಕ, ಅಕ್ಷರದ ನಂತರ ಪೂರ್ವಾವಿರಾಮ ಹಾಕಬೇಕು.
ಗ. ಅ.   ಇ. ಇ.   ೩. ಉ.
- ಸಂಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷರದ ನಂತರ ಪೂರ್ವಾವಿರಾಮ ಬಳಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ.
ಕ.ಸಾ.ಪ. (ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು) ಕ್ರಿ.ಪೂ. (ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ)

- ಕೆಲವು ಸಂಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲದೇ ಬರೆಯುವುದೂ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿದೆ.
ಹುವೆಂಪು (ಹುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ) ವಿಸಿ೧ (ವಿ.ಸಿ.ತಾರಾಮಯ್ಯ)
ಚಂಪಾ (ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ) ಪಾಪು (ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ)

ಆ) ಅಲ್ಪವಿರಾಮ (,)

- ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಿನಿವಿರಾಮ ಇರುವ ಕಡೆ, ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ, ದೀರ್ಘ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥದ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಚಿಹ್ನೆ.
- ಉದಾ: ಬಲಮುರಿ ಪುಟ್ಟದಾದ, ಸುಂದರ, ಆಕಷ್ಟಣೀಯ ಸ್ಥಳ.
- ಸಂಬೋಧನೆಯ ಅನಂತರ ಅಲ್ಪವಿರಾಮ ಬಳಸಬೇಕು.
ಮಾನ್ಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ತಲುಪಿದೆ.
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರೇ, ಬರೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ.

ಇ) ಅರ್ಥ ವಿರಾಮ (;)

- ಇದು ಅಲ್ಪವಿರಾಮದಂತೆ ಬಳಕೆಯಾದರೂ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಕ್ಯ ಅರ್ಥವಾ ವಾಕ್ಯಾಂಶ ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯವೊಂದರ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆ ಹೊಂದಿ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯ ಅರ್ಥವಾ ವಾಕ್ಯಾಂಶದ ಅನಂತರ ಅರ್ಥವಿರಾಮ ಬಳಸುವುದು ರೂಡಿ.

ಉದಾ: ಸಾಲುಮಾರದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕೆ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು; ಈಗ ಅವರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ;
ಮರವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ; ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಮರಗಳನ್ನು
ನೆಡುವವರು ಯಾರು ಎಂಬುದೇ ಯೋಜನೆ; ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗ ಈ ಬಗ್ಗೆ
ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ಕಾ) ವಿವರಣ ಚಿಹ್ನೆ (ಃ)

- ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲು ವಿವರಣ ವಿರಾಮ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೂರ್ಖವಿರಾಮದಂತೆ ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
ನಗರ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು : ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ, ಶರ್ಬ ಮಾಲಿನ್ಯ,
ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ನಿರ್ಮಾಣಗಳು ಮುಂತಾದುವು.

- ಕೆಲವು ನಮೂನೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿವರ ಮುಂತಾದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಚಿಹ್ನೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ಹೆಸರು:   ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನಾಂಕ:
- ಸ್ಥಳ :   ಸೂಚನೆ:

೧೧) ಪ್ರಶ್ನೆಸೂಚಕ

- * ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕು.
- ಉದಾ : ನೀವು ಯಾರು? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?
- * ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದರೂ ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಡಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಸೂಚಕ ಬಳಸಬಹುದು.

ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ತರಗತಿ ಪರೀಕ್ಷೆ?

೧೨) ಭಾವಸೂಚಕ

- * ಸಂತೋಷ, ದುಃಖ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕೋಪ ಮುಂತಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದ ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಸೂಚಕ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ
- ಓ ಬನ್ನೀ, ಬನ್ನೀ !

ಹೌದಾ !

ಉಂ !

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಾಷೆಗಳು!

೧೩) ಒಂಟಿ ಉದ್ದರಣೆ

- * ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಕ್ಷರ, ಪ್ರತ್ಯೆಯ, ಪದ, ಪದಪುಂಜವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಒಂಟಿ ಉದ್ದರಣೆ ಚಿಹ್ನೆ ಬಳಸಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ ‘ಇಂದ’ ಬಳಸಬಾರದು. ಶಾಲೆಯ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ‘ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸಬೇಡಿ’ ಫಲಕವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.
- * ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ, ಪದಪುಂಜ, ಲೇಖನ, ಪುಸ್ತಕ, ಪತ್ರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಒಂಟಿ ಉದ್ದರಣೆ ಚಿಹ್ನೆಯೊಳಗೆ ಬರೆಯಬೇಕು.

‘ನೇನಷಿನ ದೋಷಿಯಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ‘ಆತ್ಮಕಥನ’ದ ಕರ್ತೃ ಕುವೆಂಪುರವರು. ಇವರು ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’, ’ಕಾನೂನು ಹೆಗ್ಡಿತಿ’ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- * ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾಗವ್ಯಾಂದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಪ್ರಶ್ನೇಕತೆ ಸೂಚಿಸಲು ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಒಂಟಿ ಉದ್ದರಣೆ ಚಿಹ್ನೆಯೊಳಗೆ ಬರೆಯಬೇಕು.
- * ‘ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆಯಾದ ‘ಕನಾರಟಕ ವಾತೆ’ ಇಂದು ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎ) ಜೋಡಿ ಉದ್ದರಣೆ

- * ನಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ‘ಎಂದು’ ಎಂಬ ಪದದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉದ್ದರಿಸಬಹುದು.

ದುಃಖ ಮತ್ತು ಸುಖದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ “ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಿಕ್ಕಣ್ಣ ಬೇಗ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸಾಹಿತಿ ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬. ಹುತ್ತರಿ ಹಾಡು

ಕವಿಶ್ವ (ಪಂಚೆ ಮಂಗೇಶರಾವ್) –

ಪ್ರಮೇಶ : ಕೊಡವರ ಹಾಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಹುತ್ತರಿ ಹಾಡು ಒಂದು. ಕೊಡವರು ಸುಗ್ರಿಯ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡು ಇಡಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೊಡಗಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ವೀರಶ್ರೀಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು. ಕೊಡಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಎಲ್ಲಿ ಭೂರಮೆ ದೇವ ಸನ್ನಿಧಿ ಬಯಸಿ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಂದಳೋ?
 ಎಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ಗಿರಿಯ ಬೆರಗಿನ ರೂಪಿನಿಂದಲೆ ನಿಂದಳೋ?
 ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಲಿ ಮಿಂಚಿನೋಲ್ ಕಾವೇರಿ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆವಳೋ?
 ಎಲ್ಲಿ ನೆಲವನು ತಣಿಸಿ ಜನಮನ ಹೊಲದ ಕಳೆಕಳೆ ಕಳೆವಳೋ?

ಅಲ್ಲೆ ಆ ಕಡೆ ನೋಡಲಾ!
 ಅಲ್ಲೆ ಕೊಡಗರ ನಾಡಲಾ
 ಅಲ್ಲೆ ಕೊಡವರ ಬೀಡಲಾ!

ಸವಿದು ಮೆದ್ದರೋ ಯಾರು ಪೂರ್ವದಿ ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೇವನು?
 ಕವಣ ತಿರಿಕಲ್ಲಾಟ ಹಗ್ಗಕೆ ಸೆಳೆದರೋ ಹೆಬ್ಬಾವನು?
 ಸವರಿ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಲಿನ ರಣಕೊಂಬನಾರ್ ಭೋಗರೆದರೋ?
 ಸವೆದು ಸವೆಯದ ಸಾಹಸತ್ವದ ಕ್ಷಾತ್ರ ಬೇಟೆಯ ಮೆರೆದರೋ?

ಅವರು ಸೋಲ್ ಸಾವರಿಯರು!

ಅವರು ಕಡುಗಲಿ ಗರಿಯರು!

ಅವರೆ ಕೊಡಗಿನ ಹಿರಿಯರು!

ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕೊರಳು ದಾಸ್ಯದ ನೋಗದ ಭಾರಕೆ ಬಗ್ಗದೋಲ್
 ಹೆಮ್ಮೆಹಗೆಗಳ ಹೊಡೆದು ಹಿರಿಯರು ಹಸಿದು ಹಾರುವ ಬಗ್ಗದೋಲ್
 ಬೊಮ್ಮಗಿರಿಯಿಂ ಪುಷ್ಟಿಗಿರಿ ಪಯ್ಯಂತ ಬೆಳೆದೀ ದೇಶವು
 ಧರ್ಮದಾನವ ಕಟ್ಟ ಕಟ್ಟಳೆ ರೀತಿ ನೀತಿಯ ಕೋಶವು

ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ಜಮ್ಮುದು;

ಜಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ನಮ್ಮುದು;

ನಮ್ಮೊಡಲ್ ಬಿಡಲಮ್ಮುದು !

ಇದು ಅಗಸ್ಟ್ಯನ ತಪದ ಮನೆ, ಕಾವೇರಿ ತಾಯ ತವಮಣನೆ,
ಕದನ ಸಿರಿಗುಯ್ಯಾಲೆ ಶೂಗಿದನಿಲ್ಲಿ ಚಂದರವಮಣನೆ!
ಇದಕೊ! ಚೆಂಗಾಳ್ಜ್ಜರಸರಾಡಂಬರವು ಕುಣಿದ ಶ್ರೀರಂಗವು
ಇದೊ! ಇದೊ! ಇಲ್ಲರುಳ್ಳ ಹಾಲೇರಿಯರ ಬಲಗಿರಿಶೃಂಗವು

ವಿಧಿಯ ಮಾಡದ ಕೊಡಗಿದು
ಮೊದಲೆ ನಮ್ಮೆದು, ಕಡೆಗಿದು
ಕದಲದೆಮ್ಮೆನು; ಬೆಡಗಿದು.

ಒಮ್ಮೆತವು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಒಂದೇ ಮನವು ಎಲ್ಲಿದೆ ಹೇಳಿರಿ?
ಸುಮ್ಮನಿತ್ತರೋ ದಟ್ಟಕುಪ್ಪಸ? ಹಾಡುಹುತ್ತರಿಗೇಳಿರಿ!
ಚಿಮ್ಮಿ ಪಾತುರೆಕೋಲ ಹೊಯ್ಯಿಗೆ ಕುಣಿವ ಪದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಲಿ!
ಅಮ್ಮೆ ಹರಸಿದ ಸೀಮೆ ನಮಗಿದು ಇರಲಿ ನಮ್ಮದೆ ನಮ್ಮಲಿ!

ನೆಮ್ಮೆದಿಯನಿದು ತಾಳಲಿ
ಅಮ್ಮೆಯಾ ಬಲತೋಳಲಿ
ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ಬಾಳಲಿ

ಕ್ಷೇತ್ರ	: ಮಾತನಾಡುವುದು
ಸಾಮಾಜಿಕ	: ಸನ್ವೇಶ ಫಟಿನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀ ಪಂಜೆ ಮಂದೇಶರಾವ್ : ‘ಕವಿಶ್ವರ್ಯ’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮುದಿಂದ
ಪ್ರತಿಧ್ವರಾದ ಶ್ರೀ ಪಂಜೆ ಮಂದೇಶರಾವ್ ಅವರು ಶ್ರೀ. ಶ.
ಉಪಾಧಿಕಾರಿ ರಾಜ್ಯ ದಾಸ್ತಿ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಂಂಬಾಳ್ಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
ಮುಕ್ತಿಕಾರಕ ಕವಿತೆಗಳ ಕಣ್ಣಣಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಧ್ವರಾದ ಇವರು
ಹುತ್ತಲಿಯ ಹಾಡು, ನಾಟಕ ಹಾಡೆ, ಕೋಣ ಚೆನ್ನೆಯ್ಯಾ, ಗುಡುಗುಡು
ಗುಮ್ಮಟ ದೇವರು, ಮಾತಾಡೋ ರಾಮಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು
ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಾ. ಶ. ಉಪಾಧಿಕಾರಿ ರಾಜ್ಯ ನಡೆದ ೭೦ ಸೆಯ ಅಷ್ಟ
ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿತ್ಯ ನಮ್ಮೆಂಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಜಿಂಧರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಒಡಲ್	- ಶರೀರ, ದೇಹ
ಕಡುಗಲಿ	- ಮಹಾಶೂರ
ಕ್ಷಾತ್ರ	- ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ತೇಜಸ್ಸು
ಗರಿಯರು	- ಹಿರಿಮೆಯುಳ್ಳವರು
ಜಮ್ಮುದು	- ಅರಸನು ಇನಾವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಭೂಮಿ
ದಟ್ಟಿಕುಪ್ಪಸ್	- ಸೋಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿವ ವಸ್ತು
ಬಗ್ಗೆ	- ಹುಲಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ಬಿಮ್ಮನೆ	- ವೇಗವಾಗಿ, ಸುಮ್ಮನೆ
ಭೂರಮೆ	- ಭೂದೇವಿ
ಹುತ್ತರಿ	- ಕೊಡಗರು ಹೊಸ ಅಕ್ಷಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರುವಾಗ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ,
	ಕೊಡಗಿನ ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ
ಹೊಯ್ಯು	- ಹೊಡೆತ

ಅರ್ಥಾಸ್

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕಾವೇರಿಯ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾಳೆ?
೨. ಸೋಲು ಸಾವರಿಯದವರು ಯಾರು?
೩. ಕೊಡಗು ಯಾವ ಗಿರಿಯಿಂದ ಯಾವ ಗಿರಿಯ ಪಯ್ಯಂತ ಬೆಳೆದಿದೆ?
೪. ಕಾವೇರಿಯ ತವರು ಯಾವುದು?
೫. ಯಾವ ಹೊಯ್ಯಿಗೆ ಕುಣಿವ ಪದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಬೇಕು?

ಆ. ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಮೂರಾಗೊಳಿಸಿ, ಕಂತಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ.

೧. ಎಲ್ಲಿ ಭೂರಮೆ _____

_____

_____

_____ ಕಳೆವಳೋ?

೨. ಒಮ್ಮೆತವು _____

_____

_____ ನಮ್ಮೆಲಿ!

ವ್ಯಾಕರಣ ಮಾಹಿತಿ

ಅ. ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳು

ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವ ಅಕ್ಷರಗಳು ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳು.

೧) ಇಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಷರ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಕ್ರೋ+ಅ=ಕ್ರ	ಕ್ರೋ+ಆ=ಕ್ರಾ	ಕ್ರೋ+ಇ=ಕ್ರಿ	ಕ್ರೋ+ಏ=ಕ್ರೇ
ಕ್ರೋ+ಉ=ಕ್ರು	ಕ್ರೋ+ಊ=ಕ್ರೂ	ಕ್ರೋ+ಎಂ=ಕ್ರೈ	ಕ್ರೋ+ಎ=ಕ್ರೆ
ಕ್ರೋ+ಎ=ಕ್ರೇ	ಕ್ರೋ+ಇಂ=ಕ್ರೈ	ಕ್ರೋ+ಒ=ಕ್ರೋ	ಕ್ರೋ+ಓ=ಕ್ರೋ
ಕ್ರೋ+ಟೈ=ಕ್ರೌ	ಕ್ರೋ+ಅಂ=ಕ್ರಂ	ಕ್ರೋ+ಅಃ=ಕ್ರಃ	

೨) ಕೆಳಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ರಾಜಧಾನಿ = ರೋ+ಆ=ರಾ, ಜೋ+ಅ=ಜ, ಧೋ+ಆ=ಧಾ, ನೋ+ಇ=ನಿ,

ಸಿಂಹಾಸನ = ಸೋ+ಇಂ=ಸಿಂ, ಹೋ+ಅ=ಹಾ, ಸೋ+ಆ=ಸ, ನೋ+ಅ=ನ,

ಪರಿಚಿತ = ಪೋ+ಅ=ಪೆ, ರೋ+ಇ=ರಿ, ಚೋ+ಇ=ಚೆ, ತೋ+ಅ=ತ,

ಬಾಯಾರಿಕ = ಬೋ+ಅ=ಬಾ, ಯೋ+ಅ=ಯಾ, ರೋ+ಇ=ರಿ, ಕೋ+ಎ=ಕೆ,

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಮಾದರಿಯಂತೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಾದರಿ : ಕನಿಕರ = ಕ್ರೋ+ಅ, ನೋ+ಇ, ಕ್ರೋ+ಅ, ರೋ+ಅ.

೧) ಸಹಕಾರ = _____

೨) ಪರಿಣತಿ = _____

೩) ಜೇತನ = _____

ಉ) ಪ್ರವಾಸ = _____

ಇ) ಭಯಾನಕ = _____

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಗುಣತಾಪ್ತರಗಳನ್ನು ಶೊಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರ.

ಉ. ಸೋ+ಅ ರೋ+ಂ ವೋ+ಅ ರೋ+ಅ = _____

ಇ. ಚೋ+ಅ ಳೋ+ಲು ವೋ+ಅ ಳೋ+ಇ = _____

ಈ. ರೋ+ಅ ಹೋ+ಅ ದೋ+ಅ ರೋ+ಇ = _____

ಉ. ಜೋ+ಅ ಗೋ+ಎ ತೋ+ಇ ಚೋ+ಅ = _____

ಇ. ಹೋ+ಇ ಮೋ+ಅ ಲೋ+ಅ ಯೋ+ಅ = _____

ಇ. ಓದಿಗೆ ಮನ್ವಜ್ಞ

ಉ. ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಕೊಡಗಿನ ಏರರನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ರಾಗಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡಿರಿ.

ಇ. ಏರ ಸೈನಿಕರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಈ. ಶುಭನುಡಿ

ಉ. ದೇಶ ಸೇವೆಯೇ ಈಶ ಸೇವೆ.

ಇ. ದೇಶವೇ ಗುಡಿ; ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿ.

ಈ. ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಾಗಿರಿ; ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದಾಗಿರಿ.

೧೦. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವರ್ಗ

ಡಾ. ಎಂ. ಅಕ್ಷರ ಅಲೆ -

ಪ್ರವೇಶ : ರಾಜುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಜರ, ಆ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟಿ ಇಂ. ಆ ಇಂ ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಇಂ ನಲಿಯಾಗಿ ಕಾಳು ತಿನ್ನುತ್ತಿಲ್ಲ, ಲವಲಬಿಕೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜುವಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಸರವಾಯತ್ತು. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಶು ವೈದ್ಯಲಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅವರು ಒಂದು ಇಂಜಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು “ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೋಗವೂ ಇಲ್ಲ ಬಂಧನವೇ ರೋಗ ಇದನ್ನು ಪಂಜರನಿಂದ ಹೊರಿಗೆ ಒಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಇತರ ಇಂಜಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷನಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಡುಮರಗಳಿಂದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಒಟ್ಟು ಬನ್ನಿ ಎಂದರು” ರಾಜು ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದ. ಬಂಧನದಿಂದ ಒಡುಗಡಿಗೊಂಡ ಇಂ ಪ್ರೇರಂದು ಹಾಲಿ ಹೊಳಣತ್ತು. ರಾಜುವಿಗೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ದೂರಮಾಡಿ ಇಂಜಯಂತೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಏನಾಗಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದು ರಾಜು ಯೋಚಿಸಿತೋಡಿದ.

ನಿಭೀತ ನಿಮ್ಮಕ್ಕೆ ಮನವು ತಾನೆಲ್ಲಿಮುದು;
ಅಭಿಮಾನಧನವನೀವ ಮಸ್ತಕವದು
ಜಗದೆಯೆ ಕುಗದೆಯೆ ತಗದೆಯೆ ಬಗದೆಯೆ
ಮೇಲೊಗ್ಗದಿ ನೀಟಾಗಿ ನಿಂದಿದ್ದವುದು;-
ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ -ಸ್ವರ್ಗದಲಿ, ಓ ತಂದೆ!
ಏಳ್ಳೆ ಬಾಳ್ಳೆ ನಾಡೆಮ್ಮುದು!

ಅರಿವು ತಾನ್ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಲಿಮುದು;
ಸಂಕುಚಿತನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಳಿದು
ವಿಶ್ವವೆಂಬುವುದೆಲ್ಲ ಹೋಳು ಹೋಳಾಗದೆಯೆ
ಒಂದಾಗಿ ಚೆಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿಮುದು;-
ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ - ಸ್ವರ್ಗದಲಿ, ಓ ತಂದೆ!
ಏಳ್ಳೆ ಬಾಳ್ಳೆ ನಾಡೆಮ್ಮುದು!

ನನ್ನಿತನದಾಳದಿಂದಲ್ಲಿ ನುಡಿ ಹೊರಬಹುದು;
 ದುಡಿಮೆಯೆಂಬುವುದೆಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು,
 ದಣಿವನ್ನು ಅರಿಯದೆಯೆ ದಣಿವಿಂಗೆ ಮಣಿಯದೆಯೆ,
 ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈಚಾಚುತಿಹುದು;—
 ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ -ಸ್ವರ್ಗದಲಿ, ಓ ತಂದೆ!
 ಏಳಲ್ಕೆ ಬಾಳಲ್ಕೆ ನಾಡೆಮೈದು!

ಸಂಪ್ರದಾಯದನಿಷ್ಟ ರೂಢಿ-ನಿಯಮಗಳೆಂಬ
 ನಿರ್ಜನದ ಮರುಭೂಮಿ ಹರಹಿನಲ್ಲಿ
 ಸುವಿಚಾರವೆಂದೆಂಬ ಪರಿಶುದ್ಧ ವಾಹಿನಿಯು
 ಹರಿಗಡಿಯದೆಯೆ ಮುಂದುವರಿಯುವಲ್ಲಿ;—
 ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ -ಸ್ವರ್ಗದಲಿ, ಓ ತಂದೆ!
 ಏಳಲ್ಕೆ ಬಾಳಲ್ಕೆ ನಾಡೆಮೈದು!

ನಿತ್ಯ ವೈಶಾಲ್ಯವಹ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಿಂದಾಗಿ
 ಮನವರಳಿ ಶಾನಲ್ಲಿ ಮುಂದರಿಪುದು,
 ನಿನೊಂದುಲವು, ನಿನ್ನ ದಯೆ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿ
 ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ರುವತಾರೆಯೆಂದರಿಪುದು;—
 ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ -ಸ್ವರ್ಗದಲಿ, ಓ ತಂದೆ!
 ಏಳಲ್ಕೆ ಬಾಳಲ್ಕೆ ನಾಡೆಮೈದು!

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಅಲಾಸುವೆದು.

ಸಾಮಧ್ಯೋ : ಕವಿತೆ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಪ್ರಬಂಧ, ಪ್ರಹಸನ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಲಾಸಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆದು.

ಅಶಯ : ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಸ್ವರ್ಗ’ ಎಂಬ ಮಾತಿಡೆ. ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂತಹ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದು ಸ್ವೇಳಣೆಯ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ ಹೆದಲಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ, ನಮ್ಮವರ ಬಗ್ಗೆ, ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಡೆಯುವಂತೆ-ರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಲಬೇಕು. ಸೆಂತನದ ದುಷಿಸುವೊಗಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಲಿದು ಬರುವಂತಿರಬೇಕು, ಜೀವತ್ತಿತಿಗೆ ಅಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ವಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಸ್ವರ್ಗ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಎಂ. ಅಕಬರ ಅಲೆ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮಾಜಿಕ ಇರಂದು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕನ ಉಳಿಗಡ್ಡಿ ಖಾನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬೆಳಗಾವಿ, ಸಾಂಗಿ ಹಾಗೂ ಪುಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ಶೆರಪಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ (ಇಂದಿನ ಕನಾರಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ)ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ ಅಕಬರ ಅಲೀಯವರು ‘ವಿಷಣಿಂಥು’ ಎಂಬ ಅಷ್ಟ ಷಟ್ಟದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ, ‘ನವಚೀತನ’ ‘ಗಂಧಕೇಶರ’, ‘ಸುಮನಸೊರಭ’ ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ, ‘ಅಷ್ಟ’ ಎಂಬ ಚುಟುಕುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ, ‘ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವರು. ಇಂಗ್ಲೀಂದ ಕನಾರಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಕನಾರಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಈ ಕವನವನ್ನು ಅವರ ‘ತಮಿಶಾನದಿ – ಎಡಬಲದಿ’ ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ

ನಿಖಿಲ-ಭಯವಿಲ್ಲದ; ಮಸ್ತಕ-ತಲೆ; ಹೋಳು-ತುಂಡು; ಹರಹು-ವಿಸ್ತಾರ ; ವಾಹಿನಿ-ನದಿ; ಹರಿಗಡಿಯದೆ-ಹರಿಯುವಿಕೆಯು ನಿಲ್ಲದೆ; ವೈಶಾಲ್ಯ-ವಿಶಾಲತೆ; ಧ್ರುವತಾರೆ-ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರ (ಸ್ಥಿರವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯ); ನಿಮುಕ್ತ-ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರ.

ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ

ನಿರ್+ಮುಕ್ತ, ಹರಿ+ಕಡಿಯದೆ, ನಿನ್ನ+ಬಲವು, ಧ್ರುವತಾರೆ+ಎಂದು+ಅರಿಯುವುದು, ಮನ+ಅರಳಿ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವರ್ಗದಲಿ ಅಭಿಮಾನಧನವನೆನಿಪ ಮಸ್ತಕವು ಹೇಗೆರುತ್ತದೆ?
೨. ಕವಿಯು ಬಾಳು ಹೇಗೆರಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದಾರೆ?
೩. ಕವಿಯು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನಿಷ್ಟ ರೂಪಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?
೪. ಧ್ರುವತಾರೆ ಎಂದು ಕವಿ ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಜಗ, ಸತ್ಯ, ಮರಳುಗಾಡು, ಪ್ರವಾಹ, ಪ್ರೀತಿ, ಅನುಗ್ರಹ.

ಇ. ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ಭಾವನಾಮು ರೂಪವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಸ್ವತಂತ್ರ, ವಿಶಾಲ, ನವೀನ, ಕರ್ಮಿ, ಕರುಣ, ಮಥುರ.

ಈ. ಈ ಪದವನ್ನು ಗಣಿಯಾಗಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ.

ಭಾಷಾಭಾಷೆ

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಪ್ಪನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಅಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ.
೨. ಅನ್ನ ಅಣ್ಣವನ್ನು ಉನ್ನುತ್ತಾನೆ.
೩. ಬಾಲೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಾಳೆಯು ತಿಂದಳು.
೪. ನಮ್ಮ ಸಾಲೆಯ ಆಸಾ ಹಶುರು ಬನ್ನುದ ಪುಸ್ತಕ ತಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದವರ್ಷ ಸ್ವತಂತ್ರ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ಎಂದು ನಿಮ್ಮದೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಚೆನ್ನಡಿ

“ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು, ತನ್ನತನದ ವೃಶಿಷ್ಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಉಳಿದವರ ಜೋತೆಗೆ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಸಹಕರಿಸಲು ಕಲಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣ”

– ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ (ಕವಿ)

೧೧. ಭಾಗ್ಯದ ಬಳಿಗಾರ

ಜನಪದಗೀತೆ -

ಪ್ರವೇಶ : ಶಾಲೆಯಲ್ಲ ನಾಡ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮ. ಯಾವ ಯಾವ ಮನೋರಂಜನಾ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ನಿಂಡಬೇಕೆಂದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಚೆಚೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾಡು, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ, ಪ್ರಹಸನ ಹಿಂದೆ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಪೂರ್ಣಮಾಂತ್ರ ದುಂಬಿಗೆ ನೃತ್ಯಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿಂಡಾಯಿತು. ಯಾವ ನೃತ್ಯ ಎಂದಾಗ ಜನಪದ ನೃತ್ಯ ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಹೇಳಿದಷ್ಟು. ಅರವಿಂದ ಸಿನೆಮಾ ಹಾಡಿಗೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡೋಣ ಎಂದ. ಆದರೆ ಉಳಿದವರು ಒಷ್ಟೆಲಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಬರೆಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳಿವೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋಗಸಾದ ಭಾಷೆ ಇದೆ. ತುಂಬಾ ಅಧರವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾದ ಹಾಕಲೂ ಚೆಂದ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಬಂದವು. ಮಕ್ಕಳು ಅಭಾವಸಮಾಜಿ ಒಂದು ಜನಪದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅದರ ಸೋಗಸನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಹಲವು ದಿನಗಳು ಹಲವರ ಬಾಯಿಲ್ಲ ಆ ನೃತ್ಯದ ಹಾಡುಗಳು ತುನುಡುತ್ತಿದ್ದವು.

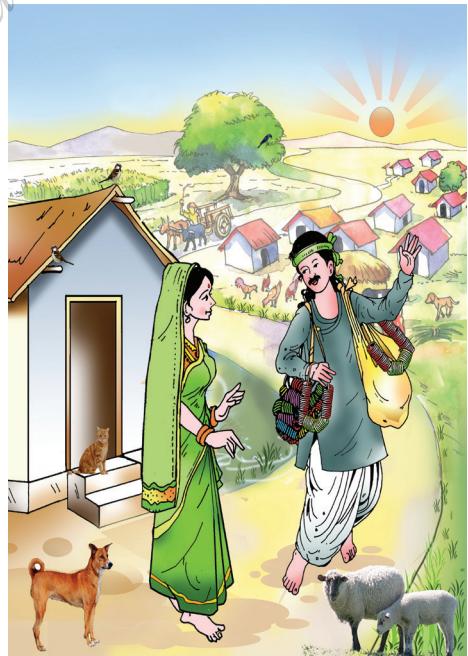
ಭಾಗ್ಯದ ಬಳಿಗಾರ ಹೋಗಿ ಭಾ ನನ್ನವರಿಗೆ ॥
ನಿನ್ನ ತವರೂರ ನಾನೇನು ಬಲ್ಲೆನು
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎನಗೆ ಗುರಿಯಿಲ್ಲ ಎಲೆ ಬಾಲೆ
ತೋರಿಸು ಬಾರೇ ತವರೂರ

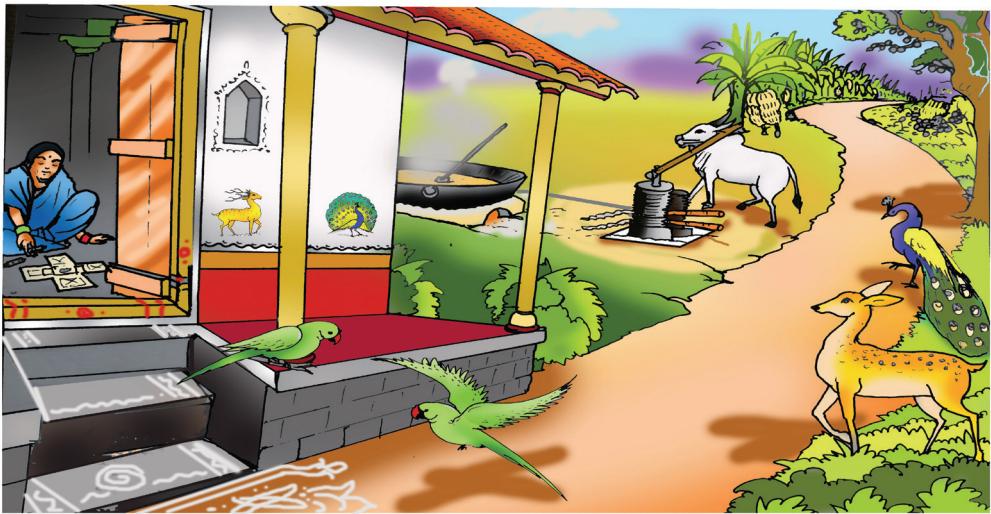
||೨||

ಬಾಳೆ ಬಲಕ್ಕೆ ಬಿಡೊ ಸೀಬೆ ಎಡಕ್ಕೆ ಬಿಡೊ
ನಟ್ಟಿನಡುವೇಲೆ ನೀ ಹೋಗೋ ಬಳಿಗಾರ
ಅಲ್ಲಿಹುದೇ ನನ್ನ ತವರೂರು
ಮುತ್ತೈದೆ ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ ತೋರುಬಾರೆ ತವರೂರ ॥೩॥

ಆಲೆ ಆಡುತಾವೆ ಗಾಣ ತಿರುಗುತಾವೆ
ನವಿಲು ಸಾರಂಗ ನಲಿತಾವೆ ಬಳಿಗಾರ
ಅದೇ ಕಾಣೋ ನನ್ನ ತವರೂರು
ಮುತ್ತೈದೆ ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ ತೋರುಬಾರೆ ತವರೂರ ॥೪॥

ಹಂಚಿನ ಮನ ಕಾಣೋ ಕಂಚಿನ ಕದ ಕಾಣೋ
ಮಿಂಚಾಡೋವರದು ಗಿಳೆ ಕಾಣೋ ಬಳಿಗಾರ
ಅಲ್ಲಿಹುದೇ ನನ್ನ ತವರೂರು
ಮುತ್ತೈದೆ ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ ತೋರುಬಾರೆ ತವರೂರ ॥೫॥

ಮುತ್ತೈದೆ ಹಟ್ಟೀಲೆ ಮುತ್ತೀನ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿ
ನಟ್ಟ ನಡುವೇಲಿ ಪಗಡೆಯ ಆಡುತಾಳಿ
ಅವಳಿ ಕಾಣೋ ಎನ್ನ ಹಡೆದವ್ವಾ
ಮುತ್ತೈದೆ ಎಲೆ ಹಣ್ಣೆ ತೋರುಬಾರೆ ತವರೂರ ||ಭಿ||

ಅಜ್ಞ ಕೆಂಪಿನ ಬಳೆ ಹಸಿರು ಗೀರಿನ ಬಳೆ
ಎನ್ನ ಹಡೆದವ್ವೆ ಬಲು ಆಸೆ ಬಳೆಗಾರ
ಕೊಂಡೊಂಗೊ ಎನ್ನ ತವರಿಗೆ
ಭಾಗ್ಯದ ಬಳೆಗಾರ ಹೋಗಿ ಬಾ ನನ್ನವರಿಗೆ ||೬||

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಮಾತನಾಡುವುದು,

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ : ನಾಣ್ಣಿ, ನುಡಿಗಟ್ಟಿ, ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು.

ಅಶಯ : ಬಳೆಗಾರ ಉಲಿಂದೂರು ತಿರುಗಿ ಬಳೆಗಳನ್ನು ವಾರುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತಾರು ಉರುಗಳ, ಹಲವು ಜನರ ಪರಿಚಯ ಅವನಿನಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಬಳೆಗಳೆಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ಅದನ್ನು ಕೊಂಡುಹೊಂಗಲು ಬಳೆಗಾರನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವ ಬಳೆಗಾರನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಈ ರೀತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಾಯಿಯ ಮನೆಯ ದಾಲಿಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮುಗಳು ತಿಳಿಸುವ ಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಗಿಸಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸುಂದರವಾದ ಒತ್ತಣವಿದೆ. ತನ್ನ ತವರಿನ ಬಗೆಗೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅಪರೂಪವಾಗಿರುವ ಈ ಪರಿಸರವನ್ನು, ಅಲಿಯಲು ಈ ಹಾಡು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಲಿಯ ಮರಗಿಡ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತವರಿನ ದುರುತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಹೆಣ್ಣುಮುಗಳ ಜಾಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ತವರು-ತಾಯಿಯ ಮನೆ; ಬಾಳೆ-ಬಾಳೆಯಗಿಡ; ಸೀಬೆ-ಪೇರಳೆ; ಮುತ್ತೆದೆ-ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ; ಕಂಚು-ಒಂದು ಲೋಹ; ಮಿಂಚಾಡು-ಹೊಳೆಯುವುದು; ಗಿಣಿ-ಗಿಳಿ; ಆಲೆ-ಕಜ್ಜಿನ ರಸ ತೆಗೆಯುವ ಯುಂತ್ರೆ, ಗಾಳಿ; ಸಾರಂಗ-ಮೈವೇಲೆ ಚಂಕ್ಕೆಗಳಿರುವ ಜೆಂಕೆ; ಪಗಡೆ- ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆಟ; ನಟ್ಟಿ ನಡುವೆ- ಮಧ್ಯೆ; ಹಟ್ಟಿ-ಮನೆ; ಹಡೆದವ್ವ- ಹತ್ತೆ ತಾಯಿ; ಕೊಂಡ್ಲೋಗು-ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು.

ವಿವರಣೆ

ಜನಪದ - ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನ, ಜನಪದ - ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಪಗಡೆ - ಹಾಸು (ಪಟ್ಟಿ), ಕಾಯಿ, ದಾಳ ಬಳಸಿ ಆಡುವ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆಟ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಬಳೆಗಾರ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ?
- ತಾಯಿಯ ಮನೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಇದೆ?
- ಚಪ್ಪರದ ನಡುವೆ ತಾಯಿ ಯಾವ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾಳೆ?
- ಹಡೆದವ್ವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಣ್ಣದ ಬಳಿ ಎಂದರೆ ಆಸೆ?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಗುರುತುಗಳೇನು?
  - ತವರ ಮನೆ ನೋಡಲು ಹೇಗಿದೆ?
  - ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ.
  - ಬಳೆಗಾರ ಮತ್ತು ಬಾಲೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡಿ.
- ಉ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಶಾಲುಗಳನ್ನು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ.**

- ನಿನ್ನ ತವರೂರು ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು?
- ಅಲ್ಲಿದೆ ನನ್ನ ತವರೂರು.
- ನನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ಮಾಡು ಹಂಚಿನದು; ನನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಂಚಿನದು.
- ಎಲ್ಲೆ ಬಳೆಗಾರನೇ, ನವಿಲು ಸಾರಂಗ ಅಲ್ಲಿ ಕುಶೆಯುತ್ತವೆ.

- ಇ. ಬಳ್ಳಿಗಾರ! ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅವಳೇ.
- ಈ. ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತವರುಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.
- ಉ. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಅಚ್ಚ ಕೆಂಪಿನ ಹಸಿರು ಗೀರಿನ ಬಳ್ಳಿ ಎಂದರೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ.

ಉ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವು ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಎಂದು ಗಮನಿಸಿ.

ಇ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗುರುತನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಿರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ನಾವು ಸೂಚಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ಈಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗುರುತಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ನುಡಿಗಟ್ಟಿ

ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನ ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ-ಒಂದು ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಅಧಿವಾ ಇರುವ ರೂಪಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅವರಿಬ್ಬಿರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆ ಎಂದಾಗ, ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಇವನ್ನು ಎಣ್ಣೆ-ತುಪ್ಪ, ಸೀಗೆ-ತುಪ್ಪ ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು, ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ರಚನೆಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಪೆಟ್ಟಿ ತಿನ್ನು ಎಂಬುದೂ ಮೊದಲು ಚೆಮತ್ತಾರುಕೊಂಡ್ರೆ ಹಾಸ್ಯಕೊಂಡ್ರೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳು, ಕಣ್ಣು ಬಂತು, ಬಾಲಬಿಜ್ಜು, ಮೂಗುತೂರಿಸು, ಹೊಟ್ಟುಕುಟ್ಟು, ತೋಟದೂರ, ಮೀಸೆ ಮಣ್ಣಾಗು, ಬೇಳಿಬೇಯೋಲ್ಲ, ಕಿವಿಕಚ್ಚು, ಹರಟಕೆಕೊಚ್ಚು, ಬೆಟ್ಟುಮುಡಿಸು, ಓರೋಪಿ ಹಾಕು, ಹುಬ್ಬಿ ಹಾರಿಸು, ತಾರಮ್ಮಯ್ಯ ಆಡು- ಮೊದಲಾದವು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳು.

ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನರ ಅನುಭವ, ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ, ಸಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತ, ಮರುಹುಟ್ಟಿ-ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಕೆಳಕಂಡ ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

೧. ಕಿಡಿಕಾರು (ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳು): ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಭೀಮನು ಕಿಡಿಕಾರಿದನು.
೨. ತಲೆದೂಗು (ಒಪ್ಪು): ಯಕ್ಕಾನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಕುಣಿತ ಕಂಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಲೆದೂಗಿದರು.
೩. ಮುಖ ಅರಳು (ಸಂತೋಷವಾಗು): ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಮಗುವಿನ ಮುಖ ಅರಳಿತು.
೪. ಮೇಲುಗೈ (ಗೆಲುವು): ಹಾಕಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಪಾನ್ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿ :

೧. ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿ (ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡು)
೨. ಎತ್ತಿದ ಕೈ (ಪ್ರೇರಿಣಾ)
೩. ನೀರಿಗೆ ಹಾಕು (ವೃಧ್ಢ ಮಾಡು)
೪. ಬೇರೂರು (ಸ್ಥಿರವಾಗಿರು)
೫. ಮೈ ಬಗ್ಗೆಸು (ಶ್ರಮಪಡು)

ಚಿನ್ನದಿ

“ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮನೆಲ್ಲ ಪಡೆದ ತಾಯಿ ।
ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ಮೊರೆದವಳು |
ಪೆಣ್ಣಪೆಣ್ಣಂದೇತಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವರು |
ಕಣ್ಣ ಕಾಣಿದ ಗಾವಿಲರು”

- ಸಂಚೆಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮೆ (‘ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ’ ಎಂಬ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು)

೧೭. ವಚನಗಳ ಭಾವಸಂಗಮ

ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಕ್ಕ

ವಚನಕಾರರು –

ಪ್ರಮೇಶ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನೇಯ ಶತಮಾನ ಅಶ್ವಮೂಲ್ಯವಾದದ್ದು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೋಳಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾನುಭೂತಿ, ನಿರ್ವೇದನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಂತಿತನಾಮನನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಚನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆದ ಕಾಲವಿದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ಪಭು, ಜೆನ್ನುಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಸತ್ಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದವರ ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಈ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಅವರವರ ವಚನಾಂಕಿತದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅದರ ಕತ್ತಲೆವನ್ನು ರಚನೆಕಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ವಚನಗಳ ಭಾವಾಂಶರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಈ ವಚನ ಭಾವ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ
ಒರೆದು ನೋಡುವ ಮಿಸುನಿಯದ ಜೆನ್ನುದಂತೆ
ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ
ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ
ಬೆದರದೆ ಬೆಳ್ಳದೆ ಇದೆಂದೆ
ಕರವಿದಿದೆತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥ

– ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಅಂಧಕಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭೇಯಾಯಿತು
ನಿಂದಕರ ನುಡಿಯಿಂದ ಏಡಿಸಲ್ಪೇ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭೇಯಾಯಿತು
ಅಹುದೆಂದಡೆ ಅಲ್ಲವೆಂದತೀಗಳಿವರು
ಹುತಕ್ಕಾಸದಿಂದ ಯಮಗತಿಗರ ಕೂಡೆ
ನಾನಾ ಜನ್ಮಕ್ಕೆರದೆ, ಶಿವಾಚಾರದ ಪಥವ ತೋರಯ್ಯಾ
ಕಲಿದೇವರ ದೇವ

– ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ

ನುಡಿಯಲುಬಾರದು ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿಗಳ
 ನಡೆಯಲುಬಾರದು ಕೆಟ್ಟ ನಡೆಗಳ
 ನುಡಿದಡೇನು, ನಡೆಯದ್ವಿದ್ವಜೇನು
 ಹಿಡಿದ ಪ್ರತೆವ ಬಿಡದಿರಲು
 ಅದೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಾಕರಣ ಎಂಬೆನು ಅಜಗಣ್ಯ ತಂದೆ

- ಮುಕ್ತಾಯಕ್ತ

ಲಂಚವಂಚನಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನದ ಭಾಷೆ
 ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನುವಸ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ
 ನಾನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿದೆನಾದರೆ
 ನಿಮ್ಮಾಣ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣ
 ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನೀವಿಕ್ಕಿದ ಭಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಪ್ಪೆನಾಗಿ
 ಇಂತಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅಳಿಮನವ ಮಾಡಿ
 ಪರದ್ರವ್ಯಕ್ತಿ ಆಸೆ ಮಾಡಿದೆನಾದರೆ
 ನೀನಾಗಲೆ ಎನ್ನ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ
 ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗಾ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶರಾ.

- ಸತ್ಯಕ್ತ

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಓದುವುದು.

ಸಾಮಧ್ಯ : ಓದಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನನಿಸುವುದು

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

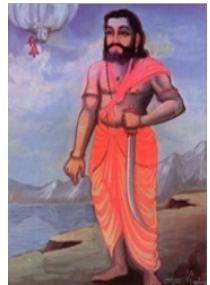
ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ : ಹನೊಲ್ಲಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಶಿವಶರಣ. ಯಾದಗಿರಿ ಸನಿಹದ ಮುದೇನೂರಿ ನವನು. ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಪ್ರಥಮ ವಚನಕಾರನೆಂದೇ ಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ‘ರಾಮನಾಥ’ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಇವರ ಗಿಜಿಂ ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಸರಳ ಮತ್ತು ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಾಸಿಮಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಜನಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜೀಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನವರ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಪರಿಶುದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೈಪಿಡಿದು ಕಾಯುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಉಪಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

*****

ಮದಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ : ಮದಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಇನ್ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ವಿಚಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿಷ್ಪರಗಿ. ಬಸವಣಿನವರ ಕೇತ್ತಿ ಕೇಳಿ ಹೊಸ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಣಗೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು. ಮಾಚಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮದಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಇವರ ಖಿಖಿ ವಚನಗಳು ಉಪಲಭ್ಬವಾಗಿವೆ. ಇವರ ವಚನಾಂಕಿತನಾಮ ‘ಕಲಿದೇವರ ದೇವ’ ಎಂಬುದು.

ಶಿವಭಕ್ತರು ಅನೇಕ ಸತ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾಡಿದು ನಡೆಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹೀನ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಈ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಬಳಲಿಸದೆ ಅವರಿಗೆ ಶಿವಾಚಾರದ ಸನ್ಗಾರ ತೋರಿಸು ಎಂಬುದು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ.

*****

ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕು : ಇನ್ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನುಭಾವ ಶಿವಶರಣೆ. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಂಡಿ. ಅಜಗಣಿ ಅಂಕಿತವಿರುವ ಇಲ್ಲ ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ಗುಪ್ತಭಕ್ತ ಅಜಗಣಿನು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಸಹೋದರ ಮತ್ತು ಗುರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಅನುಭಾವ ನಿಲುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪದರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರುವ ವಚನಗಳಿವು.

ಶಿವಭಕ್ತನಿಗೆ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ, ನಡೆನುಡಿಗಳ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರತೆ. ಇದು ಮಹಾಜ್ಞನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

*****

ಸತ್ಯಕ್ : ಇನ್ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ ಸಮೀಪದ ಹಿರೇಜಂಬೂರು ಸತ್ಯಕ್ನನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯಂಗಳ ಕಸಗುಡಿಸುತ್ತ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಇವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಾಂತಿ. ‘ಶಿವನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ದೃವರ ಘೋಜಿಸಿ; ಶಿವ ಶಬ್ದವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ದೃವರ ಶಬ್ದವ ಕೇಳಿ’ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. “ಶಂಭುಜಕ್ಕೆಶ್ವರ” ಎಂಬುದು ಸತ್ಯಕ್ನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ. ಇವರ ಇಲ್ಲ ವಚನಗಳು ದೊರಕಿವೆ.

ಪರಿಶುದ್ಧನ, ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ದೊರಕುವ ಯಾವುದೇ ಆಸೆ-ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಶಿವಶರಣರು ಒಳಗಾಗಬಾರದು, ಹಾಗೇನಾದರೂ ಒಳಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರಿಗೆ ನರಕ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಶಿವಶರಣರೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವ ಪ್ರಕೃತ ವಚನದ್ವಾಗಿದೆ.

ಮರು ಓದು

೧. ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಒರೆದು ನೋಡುವ ಮಿಸುನಿಯದ ಚಿನ್ನದಂತೆ, ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ, ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ, ಬೆದರದೆ ಬೆಳ್ಳದೆ ಇದ್ದಂತೆ, ಕರ ಪಿಡಿದು ಎತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮೆ ರಾಮನಾಥ.
೨. ಅಂಧಕಾರದ ದೇಸೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭೆ ಆಯಿತು, ನಿಂದಕರ ನುಡಿಯಿಂದ ಏಡಿಸಲ್ಪೀ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭೆ ಆಯಿತು ಅಹುದು ಎಂದಡೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅತಿಗಳು ಏವರು ಕುತಕ್ಕಾಸದಿಂದ ಯಮಗತಿಗರ ಕೂಡೆ ನಾನಾ ಜನಕ್ಕೆ ಏರದೆ, ಶಿವಾಚಾರದ ಪಥವ ತೋರಯಾ ಕಲಿದೇವರ ದೇವ.
೩. ನುಡಿಯಲು ಬಾರದು ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿಗಳ, ನಡೆಯಲು ಬಾರದು ಕೆಟ್ಟ ನಡೆಗಳ, ನುಡಿದೊಡೆ ಏನು ನುಡಿಯದ ಇರ್ಫಾಡೆ ಏನು ? ಹಿಡಿದ ವ್ರತ ಬಿಡದೆ ಇರಲು , ಅದೇ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದ ಆಚರಣೆ ಎಂಬೇನು ಅಜಗ್ಗಣ ತಂದೆ.
೪. ಲಂಚವಂಚನಕ್ಕೆ ಕೈ ಆನದ ಭಾಷೆ. ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನುವಸ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿದೆನು, ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಳೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರ ಆಳೆ. ಅದೇನು ಕಾರಣವು ಎಂದರೆ, ನೀವು ಇಕ್ಕಿದ ಭಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪನಾಗಿ. ಇಂತು ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅಳಿಮನವ ಮಾಡಿ ಪರ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡಿದೆನು ಆದರೆ ನೀನಾಗಲೆ ಎನ್ನ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ನೀನು ಎದ್ದು ಹೋಗಾ ಶಂಖಜಕ್ಕೇಶ್ವರಾ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ತಿರಿ-ಬಿಕ್ಕೆಬೇಡು, ತಿರುಗಾಡು; ಮಿಸುನಿ-ಚಿನ್ನ, ಹೊನ್ನು; ಅರೆದು-ತೇದು, ಉಜ್ಜಿ; ಅರಿ-ಕತ್ತರಿಸು; ಬೆದರು-ಹೆದರು, ಭಯಪಡು; ಕರ-ಕೈ; ಅಂಧಕಾರ-ಕತ್ತಲೆ, ತಿಮಿರ; ಪ್ರಭೆ-ಕಾಂತಿ, ಪ್ರಕಾಶ; ನಿಂದಕರು-ನಿಂದಿಸುವವ, ಬಯ್ಯಿವವ; ಏಡಿಸಲು-ಫೇಡಿಸು, ಚೆಷ್ಟೆಮಾಡು; ಕುತಕ್ಕ-ನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದ ಮಾಲು; ಪಥ-ಮಾರ್ಗ, ದಾರಿ; ವ್ರತ-ನಿಯಮ, ಮೂಜೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನ; ಬಟ್ಟೆ-ಮಾರ್ಗ, ದಾರಿ; ಪ್ರಮಥರು-ಶಿವನ ಭಕ್ತರು; ಅಳಿಮನ-ದೃಢವಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸು; ಅದ್ದಿ-ಮುಳಗಿಸು, ತೋಯಿಸು;

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಹರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ?
೨. ಶಿವನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರಭೆಯಾಯಿತು?
೩. ಮಹಾಜ್ಞಾನದಾಚರಣೆ ಯಾವುದು?

- ಃ. ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡಿದರೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅದ್ದ ಬೇಕು?
- ಃ. ಹೊನ್ನುವಸ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ?
- ಆ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವರದು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**
- ಹರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕರವಿಡಿದು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು?
  - ಶಿವಾಚಾರದ ಪಥವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?
  - ನಡೆ-ನುಡಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
  - ಉಳಿಮನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇನು?
- ಇ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**
- ಶಿವನು ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕರವಿಡಿದು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ?
  - ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸತ್ಯಕ್ಕ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ?
- ಈ. ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಿ.**
- ಅರೆದು ನೋಡುವ _____ ನಂತೆ.
  - ಹುತಕೆಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ _____ ಹೊಡೆ.
  - ನುಡಿಯಲುಬಾರದು ಕೆಟ್ಟ _____
  - ಇಂತಲ್ಲದೆ _____ ಮನವ ಮಾಡಿ
- ಉ. ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಪದದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.**
- ಅರೆದು ನೋಡುವ : ಚಂದನದಂತೆ : : ಅರಿದು ನೋಡುವ : _____
  - ನುಡಿಯಲು ಬಾರದು : ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿಗಳ : : ನಡೆಯಲು ಬಾರದು : _____
  - ಬಟ್ಟೆ : ಮಾರ್ಗ : : ಮಿಸುನಿ : _____
  - ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ : ಅಜಗ್ಣಿ ತಂದೆ : : ಸತ್ಯಕ್ಕ : _____
  - ಭಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಪ್ಪನಾಗಿ : ಭಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ + ಇಪ್ಪನಾಗಿ : : ಅಹುದೆಂದಡೆ : _____

ಗವಿ. ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ

ಡಿ.ಎಸ್. ಕಚ್ಚ -

ಪ್ರಖ್ಯಾತ : ಅಮೃತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಪ್ರತಿ ದಿನದಂತೆ ರೇಣಿಯೋ ಆನ್ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಕಾತೀಕ್ ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಂದ ಸಿಹಿದಳು. ರೇಣಿಯೋದಲ್ಲಿ ‘ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರು, ಎಂತಾದರೂ ಇರು, ಎಂದೆನಿಗೂ ನಿಂದ ಕನ್ನಡವಾಗಿರು’..... ಹಾಡು ತೇಜಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿರಣ್ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಸ್ತಿಯಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅಮೃತ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು?’ ಎಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ತಾಯಿ “ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪುರವರು ಈ ಹಾಡನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರ ನಡೆಸುಹಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದರು.

ಕಾತೀಕ್ “ಅಮೃತ ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರಾಗ್ಯಾರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ತೇಜಿದ. “ಇಂತಹದ್ದೇ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿವರೆಣ್ಣುರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಸ್. ಕತೀಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ‘ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ’ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ‘ನಕ್ಷತ್ರಾನ’ ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನ ಅಷ್ಟನ ಒಳಗೆ ವಿನಿಲ್ಲದೆ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದು” ಎಂದರು. ಕಿರಣ ಅಷ್ಟನ ಹತ್ತಿರ ಆ ಪ್ರಸ್ತುತವನ್ನು ಪಡೆದು ಓದತೋಡಿದ. ಆ ಹಾಡು ಹೇಳಿದೆ ಎಂದು ನಾವೂ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಅನೇಕ ಸ್ವಾತಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹಂಣಿಹೋಣಿತ್ತು. ಆದರೂ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಪ್ರತಿ ಕನ್ನಡಿಗನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ವಿಧಾನಾಧಿಕಾರಿ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳ ಲೇಖನಿಯಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆದವು.

ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ
ಕರುನಾಡ ದೀಪ ಸಿರಿಸುಡಿಯ ದೀಪ
ಒಲವೆತ್ತಿ ತೋರುವಾ ದೀಪ | ಹಚ್ಚೇವು |

□

ಒಹುದಿನಗಳಿಂದ ಮೈಮರೆವೆಯಿಂದ
ಕೊಡಿರುವ ಕೊಳೆಯ ಕೊಚ್ಚೇವು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕಂಪು ಸೂಸ-
ಲಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕರಣ ಜಾಚೇವು
ನಡುನಾಡೆ ಇರಲಿ, ಗಡಿನಾಡೆ ಇರಲಿ
ಕನ್ನಡದ ಕಳೆಯ ಕೆಚ್ಚೇವು
ಮರೆತೇವು ಮರೆವ, ತೆರೆದೇವು ಮನವ, ಎರೆದೇವು ಒಲವ- ಹಿಡಿ ನೆನಪ
ನರನರವನೆಲ್ಲ ಹರಿಗೊಳಿಸಿ ಹೊಸೆದು ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ

೨

ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಣ್ಣ ಹರಿವನಕ ಸಾಲು
ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕ ಬೀರೇವು
ಹಚ್ಚಿರುವ ದೀಪದಲ್ಲಿ ತಾಯ ರೂಪ
ಅಜ್ಞಿತಿಯದಂತೆ ತೋರೇವು
ಒಡಲೊಡಲ ಕಚ್ಚಿನಾ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು
ಗಡಿನಾಡಿನಾಚೆ ತೂರೇವು
ಹೊಮ್ಮಿರಲು ಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲಿಯದು ಭೀತಿ?
ನಾಡೊಲವೆ ನೀತಿ ಹಿಡಿ ನೆನಪ
ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನಮನಗಳಲ್ಲಿ
ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ

೩

ನಮ್ಮವರು ಗಳಿಸಿದಾ ಹೆಸರ ಉಳಿಸ-
ಲೆಲ್ಲಾರು ಒಂದುಗೂಡೇವು
ನಮ್ಮದೆಯ ಮಿಡಿಯುವೀ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ಮಾತೆಯನು ಪೂಜೆ ಮಾಡೇವು
ನಮ್ಮಸಿರು ತೀಡುವೀ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಮಾಂಗಲ್ಯಗೀತ ಹಾಡೇವು
ತೋರೆದೇವು ಮರುಳ, ಕಡೆದೇವು ಇರುಳ, ಪಡೆದೇವು ತಿರುಳ- ಹಿಡಿ ನೆನಪ
ಕರುಳೆಂಬ ಕುಡಿಗೆ ಮಿಂಚನ್ನೆ ಮುಡಿಸಿ ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ

ಶ್ಲೋತ್ : ಬರೆಯುವುದು.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ : ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾಟಕದಿಂದಾಗಿ, ನಾಟಕದಿಗಳನ್ನು ಕಥೆಗಳಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ, ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಬೇಳೆಸುವುದು.

ಆಶಯ : ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ದೇಶ - ನಾಡು ನಮ್ಮದು. ಜನರು ತೊಡುವ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ-ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ, ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಎಂಬ ಒದಗಿಸುವುದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತು ಒಂದವರು ನಾವು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ನಾಡಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡ ಇಂದು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಡಿನವಲಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾಯಿತೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲಾದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಯಾಂತ ಸೈಜಾನಿಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಬ್ಬ ನಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಗ್ಡೆಗೆ ನಮ್ಮದು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ನಾವಿರ ವಣಗಳ ಭವ್ಯ ಇತಿಹಾಸ ನಮ್ಮ ಈ ಭಾಷೆಗೆ. ಇಂತಹ ಸುಂದರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಗೆ ನಾಡಿನ ಹೊರಗೂ ಪರಿಸರಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಾದೆ.

ಇದರಫ್ರಣ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ದೈಹಿಸಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಾಡಭಾಷೆಯ ನೆರಳನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಭಾಷೆಗಳೂ ಇರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಲಿಸಬೇಕು, ಉಳಿಸಬೇಕು, ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ ವಿಷಯನ್ನು ಮನೆ-ಮನರಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿ ಬೆಳಿಸುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾವೇಲ್ಲ ಇಂದು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಿ.ಎಸ್. ಸಿವರ್ಮಾ ಶಿವರಾಮಾ ಸಾಸ್ಟ್ರಿ: ಇಂದಿರ ನವೆಂಬರ್ ೧೯೮೦ ರಂದು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಹೀರೇಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕನಾಡಿಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಾದ ಇವರು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಜೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಬಳ್ಳಿಯ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಇಂಡಿಯಾನಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಇವರು ನಕ್ಷತ್ರಗಾನ, ಭಾವತೀಧರ, ತನನತೋಂ, ಗೀತ ಗೌರವ, ಕರಿಕೆ ಕಣಿಗಿಲು, ನಮನ, ಬಣ್ಣದ ಚಿಂಡು ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಭಂದೋವಿಕಾಸ ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಹ ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಗಡಿನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇವರು ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಏಕೀಕರಣದ ಕನಸ ಕಂಡವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ಕವನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಿಸ್ತು ಮೂಡಿಸಿದವರು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಹಚ್ಚೇವು—ಹಚ್ಚುವೆವು; ಕರುನಾಡು—ಕನ್ನಡನಾಡು; ಕೊಚ್ಚೇವು— ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೇವೆ; ಸೂಸು—ಹರಡು, ಚಿಮುಕಿಸು; ಕರಣ—ಒಡಲು, ಶರೀರ; ಕಳೆ—ಕಾಂತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಪ್ರಕಾಶ; ಎರೆ—ಹೊಯ್ದು; ಮರಿಗೊಳಿಸು—ಬಲಪಡಿಸು; ಕೆಚ್ಚು—ಕೂಡುವಿಕೆ, ಬೆಸುಗಿ, ಸೇರಿಸು; ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ—ಅಂದಗೆಡದಂತೆ, ರೂಪಗೆಡದಂತೆ; ಒಂದುಗೂಡೇವು—ಒಂದಾಗಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ; ತೀಡು—ಬೀಸು, ಹೊರಹೊಮ್ಮು; ಮಾಂಗಲ್ಯಗೀತೆ—ಮಂಗಳಕರವಾದ ಹಾಡು; ಮರುಳು— ಹುಚ್ಚು; ಕಡೆ—ನಿವಾರಿಸು; ಮೈಮರೆವು— ದೇಹದ ಅರಿವು ಇಲ್ಲವಾಗು, ಮೂಳೆ; ಮಾತೆ—ತಾಯಿ, ಜನನಿ; ಕೊಳೆ—ಹೊಲಸು; ಕಂಪು—ಸುಗಂಧ, ಪರಿಮಳ; ನಾಡು—ಜನವಸತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶ, ರಾಜ್ಯ; ಹಿಡಿ—ಗ್ರಹಿಸು, ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊ; ಹೊಸೆ—ಹುರಿ ಮಾಡು, ಹಣೆ: ಹರಿವು—ಪ್ರವಹಿಸು, ಹರಿಯುವಿಕೆ; ಬೀರು—ಹರಡು; ಅಚ್ಚಳಿ—ಅಂದಕೆಡು; ತೋರು— ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡು; ಒಡಲು—ಹೊಟ್ಟೆ; ತೊರು—ಎಸೆ.

ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿ

ನಡುನಾಡು : ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಜಿತ್ತುದುರ್ಗ, ದಾವಣಗರೆ, ಧಾರವಾಡ ಇತ್ಯಾದಿ, ನಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು.

- ಗಡಿನಾಡು** : ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ, ಬೀದರ್, ಕೋಲಾರ, ಬಳಾಗಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಕರುನಾಡು** : ಕಪ್ಪು ಮಣಿನ ನಾಡು, ವಿಶಾಲವಾದ ನಾಡು, ಕನ್ನಡ ನಾಡು.
- ಸಿರಿಸುಡಿ** : ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದ ಹೂಡಿದ ಭಾಷೆ.
- ನಾಡೊಲವು** : ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ.

ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳು ಪದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಕೊಳೆಯ ಕೊಚ್ಚೇವು	- ನಾಡು ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಮರೆವಿನಿಂದಾಗಿ ಮೂಡಿರುವ ತಿರಸ್ಯಾರದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ದೂರವಾಡುತ್ತೇವೆ.
ಕರಣ ಚಾಚೇವು	- ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಮಳ ಬೀರುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.
ಕಳೆಯಾ ಕೆಚ್ಚೇವು	- ಕನ್ನಡದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತೇವೆ.
ಬೆಳಕ ಬೀರು	- ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರು.
ಅಚ್ಚೆಯದಂತೆ ತೋರು	- ಕೆಡದಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ.
ಹಿಡಿನೆನಪ	- ಜ್ಞಾಪಕ ಇಟ್ಟುಕೊ, ನೆನಪಿಟ್ಟು ಕೊ
ಕಡೆದೇವು ಇರುಳಾ	- ಕತ್ತಲನ್ನು (ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು) ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳು ನೀಡುವ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

- ನರನರಗಳೆಲ್ಲ ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ ಹೊಸೆದು ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ.
(ನರಗಳನ್ನು ದಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ದೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡದ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತೇವೆ)
- ಕಲ್ಪನೆಯ ಬೆಳಕು ಹರಿವನಕ, ಸಾಲುದೀಪಗಳ ಬೆಳಕು ಬೀರೇವು.
(ನಿಜವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುದೂರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಆ ದಾರಿ ಸಾಗುವವರೆಗೆ ಸಾಲು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ.)
- ತೋಡೆದೇವು ಮರುಳಾ, ಕಡೆದೇವು ಇರುಳಾ, ಪಡೆದೇವು ತಿರುಳಾ. (ನಮ್ಮ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ, ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಕನ್ನಡದ ಉತ್ತಮ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ.)
- ಕರುಳೆಂಬ ಕುಡಿಗೆ ಮಿಂಚನ್ನು ಮುಡಿಸಿ:
(ಹೊಟ್ಟೆಯೋಳಗೆ ಕರುಳಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಮತೆ ಎಂಬರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಂಚನ್ನು ಮುಡಿಸಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅರ್ಥ. ದೀಪದ ಕುಡಿ ಎಂದರೆ ತುದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಂಚುವ ಬೆಳಕನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ)

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡದ ಕಂಪನ್ಯು ಸೂಸುವಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಚಾಚುತ್ತೇವೆ?
೨. ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಣ್ಣ ಹರಿವ ತನಕ ಯಾವ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ?
೩. ನಮ್ಮವರು ಗಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಳಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ?
೪. ನಮ್ಮಸಿರು ಶೀಡುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗೀತೆ ಹಾಡುತ್ತೇವೆ?
೫. ಕರುಳೆಂಬ ಕುಡಿಗೆ ಏನನ್ನು ಮುಡಿಸುತ್ತೇವೆ?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡಿಗರು ಯಾವ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ?
೨. ಏನನ್ನು ಮರೆತು, ಏನನ್ನು ಎರೆದು, ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡದ ದೀಪ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ?
೩. ಕನ್ನಡ ಮಾತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ.

೧. ಮೈಮರೆವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ _____
೨. ಹಚ್ಚಿರುವ ದೀಪದಲ್ಲಿ ತಾಯರೂಪ _____
೩. ನಮ್ಮೆದೆಯ ಮಿಡಿಯ್‌ನೀ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತೆಯನು _____
೪. ಕರುಳೆಂಬ ಕುಡಿಗೆ _____

ಈ. ‘ಹಚ್ಚೇವು’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವ, ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಸಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉ. ‘ಬೀರೇವು’ ಎಂಬ ಪದದಂತೆ ಪದಮುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ರ’ ಅಕ್ಷರ ಬರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಉ. ಕೈಗೆ ಕಾಲ್ಗೆ ಮೊಳೆಯ ಜಡಿಯೆ

ಶಿಲುಬೆಗಿಕ್ಕಿ ಸಾಯೆ ಬಡಿಯೆ

ಅವರ ತಪ್ಪ ಕ್ಕಮಿಸುಯೆಂದು

ಮೊರೆಯನಿಟ್ಟು ತಂದೆಗೆಂದು

ಶ್ರೀಸ್ತ ಸತ್ತು ಬದುಕಿದ

ಯುಗವೋಂದನು ತೊಡಗಿದ- ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಜ್ಜಣ್ಣ ರೈ (ಶತಮಾನದ ಗಾನ)

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಾಸಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ଭାଷାଭ୍ୟାସ

ಅ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದ್ಯದ ಪ್ರಾಸಪದಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ದೀಪ	ಮರುಳು	ತೀಡು	ಭೀತಿ	ಹಾಡು	ಮನವ
ಹಚ್ಚು	ರೂಪ	ಕರುಳು	ಪಡೆ	ಮನೆ	ಮಿಡಿ
ಗೂಡು	ನಾಡು	ಮರೆತೇವು	ನಾಡು	ಗಡಿನಾಡು	ಸಿಡಿ
ಪ್ರೀತಿ	ನೀತಿ	ಮನ	ಹುಡಿ	ಇರುಳು	ಸೊಂಪು
ನಡುನಾಡು	ಅಚ್ಚು	ತೋಡೆ	ಮುಡಿ	ಹಿಡಿ	ಮರೆವ
ಮಿಡಿ	ತೋರೆದೇವು	ಕೆಚ್ಚು	ಗಳಿಸು	ಕಂಪು	

ಆ. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಸೂಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಇ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಹಾಡು, ನಿಲ್ಲು, ಮೆಚ್ಚು ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ.

ನಾವು ಕನ್ನಡ ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು _____

నావు కన్నడ గీతెగళన్ను _____

ನಿಮಗೆ ನಾಳೆ ನಾವು ಕಾಯ್ದುತ್ತಾ ಶಂಕಾ

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು _____

ಕ್ರಿ. ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದ ಅಥವಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡರಿಯಂತೆ ಬಳಸಿ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿ.

ಮಾದರಿ: ಕಳೆ : ನಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕಳೆ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ರಾಜುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕಳೆಯಿದೆ.

Q. ಹಂಚು: _____

೨. ಕುಡಿ : _____

2. ಪಡೆ : _____

ಉ. ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳ ಸಂಬಂಧ ಗ್ರಹಿಸಿ ಖಾಲಿಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪದ ಭರ್ತೆಮಾಡಿ.

೧. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ: ಹೈದರಾಬಾದ್:: ಕೇರಳ: _____
೨. ಶತ್ರು: ಮಿತ್ರ :: ರಾತ್ರಿ: _____
೩. ಮಾತಾ: ತಾಯಿ:: ಹಿತೆ: _____
೪. ದಾವಣಗೆರೆ: ನಡುನಾಡು:: ಬೆಳಗಾವಿ: _____

ಸಮಾನಾಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆ:

೧. ನಾಡಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಡಿನ ಒಂದು ಆಲ್ಫಂ ತಯಾರಿಸಿ.
೨. ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
೩. ನೀವು ಮಾತನಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಥವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
೪. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ.

ಪೂರಕ ಘಾಷಿತಿ

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡು

ನಮ್ಮ ಕನಾರ್ಟಕದ ಹೆಸರು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಫನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕರಿಯ ಮಣಿನ ನಾಡು ಕನಾರ್ಟಕ, ಕರುನಾಡು ಅಥವಾ ಎತ್ತರದ ನಾಡು ಕನಾರ್ಟಕ, ಕಮ್ಮಿತು ನಾಡು ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಕಂಪನ್ಯಳ್ಳಿ ನಾಡು ಕನಾರ್ಟಕವಾಗಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ವಾದಿಸುವವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಇದ್ದಾವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕ್ರಿ.ಪ್ರೊ. ೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಕದ ಹಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಮೌಯ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕನ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕನಾರ್ಟಕವನ್ನು ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಆಳಿದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡಿಗ ದೊರೆಗಳಾದ ಕದಂಬರು, ಅನಂತರ ಗಂಗರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಕಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಹೊಯ್ಯಳರು, ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರು, ವಿಜಯನಗರದರಸರು, ಬಹುಮನಿ ಸುಲಾತಾನರು, ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳು, ಕೆಳದಿ-ಮೈಸೂರು ಅರಸರು, ಹೈದರ್ ರ್, ಟಿಪ್ಪುವರೆಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳು, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಆಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದ ಏಳಿಗೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹೆತ್ತಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆಯಾದ ಕನಾಟಕ ಮಾತೆ ಇಂದು ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂಟು ಜಾಣಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಕೇರಿಂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯದ್ದು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸುಮಾರು ೨೦ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅನಂತರ ಇಂಡಿಯಾ ಮದ್ರಾಸ್, ಮುಂಬೈ, ಮೈಸೂರು, ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಡಳಿತಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂಡಿಯಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಉದಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪುನರೋನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಂಡಿಯಾ ನವೆಂಬರ್ ೧ ರಂದು “ಕನಾಟಕ” ಎಂದು ಬದಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಚನ್ನಡಿ

ತನ್ನ ಮರೆಯ ಕಂಪನರಿಯದದನೆ ಹೋರಿಗೆ ಹುಡುಕುವ
ಮೃಗದ ಸೇಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡು ಪರರ ನುಡಿಗೆ ಏಡುಕುವ
ಕನ್ನಡ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನ
ಹೋಸತುಸಿರಿಂ ತೀಡದನ್ನ
ಸುರಭಿ ಎಲ್ಲಿ? ನೀನದನ್ನ
ನವಶಕ್ತಿಯನೆಬ್ಬಿಸು—
ಹೋಸಸುಗಂಧದೋಸಗೆಯಿಂದ ಜಗದಿ ಹೆಸರ ಹಬ್ಬಿಸು॥

—ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪ್ರೇ (ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಸಂಶೋಧಕರು)

ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳ ಅಡಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪರಿಮಳ ಹುಡುಕುವರಿತೆ, ನಾವಿಂದು ಕಸ್ತೂರಿಯಂತೆ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡದ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಹೋಸ ಉಸಿರಿಂದ ತೀಡಿ, ಹೋಸ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಅದರ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧೪. ಇಡುಗಡೆಯ ಹಾಡು

ಮುದೇನೂರು ಸಂಗ್ರಹ -

ಪ್ರವೇಶ : ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ’ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜನ್ಮಲಿಧ್ಯ ಹಕ್ಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬದುಕು ನರಕಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು. ಇದು ಕೇವಲ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಂಹಿತವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಪಂಜರದ ಪಕ್ಷಿ’ ಕೇವಲ ನಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪಕವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಹಿನರ ಬದುಕಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ‘ತಡಲುಗಳ ರಾಣಿ’ ಎನಿಸಿದ ಇಂದ್ರೇಂದ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಲಿ ನಮ್ಮೆ ದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಪಂಜರದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಿನರನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಆನಂತರ ಭಾರತೀಯರು ಇಷಿಷರನ್ನು ತೊಲಿಸಿನಲು ನಡೆಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕವಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವೋಷವಾದ್ದು. ಭಾರತೀಯರ ಜ್ಯೋತಿಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ‘ಇಡುಗಡೆಯ ಒಕ್ಕೂರಲ ಹಾಡು’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಘ್ರನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಂಗಿನರಮನೆಯ ಮುಳ್ಳೆನೀ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ
ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ನರಳುತ್ತಿದೆ ಹಕ್ಕಿ
ಕದ ಮುರಿದು ಹೊರಬಂದು ಬಾನಾಡಿಯಾಗುತ್ತ
ವಿಹರಿಸಲಿ, ಹಷ್ಟಿಸಲಿ ಹಿಗ್ಗಿನೊಳು ಸೋಕ್ಕಿ

ಮಂಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ನೀರು ತಾ ಕೊಳೆಗೊಂಡು
 ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ ಮುನ್ನಡೆವ ಹಾದಿ ಮಂಡುಕಿ
 ಹಸಿದ ನೆಲವನು ತಣಿಸಿ ಹಸಿರು ವಸನವನುಡಿಸಿ
 ಅಡೆತಡೆಯ ಗೋಡೆಗಳು ಕೆಡಹಲ್ಲೆ ದುಡುಕಿ

ಸುತ್ತಿಟ್ಟು ಮೃಗರಾಜ ಹತ್ತಡಿಯ ಹದ್ದಿನೊಳು
 ಗೊಣಗುತ್ತಿಹ - “ಇನ್ನು ಈ ಬಂಧನ ಸಾಕು”
 ಕನಲಿ ಕೆಂಗಡಿಯುಗುಳಿ ಪಂಜರಗಳನೆತ್ತುತ್ತಿಹ -
 “ಸೆರೆಯಿಂದ ನಾ ಜಿಗಿದು ಸದರೇರಬೇಕು”

ರವಿಕಿರಣಗಳ ಸೆರೆಯೊಳ್ಳಡಿಸಿಹ ಕಾರಿರುಳೆ
 ಹೊರಗೆ ಬಿಡು, ದೂರ ಸರಿ ಹರಡಲೀ ಬೇಳಕು;
 ತೊಳೆದು ಹೋಗಲಿ ಸಕಲ ಮೈ ಮನದ ಕೊಳಕುಗಳು
 ಒಳ - ಹೊರಗು ತಿಳಿನೀರ ಮಳೆ ಸುರಿಯಬೇಕು
 ಪ್ರಾಣ ಪಣಕಟ್ಟಿಹೆವು - ಸಿಡಿಲ ಮರಿಗಳು ನಾವು
 ಪ್ರೇಳಯ ರುದ್ರರೆ ಹೌದು - ಭಾರತಿಯ ಆಣೆ.
 ಇನ್ನು ನಿನಗುಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ - ನೀ ತೊಲಗು
 ಇನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇಳು ಕಡಲುಗಳ ರಾಣೆ.

ಜಾತಿಮತ ಪಂಥಗಳ ಹುಟ್ಟಿರುಹಿ ಮನುಜಮತ
 ಮೆರೆಸುವೆವು ಮೂರು ಬಣ್ಣಿದ ಗುಡಿಯ ಹಿಡಿದು,
 ಸರ್ವರಿಗು ಸಮನಾವು, ಮನದುಂಬಿ ದನಿಯೆತ್ತಿ
 ಹಾಡುವೆವು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಒಕ್ಕೊರಲ ಹಾಡು.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಓದುವುದು

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ: ಓದಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಪೊಳಿಸಿ ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ತೀವ್ರಾನಿಸುವುದು.

ಮುದೇನೂರು ಸಂಗ್ಣಾ : ಸಂಗ್ಣಾನವರು ಬಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಗಟೇರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವ್ಯಾಪಾರಿ ಹಾಗೂ ಜಮೀನಾದಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇಟ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಇಟ್‌ಎಂರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಇವರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿ. ಹೀಗಾಗೆ ಇವರಿಗೆ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಕೆ.ಎ. ಸುಭ್ರಜ್ಞಾನವರ ಜೊತೆ ಗೆಳೆತನವಿತ್ತು. ವ್ಯವಸಾಯ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು ನವಿಲು ಕುಣಿದಾವ, ಬಾಳಭಿಕ್ಕುಕ, ಚಿತ್ರಪಟ ರಾಮಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳು. ಜನಪದ ಮುಕ್ತಕೆಗಳು, ಆ ಅಜ್ಞ ಈ ಮೋಮ್ಮೆಗ, ಗೂಂದಲಿಗ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪನ ಹಾಡುಗಳು, ಚಿಗಟೇರಿ ಪದಕೋಶ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಡೋಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ದೊರಕಿವೆ.

ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ

ಹಂಗು - ಖುಣ, ಆಶ್ರಯ; ಪಂಜರ - ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬೋನು; ಬಾನಾಡಿ - ಪಕ್ಷಿ; ವಿಹರಿಸು - ಸಂಚರಿಸು; ಹಷ್ಟ - ಹಿಗ್ನಿ, ಸಂತೋಷ; ಸೋಕ್ಕಿ - ಗರ್ವ, ಜಂಭ; ಕೊಳೆಗೊಂಡು - ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡು, ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು; ತಣಿಸು - ತಂಪಾಗಿಸು, ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸು; ವಸನ - ವಸ್ತ್ರ, ಬಟ್ಟ; ಹದ್ದು - ಎಲ್ಲಿ, ಗಡಿ; ಕನಲು - ಕೋಪಗೊಳ್ಳು, ಸಿಟ್ಟಾಗು; ಕೆಂಗಿಡಿ - ಉರಿಬೆಂಕಿ, ಕೆಂಪಾದ ಬೆಂಕಿ; ಸದರೇರು - ಅಂಗಳ ಸೇರು, ಬಂದಮುಕ್ತವಾಗು; ಸೆರೆ - ಬಂಧನ; ಅಡಗು - ಕಾಣದಂತಾಗು; ಕಾರಿರುಳು - ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆ; ಪಣ - ಒತ್ತೇಳಿದು; ತೊಲಗು - ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು, ಹೋರಟುಹೋಗು; ಗುಡಿ - ಬಾವುಟ, ಕೇತನ; ಒಕ್ಕೂರಲು - ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಒಂದೇ ದ್ವನಿಯಾಗು.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಪಂಜರದ ಹಕ್ಕಿ ಯಾವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ?
೨. ಹಂಗಿನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಹೇಗೆ ನರಭುತ್ತಿದೆ?

೨. ಮೃಗರಾಜ ಏನೆಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಿದೆ?
೩. ಯಾವುದು ರವಿಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸೇರೆಯೋಳಿಗೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ?
೪. ನಮ್ಮ ಗುಡಿಯು (ಬಾವುಟ) ಎಷ್ಟು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ?

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಪಂಚರದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಹಕ್ಕಿ ಹಷಟ್-ದಲಿ ಏಹರಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?
೨. ತಿಳಿನೀರ ಮಳೆ ಏಕೆ ಸುರಿಯಬೇಕು?
೩. ಕಡಲುಗಳ ರಾಣಿಗೆ ಇನ್ನು ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೇಕೆ?
೪. ಒಕ್ಕೂರಲ ಹಾಡನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ?
೫. ಖಾಲಿಬಿಟ್ಟ ಜಾಗವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರ.

೧. ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ _____ ಹಾದಿ ಹುಡುಕಿ.
೨. ಸೆರೆಯಿಂದ ನಾ _____ ಸದರೇರಬೇಕು.
೩. ಇನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇಇ _____ ರಾಣಿ.
೪. ಹಾಡುವೆವು ಬಿಡುಗಡೆಯ _____ ಹಾಡು.

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

೧. ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಪ್ರಮುಖಿರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.
೨. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಾವುಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ.
೩. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನೇ ಹಾಗೂ ಬಿನೇ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿರಿ.

ಆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿ ಹೆಸರಿಸಿ.

ಸೆರೆಯಿಂದ   ಉಳಿಗಾಲ   ಹತ್ತಡಿಯ   ಮನದುಂಬಿ

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ತತ್ವಮ-ತಧ್ವವ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಮೃಗ ರಾಜ ಬಣ್ಣ ಪ್ರಾಣ ವಸನ ಹಕ್ಕಿ

ಈ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಓದುಪುಡನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ.

೧. ಗಿಡ ತಳಿರೊಡೆದೆರಡೆಲೆಯಾಯ್ತು.

೨. ಸದ್ಗುರ್ದು ಮಾಡಿಗೀಡಿದರೆ ಮುದ್ದುಗಿದ್ದಾಗಿರುವ ಗುದ್ದುಗಿದ್ದುಗಳು ಬಿದ್ದುಗಿದ್ದಾವು.

೩. ಒಸಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಗಸಗಸೆ ಪಾಯಸದ ವಾಸನೆ.

ಚೆನ್ನಡಿ

‘ಒಂದ ಸುಖವ ಬಿಡಬೇಡ, ಭಾರದುದ ಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಬೇಡ’

—ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ (‘ಭರತೇಶ ವ್ಯಾಖ್ಯ’ ಕೃತಿಯ ಕವಿಯ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ೧೫೦೦)

ಒಖ. ತಿರುಕನ ಕನಸು

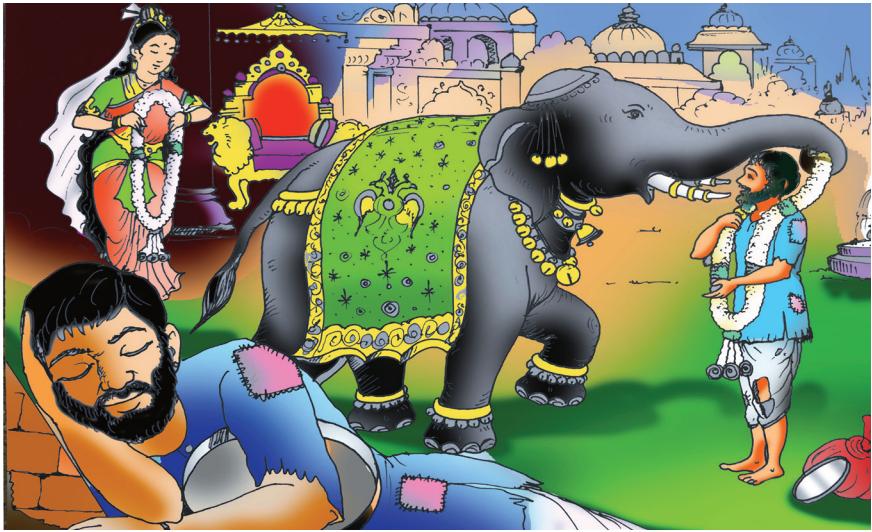
ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಕರಿ -

ಪ್ರವೇಶ : ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವರು ಕನಸುಗಾರರೆ. ಕನಸನ್ನು ಕಾಣದ ಮನುಷ್ಯರೇ ವಿರಳ. ಮುಟ್ಟ ಮತ್ತುಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡಪರವರಿಗಿನೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕನಸಿನಿಂದ ದುಃಖ ಮಂಘಾನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವವರೇ. ಕನಸುಗಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಕೀರ್ತನಾಗಿದ್ದು ಜಡಮನಸ್ಸಿಗೆ ನವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬ ಭವಿಷ್ಯದ ಬದುಕು - ಬವಣಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಣಿಸೋಳಿಸುತ್ತವೆ. ತಿರುಕನ ಕನಸು, ದೋಷವಿನಹಾಡು, ನಾಗರಹಾವೆ ಹಾವೋಳು ಹೂವೆ-ಮೋದಲಾದ ಹಾಡುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನೆಯ ಜೋಂಗುಳಿಗಾಗಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ.

ಹಿಂಗ ತಿರುಕನೋಬ್ಬ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗುತ್ತವೆ, ರಾಜ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಮೈಯ ಮುರುಗಿತ್ತಿರುವಾಗ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯ ಮುತ್ತಿದಂತಾಗಿ ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಮರಳುವ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನದಾ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಕವನವು ಭೋಗ ಷಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು. ಸರಳ ಸುಂದರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಕನ ಕನಸನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಲಿತಿ, ಕನಸು ಒಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿ ಅವೋಂಫಣಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಸಂದೇಶ ನೀಡುವ ಕಥನಕವನ ಇಡಾಗಿದೆ.

ತಿರುಕನೋವನೂರ ಮುಂದೆ
ಮುರುಕುಧಮ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಒರಗಿರುತ್ತಲೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡನೆಂತೆನೆ
ಮರದ ರಾಜ ಸತ್ತನವಗೆ
ವರಕುಮಾರರಿಲ್ಲದಿರಲು
ಕರಿಯ ಕೈಗೆ ಕುಸುಮಮಾಲೆಯಿತ್ತು ಮರದೋಳು ॥ ೭ ॥

ನಡೆದು ಯಾರ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ
ತೊಡರಿಸುವುದೋ ಅವರ ಪಟ್ಟ
ಕೊಡೆಯರನು ಮಾಳ್ಳಿವೆಂದು ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ
ಒಡನೆ ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ
ತೊಡರಿಸಲ್ಪೇ ಕಂಡು ತಿರುಕ
ಮೋಡವಿಯಾಳ್ಳಾದನೆಂದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದೆನು ॥ ೮ ॥

ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೃಪರು
 ಕೊಟ್ಟರವಗೆ ಕನ್ಯೆಯರನು
 ನೆಟ್ಟನವನು ರಾಜ್ಯವಾಳ್ಡ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
 ಭಟ್ಟನಿಗಳ ಕೂಡಿ ನಲ್ಲ
 ನಿಷ್ಣಾಸುಖಿದೊಳಿರಲವಂಗೆ
 ಹಂಟ್ಟಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಾದುಹಾಗಲೇ ॥ ೩ ॥

ಓಲಗದಲಿರುತ್ತ ತೋಡೆಯ
 ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಾಡುತ್ತಿರಲು
 ಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಾತುರಂಗ ಬಲವ ನೋಡುತ್ತ
 ಲೋಲನಾಗಿ ನುಡಿದನಿನಿತು
 ಕೇಳು ಮಂತ್ರಿ ಸುತರುಗಳಿಗೆ
 ಬಾಲೆಯರನು ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಲೆ ॥ ೪ ॥

ನೋಡಿ ಬನ್ನಿರೆನಲು ಜೀಯ
 ನೋಡಿ ಬಂದೆವೆನಲು ಬೇಗ ಮಾಡು
 ಮದುವೆ ಮಂಟಪದೊಳು ಸಕಲ ಕಾರ್ಯವ
 ಗಾಥವಾಗೆ ಸಂಭ್ರಮಗಳು
 ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮದುವೆಗಳನು
 ಕೂಡಿದಬಿಳ ರಾಯರೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುವಂದದಿ. ॥ ೫ ॥

ಧನದ ಮದವು ರಾಜ್ಯ ಮದವು
 ತನುಜ ಮದವು ಯುವತಿ ಮದವು
 ಜನಿತಮಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ನಿತಿರ್ದನು
 ಅನಿತರೊಳಗೆ ನೃಪರ ದಂಡು
 ಮನೆಯ ಮುತ್ತಿದಂತೆಯಾಗೆ
 ಕನಸ ಕಾಣುತ್ತಿರು ಹೆದರಿ ಕಣ್ಣ ತೆರೆದನು. || ೬ ||

ಮರು ಒದು

೧. ತಿರುಕನು ಒರ್ವನು ಉರ ಮುಂದೆ ಮುರುಕು ಧರ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿರುತ್ತೆಲು ಬಂದು ಕನಸನ್ನು ಕಂಡನು ಎಂತು ಎನೆ. ಪುರದ ರಾಜ ಸತ್ಯನು ಅವಗೆ ವರಕುಮಾರರು ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲು ಕರಿಯ ಕೈಗೆ ಕುಸುಮಮಾಲೆಯ ಇತ್ತು ಪುರದ ಒಳು.
೨. ನಡೆದು ಯಾರ ಹೊರಳಿನಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಸುವದೋ ಅವರ ಪಟ್ಟಕೆ ಒಡೆಯರನ್ನು ಮಾಡ್ದಿವು ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು ಅಲ್ಲಿಯೇ. ಒಡನೆ ತನ್ನ ಹೊರಳಿನಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಸಲ್ಪೇ ಕಂಡು ತಿರುಕ ಹೊಡವಿ, ಆಣ್ಣನು ಆದೆನು ಎಂದು ಹಿಗ್ನಿತ ಇರ್ದನು.
೩. ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೃಪರು ಹೊಟ್ಟರು ಅವಗೆ ಕನ್ನೆಯರನು ನೆಟನೆ ಅವನು ರಾಜ್ಯವ ಆಳ್ಳ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಭಟ್ಟಿನಿಗಳ ಕೂಡಿ ನಲ್ಲನು ಇಷ್ಟ ಸುವಿದೊಳು ಇರಲು ಅವಂಗೆ ಹೂಟಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಆದುವು ಆಗಲೇ.
೪. ಓಲಗದಲಿ ಇರುತ್ತ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ ಇರಲು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಾತುರಂಗ ಬಲವ ನೋಡುತ, ತೋಲನಾಗಿ ನುಡಿದನು ಇನಿತು ಕೇಳು ಮಂತ್ರಿ, ಸುತರುಗಳಿಗೆ ಬಾಲೆಯರನು ನೋಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಲೇ.
೫. ನೋಡಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎನಲು ಜೀಯ ನೋಡಿ ಬಂದೆವು ಎನಲು ಬೇಗ ಮಾಡು ಮದುವೆ ಮಂಟಪದ ಒಳು ಸಕಲ ಕಾರ್ಯವ. ಗಾಢವಾಗೆ ಸಂಭ್ರಮಗಳು ಮಾಡುತ ಇದ್ದ ಮದುವೆಗಳನು ಕೂಡಿದ ಅಖಿಳ ರಾಯರೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುವ ಅಂದದಿ.
೬. ಧನದ ಮದವು, ರಾಜ್ಯ ಮದವು, ತನುಜ ಮದವು, ಯುವತಿ ಮದವು ಜನಿತಮಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ನಿತ ಇರ್ದನು. ಅನಿತರ ಒಳಗೆ ನೃಪರ ದಂಡು ಮನೆಯ ಮುತ್ತಿದಂತೆ ಆಗಿ ಕನಸ ಕಾಣುತ ಇರು ಹೆದರಿ ಕಣ್ಣ ತೆರೆದನು.

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಆಲಿಸುವುದು

ಸಾಮಧ್ಯ : ವಿಷಯವನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಏಕೆ? ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಸಹಿತ ವಿಶೇಷಿಸುವುದು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಮುಪ್ಪಿನ ಪಡಕ್ಕರಿ : ಇವರು ಸಾ.ಶ. ೧೯೦೦ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದರು. ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಶಂಭುಲೀಂಗ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ಜೊಳ್ಳಿಗಾಲದವರು. ಸ್ವರವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಸುಖೋದ ಸಾರ ಇವರ ಕೃತಿ. ಇವರು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಸಮಕಾಲೀನರೆಂದು ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

೧. ತಿರುಕ - ಭಿಕ್ಷುಕ; ಮುರುಕು - ಪಾಣಿಭಿದ್ದ, ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ; ಮರ - ಪಟ್ಟಣ, ನಗರ; ಕರಿ - ಆನೆ; ಕುಸುಮಮಾಲೆ - ಹೂವಿನಮಾಲೆ. ಧರ್ಮಶಾಲೆ - ಅನ್ನಭಕ್ತಿ.
೨. ಶೊಡರಿಸು - ಧರಿಸು, ಹಾಕು; ಪಟ್ಟಿ - ಸಿಂಹಾಸನ; ಒಡೆಯ - ರಾಜ, ದೂರೆ; ಮಾಳಪೆವು - ಮಾಡುವೆವು; ಒಡನೆ - ತಕ್ಷಣ; ಮೊಡವಿ - ರಾಜ್ಯ; ಆಳ್ಳಿ - ಒಡೆಯ, ರಾಜ. ಹಿಗ್ನಿ - ಸಂತೋಷಪಡು, ಹಣಿಸು;
೩. ನೃಪ-ರಾಜ, ದೂರೆ ; ಭಟ್ಟಿನಿಗಳು - ಹೆಂಡತಿಯರು. ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯಲ್ಲದ ರಾಣಿಯರು. ; ನಲ್ಲ - ಪ್ರಿಯತಮ ;
೪. ಓಲಗ - ರಾಜಸಭೆ ; ಲೀಲೆ - ವಿನೋದ, ವಿಲಾಸ ; ಚಾತುರಂಗ - ಸೃಂಗದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳು (ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳಿನ ಬಲ) ಲೋಲ - ಉತ್ಸುಕ, ಸಂತೋಷ; ಸುತ - ಮಗ ;
೫. ಜೀಯ - ಸ್ವಾಮಿ, ಒಡೆಯ ; ಸಕಲ - ಎಲ್ಲಾ ; ಸಂಭ್ರಮ - ಹಷ್ಟ, ಉಲ್ಲಾಸ ; ಅವಿಲ - ಸಕಲ, ಎಲ್ಲಾ ; ರಾಯ - ರಾಜ, ಅರಸ ; ಮೆಚ್ಚು - ಒಮ್ಮೆ, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು ; ಅಂದದಿ - ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ;
೬. ಧನ - ಹಣ, ಸಂಪತ್ತು ; ಮದ - ಗರ್ವ, ಅಹಂಕಾರ ; ತನುಜ - ಮಗ ; ಜನಿತ - ಮುಟ್ಟು, ಜನ್ಮತಾಳು ; ಅನಿತರೋಳಗೆ - ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ; ದಂಡು -ಸೈನ್ಯ ; ಮುತ್ತು - ಆವರಿಸು, ಸುತ್ತುವರಿ ;

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ತಿರುಕನು ಎಲ್ಲಿ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡನು ?
೨. ಆನೆಯು ಯಾರ ಕೋರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿತು ?
೩. ತಿರುಕನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು ಯಾರು ?
೪. ರಾಜ ಲೋಲನಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಏನೆಂದು ನುಡಿದನು ?
೫. ‘ತಿರುಕನ ಕನಸು’ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯಾರು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕರಿಯ ಕೈಗೆ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
೨. ತಿರುಕ ಮೊಡವಿಯಾಣ್ಣನಾದುದು ಹೇಗೆ?
೩. ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ತಿರುಕನು ಹೆದರಿ ಏಕೆ ಕಣ್ಣ ತೆರದನು?

ಇ. ಏದಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ತಿರುಕನು ರಾಜನಾದದ್ದು ಹೇಗೆ ?
೨. ತಿರುಕನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಈ. ಈ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಮೂಳೆಗೊಳಿಸಿ.

ಧನದ ಮದವು-----

----- ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದನು.

೬. ಮಾದರಿಯಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಾದರಿ : ತಿರುಕನೋವ್ ನೂರಮುಂದೆ ತಿರುಕನು + ಒವ್ಸನು + ಉರ್ಜ + ಮಂದೆ

೧. ಒರಗಿರುತ್ತಲೊಂದು
೨. ವರಕುಮಾರರಿಲ್ಲದಿರಲು
೩. ಮೊಡವಿಯಾಣ್ನಾದನೆಂದು.
೪. ನಿಷ್ಟಸುಖಿದೊಳಿರಲವಂಗೆ

©KTBS
Not to be republished

೧೬. ಅಭಿಮನ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ -

ಪ್ರವೇಶ: ನಿಶಾಂತನು ತರಗತಿಯಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಕೇಳಿದ “ನಮ್ಮ ಅಮೃತಿನಿಗೆ ಇವತ್ತು ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದೆ ೧೦೦ ಕೆ.ಜಿ. ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ. ಅಂದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ನಿಂದು ಉತ್ತರನ ಪೌರಷ ಅಂದರು; ಹಾಗೆಂದರೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು “ಉತ್ತರನ ಪೌರಷ ಒಲೆಮುಂದೆ, ನಿನ್ನ ಪೌರಷ ಎಲೆಮುಂದೆ” ಅಂತ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಮಹಾಭಾರತೆದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕುಮಾರ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದ. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಹನುರಳಿನ್ನು ವ್ಯೇಲಿ ಸೈವಿಕರು ಮುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಸ್ವೀಕಾರ. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಳಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಜಂಭ ಕೊಳ್ಳಿಕೊಂಡ, ಅದರೆ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗೆ ಅಪಾರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ನೋಡಿ ಹೆದಲಿ ಓಡಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದ್ದು ಕೊಳ್ಳಿಕೊಂಡರೆ ಉತ್ತರನ ಪೌರಷ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕೊ “ಣಿಂಟರ್, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಹಕಿ ಯಾವಕರು ಇರೇಲಿಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಣಿಂಟರ್ ಯಾಕಿರಲಲ್ಲ, ಅಭಿಮನ್ಯ ಕುಮಾರ ಅಂತ ಇದ್ದ. ಅವನು ಸುಭದ್ರೆ ಮತ್ತು ಅಸುಂಗರ ಮಗ. ಮಹಾ ಸಾಹಸಿ. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದ್ರುಣಿರು ಪದ್ಮಪೂರ್ವ ರಚಿಸಿದಾದ ಅದನ್ನು ಒಡೆಯಲು ತಾನೇ ಹೋಳಿತ್ತೇನೆ ಅಂದ, ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಳದ. ಅದರೆ ದುರಘಾಟ ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪದ್ಮಪೂರ್ವ ಒಡೆಯಲು ಆಗಲಾಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅವನ ಧ್ಯೇಯ, ಸಾಹನ ಮುಖ್ಯವಂಥದ್ದು. ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅವನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕು” ಅಂದರು. ಸಿಂಧು “ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವಲಿಸಿ ಣಿಂಟರ್” ಅಂದಳು. ಣಿಂಟರ್ ಎಲ್ಲ ವಿವಲಿಸಲು ಸಮಯ ಕಡಿಮೆಯದ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು “ಕಣಾಂಟ ಭಾರತ ಕಣಾಮಂಜಲಿ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೆಲ್ಲ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯವಿನ ಮಾತುರಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಭಾಗ ಓದೋಣಿ” ಎಂದರು.

ಜನಪನಂಫಿಗೆ ಮಣಿದು ಕೈ ಮುಗಿ
ದೆನಗೆ ಬೆಸಸ್ಯ ಬೊಪ್ಪ ತಾ ಬ
ಲ್ಲಿನು ಮಹಾಹವದೊಳಗೆ ಪದ್ಮಪೂರ್ವ ಭೇದನವ
ಅನುವರವ ಗೆಲುವೆನು ಕೃತಾಂತನ
ಮನೆಗೆ ಕಳುಹುವೆನಹಿತರನು ನೀ
ನಿನಿತು ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ಕಾಳಗಕೆನ್ನ ಕಳುಹೆಂದ

॥ ೮ ॥

ಹಸುಳಿಯದಟಿನ ನುಡಿಯಕೇಳಿದು
ನಸುನಗುತ ಧರ್ಮಜನು ಘನ ಪೌ
ರಪವು ನಿನಗುಂಟೆಂದು ಕಂದನ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ
ಶಿಶುವು ನೀನೆಲೆ ಮಗನೆ ಕಾದುವ
ರಸಮಬಲರು ಕಣಾ ಮಹಾರಥ
ರಸುಗೆಯ ನೀನೆಂತು ಸೃರಿಸಲಾಪೆ ಹೇಳಿಂದ

॥ ೯ ॥

ಬಿಡು ಮರೀಚಿಯ ತೋರೆಗೆ ಹರುಗೋ
 ಲಿಡುವರುಂಟೇ ಲೆಪ್ಪದುರುಗನ
 ಹಿಡಿಯಲೇತಕೆ ಗರುಡ ಮಂತ್ರವು ಚಪಲನೆನ್ನದಿರು
 ಕೊಡನ ಮಗನ ಕುಮಂತ್ರದೊಡ್ಡಿನ
 ಕಡಿತಕಾನಂಜುವನೆ ವೆಗ್ಗಳ
 ನಡಿಯಲಮೈನು ತನ್ನನೀಗಳೆ ಬಿಟ್ಟ ನೋಡೆಂದ

|| ೨ ||

ಕಂದ ವೃಂಧಾಹವಸದಳ
 ವೆಂದನೆಪುದದರೊಳಗೆ ಕೃಪ ಗುರು
 ನಂದನರು ರಾಧೇಯ ಭೂರಿಶ್ವ ಜಯದ್ರಥರು
 ಇಂದುಧರನಡಹಾಯ್ದರೊಮ್ಮೆಗೆ
 ಹಿಂದುಮುಂದನೆನಿಸುವರು ನೀಗೆಲು
 ವಂದವೆಂತ್ಯೆ ಸಮರವಿದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲಿಂದ

|| ೩ ||

ಗಾಳಿಬೆಮರುಪುದುಂಟೆ ವಹಿ
 ಜ್ವಾಲೆ ಹಿಮಕಂಜುವುದೆ ಮಂಜಿನ
 ಮೇಲುಗಾಳಿಗವುಂಟೆ ಬಲುಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ
 ಬಾಲನಿವನೆನ್ನದಿರು ದುಗುಡವ
 ತಾಳಲಾಗದು ಬೊಪ್ಪ ನಿಮ್ಮಡಿ
 ಯಾಲಿಗಳಿಗೌತಣವನಿಕ್ಕುವೆನೊರಸಿ ರಿಪುಬಲವ

|| ೪ ||

ಅರಿಬಲವ ನೀ ಖಂಡಿಗಳೇ ಮೋ
 ಹರಸಹಿತ ನಾ ಬಹೆನು ನಡೆ ಯೆಂ
 ದರಸನಭಿಮನ್ಯವಿಗೆ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟನಾಹವಕೆ
 ಜನಪನಂಫ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು ಕೈ ಮುಗಿ
 ದೆನಗೆ ಬೆಸಸೈ ಬೊಪ್ಪ ತಾ ಬ
 ಲ್ಲೆನು ಮಹಾಹವದೊಳಗೆ ಪದ್ಧವ್ಯಾಹ ಭೇದನವ

॥ ೬ ॥

ಮರು ಓದು

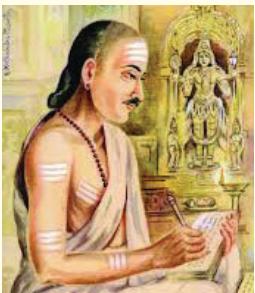
೧. (ಅಭಿಮನ್ಯ) ಜನಪನ ಅಂಫ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು, ಕೈ ಮುಗಿದು, “ಎನಗೆ ಬೆಸಸೈ ಬೊಪ್ಪ, ತಾ ಬಲ್ಲೆನು ಮಹಾ ಆಹವದ ಒಳಗೆ ಪದ್ಧವ್ಯಾಹ ಭೇದನವ. ಅನುವರವ ಗೆಲುವೆನು, ಕೃತಾಂತನ ಮನೆಗೆ ಕಚುಹವೆನು ಅಹಿತರನು, ನೀನು ಇನಿತು ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ಕಾಳಗಕೆ ಎನ್ನ ಕಚುಹು” ಎಂದ.
೨. ಹಸುಳಿಯ ಅದಟಿನ ನುಡಿಯ ಕೇಳಿದು ನಸುನಗುತ ಧರ್ಮಜನು “ಫಾನ ಪೌರುಷವು ನಿನಗೆ ಉಂಟು” ಎಂದು ಕಂದನ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿ “ಶಿಶುವು ನೀನೆಲ್ಲ ಮಗನೆ, ಕಾದುವರು ಅಸಮಬಲರು ಕಣಾ, ಮಹಾರಥರ ಎಸುಗೆಯನು ನೀನು ಎಂತು ಸೈರಿಸಲು ಆಪೆ? ಹೇಳು” ಎಂದ.
೩. “ಬಿಡು ಮರೀಚಿಯ ತೊರೆಗೆ ಹರುಗೋಲ ಇಡುವರು ಉಂಟೇ, ಲೆಪ್ಪದ ಉರುಗನ ಹಿಡಿಯಲು ಏತಕೆ ಗರುಡ ಮಂತ್ರವು, ಚಪಲನು ಎನ್ನದಿರು, ಶೊಡನ ಮಗನ ಕುಮಂತ್ರದ ಒಡ್ಡಿನ ಕಡಿತಕೆ ಆನು ಅಂಜುವನೆ? ವೆಗ್ಗಳ ನುಡಿಯಲು ಅಮ್ಮೆನು ತನ್ನನ್ನು ಈಗಳೆ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡು ಎಂದ.
೪. “ಕಂದ, ವೈರಿವ್ಯಾಹ ಅಸದಳ ಎಂದು ಎನಿಪುದು. ಅದರೊಳಗೆ ಕೃಪ-ಗುರುನಂದನರು, ರಾಘೇಯ, ಭೂರಿಶ್ವ, ಜಯದ್ರಥರು ಇಂದುಧರನು ಅಡಹಾಯ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಹಿಂದುಮುಂದು ಎನಿಸುವರು, ನೀನು ಗೆಲುವ ಅಂದವು ಎಂತೆ? ಸಮರವಿದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ!” ಎಂದ.
೫. “ಗಾಳಿ ಬೆಮರುವುದು ಉಂಟೇ? ವಹ್ನಿಜ್ಞಾಲೆ ಹಿಮಕೆ ಅಂಜುವುದೆ? ಮಂಜಿನ ಮೇಲುಗಾಳಿಗ ಉಂಟೆ ಬಲುಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲ ಒಳಗೆ? ಬಾಲನು ಇವನು ಎನ್ನದಿರು, ದುಸುಡವ ತಾಳಲಾಗದು ಬೊಪ್ಪ, ನಿಮ್ಮಡಿ ಆಲಿಗಳಿಗೆ ಜೀತಣವನು ಇಕ್ಕುವನು ಒರಸಿ ರಿಪುಬಲವ!”
೬. “ಅರಿಬಲವ ನೀ ಖಂಡಿಗಳೇ, ಮೋಹರ ಸಹಿತ ನಾ ಬಹೆನು ನಡೆ” ಎಂದು ಅರಸನು ಅಭಿಮನ್ಯವಿಗೆ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟನು ಆಹವಕೆ. ಜನಪನ ಅಂಫ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು, ಕೈ ಮುಗಿದು, “ಎನಗೆ ಬೆಸಸೈ ಬೊಪ್ಪ ತಾ ಬಲ್ಲೆನು ಮಹಾ ಆಹವದ ಒಳಗೆ ಪದ್ಧವ್ಯಾಹ ಭೇದನವ!”

ಕ್ಷೇತ್ರ : ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ : ಭಂದಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾನ, ಮಾತ್ರ, ಗಣ ಇವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಲೇಖನ ಜಿಹ್ವೆ ಮತ್ತು ಭಂದೋವಿನಾನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಲಿತು ಓದುವುದು.

ಅಶಯ : ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಸಾಹಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅತ ಮುಂಡಿಸುವ ಲೀಡಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವಿಲರನಾದರೂ ನಯವಂತ ಮಾತುಗಳು, ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಕಾಲಿಯಾದ ಉಪನ್ಯಾಸ, ರೂಪಕರಂಜ ಬಳಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆತ್ಮಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯೆ ಮೆಜ್ಞಿವಂಥದ್ದು. ಧ್ಯೇಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅದರ್ಥ್ಯ. ಧ್ಯೇಯವಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಲಾಯಬೇಕು. ವೊದಲು ಯಾವುದೇ ಕಾಶಲವನ್ನು ಜೆನಾನ್ಯಾಸಿ ಕಲಾಯಬೇಕು ನಂತರ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ವಿಧ್ಯೇಯನ್ನು ಪ್ರೋಣವಾರಿ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ನಾರಣಪತ್ರ. “ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪತ್ರ” ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯನಾಮ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ. ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಸ.ಶ. ೧೪೫೧ಂಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟಾರು ಈಗಿನ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಳಿವಾಡ ಗ್ರಾಮ. ಕಾವ್ಯರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಂಬ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಈ ಕಂಬದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲೇ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ ಕಣಾಟಕ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಗದುಗಿನ ಭಾರತ, ಕನ್ನಡ ಭಾರತ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುಕೃತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾರತ ಹತ್ತು ಪರವಾಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾವ್ಯ ಭಾಮಿನಿ ಪತ್ತದಿ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆ ಮೂರಂಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದು ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ರೂಪಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಈ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವಂಪು ಅವರ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ
ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು
ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕುಳಿಯುವುದು ಮೈಯ್ಯಲಿ
ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

೧. ಜನಪ-ರಾಜ (ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಂತು); ಅಂಪ್ರಿ-ಪಾದ; ವುಣಿ-ನವುಸ್ಕರಿಸು; ಬೆಸಸು-ಅಪ್ಪಣಿವಾಡು; ಬೊಪ್ಪ-ತಂದೆ, (ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ); ಆಹವ-ಯುದ್ಧ; ಭೇದನ-ಮುರಿಯುವುದು; ಅನುವರ-ಯುದ್ಧ; ಕೃತಾಂತ-ಯಾಮ; ಅಹಿತರು-ಹಿತವಲ್ಲದವರು, ವೈರಿಗಳು; ಕಾಳಗ-ಯುದ್ಧ.
೨. ಹಸುಳಿ-ಮಗು; ಅದಟು-ಪರಾಕ್ರಮ,ಶೌಯು; ಘನ-ದೊಡ್ಡ; ಶಿಶು-ಮಗು; ಕಾದುವರು-ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವರು; ಅಸಮಬಲ-ಸಮಾನವಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿ ಉಳ್ಳವರು; ಎಸುಗೆ-ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ; ಸೈರಿಸು-ತಡೆದುಕೊಳ್ಳು; ಆಪೆ-ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆ.
೩. ತೋರೆ-ನದಿ, ಹೋಳಿ; ಮರೀಚಿ-ಮೃಗಜಲ (ನೀರು ಎಂಬ ಭೂಮೆಯ ಸ್ವಷ್ಟಿ); ಹರುಗೋಲ-ನಾವೆ, ದೋಣಿ; ಲೆಪ್ಪ-ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಎರಕ; ಉರಗ-ಹಾವು; ಕೊಡನ ಮಗ- ದ್ರೋಣ; ಕುಮಂತ್ರ-ಮೋಸದ ಆಲೋಚನೆ; ದಂಡು-ಸೈನ್ಯ; ಅಂಜು-ಹೆದರು; ಚೆಗ್ಗಳ-ಅತಿಯಾಗಿ; ಅಮೈ-ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
೪. ವೈರಿ-ಶತ್ರು; ವ್ಯಾಹ-ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕ್ರಮ; ಅಸೆದ-ಅಸಾಧ್ಯ,ಅತಿಶಯನು; ಇಂದುಧರ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವ, ಶಿವ; ಅಡಹಾಯ್ದರೂ-ಮೇಲೆ ಬಿಡ್ಡ ಬಂದರೂ; ಸಮರ-ಯುದ್ಧ.
೫. ಬೆಮರು-ಬೆವರು; ವಹ್ನಿಜ್ಞಾಲೆ-ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ಞಾಲೆ; ಹಿಮ-ಚಳಿಗಾಲ, ಮಂಜಿನ ಹನಿ; ಅಂಜು-ಹೆದರು; ಮಂಜು-ಇಬ್ಬನಿ, ಮೇಲುಗಳಿಗ-ಸ್ವಧಾರತ್ತಕವಾದ ಯುದ್ಧ; ದುಗುಡ-ಚಿಂತೆ, ಆತಂಕ; ನಿಮ್ಮಡಿ ಆಲಿ-ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಗಳಿಗೆ; ಜಿತಣ-ವಿಶೇಷ ಭೋಜನ; ಇಕ್ಕು-ಇಡು,ಬಡಿಸು; ಒರಸಿ-ನಾಶಮಾಡಿ; ರಿಪುಬಲ-ವೈರಿ ಸೈನ್ಯ.
೬. ಅರಿಬಲ-ವೈರಿ ಸೈನ್ಯ; ಖಂಡಿಗಳೆಂದು ನಾಶಪಡಿಸು; ಮೋಹರ-ಸೈನ್ಯ; ನೇಮು-ಅಪ್ಪಣಿ; ಆಹವ-ಯುದ್ಧ.

ಪೂರಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ

- ಅಭಿಮನ್ಯ**
- ಅಜುಂನ-ಸುಭದ್ರೆಯರ ಮಗ,ಇವನಿಗೆ ಪದ್ಯವ್ಯಾಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ತಿಳಿದರಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಯುತ್ತಾನೆ.
- ಧರ್ಮರಾಯ**
- ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವ.
- ಪದ್ಯವ್ಯಾಹ**
- ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಸೈನ್ಯವ್ಯಾಪಕ. (ಚಕ್ರವ್ಯಾಹ)
- ಮಹಾರಘರು**
- ರಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಂಡು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಿಗಳು.

ಮರೀಚಿ

- ಬಿಸಿಲುಕುದುರೆ, ಮೃಗಜಲ, ಬಿಸಿಲಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನೀರಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಮರೀಚಿ ಅಥವಾ ಮರೀಚಿಕೆ.

ಗರುಡ ಮಂತ್ರ - ಹಾವಿಗೂ ಗರುಡನಿಗೂ ವೈರ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿದೆ, ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುವ ಮಂತ್ರ.

ಕೊಡನ ಮಗ - ದ್ರೋಣ, ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂಬುದು ಪ್ರತೀತಿ. ಕೌರವರು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ವಿದ್ಯೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿ ಗುರು.

ಕೃಪ - ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ, ಕೌರವರು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿ ಗುರು.

ಸುರುನಂದನ - ದ್ರೋಣನ ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ.

ರಾಧೇಯ - ಕಣಂ, ಕಣಂ ರಾಧೇಯ ಸಾಕುಮಗ.

ಭೂರಿಶ್ರವ - ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸೈನ್ಯದ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಯಾದವ ಏರ.

ಜಯದ್ರಥ - ದುರ್ಯೋಧನನ ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು. ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂಗಿ ದೃಶ್ಯಾಂಕ ಪತಿ.

ಪೂರ್ವ ಕಥೆ

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ಕೌರವರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯಿದೆ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕುರುಕ್ಕೇತ್ರ ಯುದ್ಧ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರುಕ್ಕೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೌರವರ ಕಡೆ ಭೀಷ್ಣ ಮೊದಲ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ನಂತರ ದ್ರೋಣ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಪದ್ಧತ್ಯಾಹವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬರುವವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅನಿವಾಯಿಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ಪದ್ಧತ್ಯಾಹ ಭೇದಿಸುವ ವಿದ್ಯೇ ಅರ್ಜುನ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದು ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಬರುವುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯು ದೊಡ್ಡಪ್ರಾದ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಅಭಿಮನ್ಯ ಹೇಳುವುದೇನು?
- ಅಭಿಮನ್ಯವಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಯ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?
- ಧರ್ಮರಾಯನ ಮಾತಿಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರವೇನು?

ಆ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- ಲೆಪ್ಪದುರುಗನ ಹಿಡಿಯಲೇತಕೆ ಗರುಡಮಂತ್ರವು-ಎಂದರೇನು?
- ನಿಮ್ಮ ಆಲಿಗಳಿಗೆ ಏನು ಇಕ್ಕುವೆ ಎಂದು ಅಭಿಮನ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ?
- ವೈರಿವ್ಯಾಹದೊಳಗೆ ಇರುವ ಏರರು ಯಾರು?

ಇ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರು, ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು? ತಿಳಿಸಿ.

- ಶಿಶುವು ನೀನೆಲೆ ಮಗನೆ ಕಾದುವರಸಮಬಲರು ಕಣಾ!
- ಕೊಡನ ಮಗನ ಕುಮಂತ್ರದೊಡ್ಡಿನ ಕಡಿತಕಾನಂಜುವೆನೆ?
- ನೀಗೆಲುವಂದವೆಂತ್ಯೇ ಸಮರವಿದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲೆಂದ.
- ಬಾಲನಿವನೆನ್ನದಿರು ದುಸುಡವ ತಾಳಲಾಗದು ಬೋಪ್ಪ.

ಈ. 'ಅ' ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಪದಗಳಿಗೆ 'ಅ'ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಿಗಳ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

‘ಅ’ ಪಟ್ಟಿ	‘ಅ’ ಪಟ್ಟಿ
ಇ. ಅದಟು	ಅಪ್ಪಣೆ
ಉ. ಸೃಂಗಾರಾಪೆ	ನಾಶಮಾಡು
ಇ. ಅಮೈನು	ಪರಾಕ್ರಮ
ಇ. ಅಸದಳ	ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ಇ. ವಿಂಡಿಗೆಳೆ	ಅಸಾಧ್ಯ
ಇ. ನೇಮು	ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ

೮. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

(ಅಭಿಮನ್ಯ) ಜನಪನ ಅಂಜ್ಲಿಗೆ ಮಣಿದು, ಕೈ ಮುಗಿದು, “ಎನಗೆ ಬೆಸಸ್ಯೇ ಚೊಪ್ಪ, ಮಹಾ ಆಹವದ ಒಳಗೆ ಪದ್ಧತ್ಯಾಹ ಭೇದನವ ತಾ ಬಲ್ಲೆನು. ಅನುವರವ ಗೆಲುವೆನು, ಅಹಿತರನು ಕೃತಾಂತನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹುವೆನು, ನೀನು ಇನಿತು ಜಿಂತಿಸಲೇಕೆ ಕಾಳಗಕೆ ಎನ್ನ ಕಳುಹು” ಎಂದ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಓದಿ-ಅಥವಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

೧. ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅದೇ ರೀತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವುದನ್ನು ರೂಪಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿಮನ್ಯ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಬಳಸುವ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಥವಾಡಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೧. ಮರೀಚಿಯ ತೋರೆಗೆ ಹರುಗೋಲಿಡುವರುಂಟೇ
೨. ಲೆಪ್ಪದುರುಗನ ಹಿಡಿಯಲೇತಕೆ ಗರುಡಮಂತ್ರವು
೩. ಗಾಳಿಬೆಮರುವುದುಂಟೆ
೪. ವಹ್ನಿಜ್ಞಾಲೆ ಹಿಮಕಂಜುವುದೆ
೫. ಮಂಜಿನ ಮೇಲುಗಾಳಿಗವುಂಟೆ ಬಲುಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲೋಳಗೆ
೬. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಇರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಡುಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
ಬೆಸಸ್ಯ-ಹೇಣಿ, ಅಪ್ಪಣಿ ವರಾಡಿ; ಅದಟು-ಪರಾಕ್ರಮ, ಶೌಂಹ; ಕೇಣಿದು-ಕೇಣಿ; ಸೈರಿಸಲಾಪೆ-ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ; ಅಮೈನು-ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅಸದಳ-ಅಸಾಧ್ಯ; ಅಡಹಾಯ್ದು-ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಂದರೂ; ಹಿಂದುಮುಂದು-ತಬ್ಬಿಬಾಗು; ಎಂತ್ಯೇ-ಹೇಗೆ; ನಿಮ್ಮಡಿ-ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ; ಖಂಡಿಗೆಳೆ-ನಾಶಮಾಡು; ನೇಮವ-ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು.
೭. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಪುರಾಣ ಪಾತ್ರಗಳ ಹಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಅಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಭಂದಸ್ಸು

ಕಾವ್ಯ, ಕವನ, ಕವಿತೆ ಎಂದು ಓದುತ್ತೇವಲ್ಲ ಇದು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಭಂದಸ್ಸು. ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ನಾವಿಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಭಂದಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿ:

ಅ. ನಡೆ ಮುಂದೆ ನಡೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ನಡೆ ಮುಂದೆ

ಜಗ್ಗದೆಯೆ ಕುಗ್ಗದೆಯೆ ಹಿಗ್ಗಿ ನಡೆ ಮುಂದೆ

ಆ. ಕೋಟು ಗೀಟು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಹೇಟು ಬೂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು

ಬೂಟಿನಿಂದ ಹೊರಟ ತಮ್ಮು

ಡಬ್ ಡಬ್ ಡಬ್

ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕವಿಗೆ ಒಂದು ಹುಣಿತದ ಸ್ಥಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಇದೇ ಲಯ. ಇದು ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಗಳು ಚಿಕ್ಕವು, ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡವು, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕರವಿದೆ. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಅವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ನಡೆ ಎಂಬ ಪದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಎಂಬ ಪದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ, ನುಗ್ಗಿ, ಹಿಗ್ಗಿ ಎಂಬ ಪದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯಕ್ಕೂ ಕೋಟು, ಗೀಟು, ಬೂಟು ಎಂಬ ಪದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜೋಡಣೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಲಯ.

ಈಗ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದೇ ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿ ನೋಡಿ :

ಅ ಇ ಉ ಇ ಏ ಒ

ಕ ಲಿ ಕು ರು ಗೆ ಮೊ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಒಂದು ಚಿಟ್ಟಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಲ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಂದಸ್ಸಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು “ಲಫ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲಫ್ತುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ‘P’ ಎಂಬ ಚಿಹ್ನೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

ಅ ಇ ಉ ಇ ಏ ಒ

ಕ ಲಿ ಕು ರು ಗೆ ಮೊ

ಈಗ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದೇ ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿ ನೋಡಿ :

ಆ ಈ ಉ ಏ ಓ
ನಾ ಯೀ ಗೂ ಗೇ ಲೋ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಹಿಂದಿನ ಎರಡರಪ್ಪು ಕಾಲ (ಎರಡು ಚಿಟಕೆಯಪ್ಪು ಕಾಲ) ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಂದಸ್ಸಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಗುರು' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು '–' ಎಂಬ ಚಿಹ್ನೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

— — — — —
ಆ ಈ ಉ ಏ ಓ
— — — — —
ನಾ ಯೀ ಗೂ ಗೇ ಲೋ

ಮುಂದೆ ನೀಡಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣಿ ನಿಲುಗಡೆ ನೀಡಿ ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿ ಓದಿ :

ಕಗ್, ಚಿಕ್ಕ, ಅಜ್ಜ, ಅಮ್ಮ, ಅಯ್ಯ, ಸಣ್ಣ, ದೊಡ್ಡ, ಬಚ್ಚ, ಬೆಟ್ಟ, ಕತ್ತೆ, ಬೋಪ್ಪ, ಮುದ್ದ, ಹಬ್ಬ.
ನೀವು ಓದುವಾಗ ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಯೂ ಓದಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:
ಕಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕ, ಅಜ್ಜ, ಅಮ್ಮ, ಅಯ್ಯ, ಸಣ್ಣ, ದೊಡ್ಡ, ಬಚ್ಚ, ಬೆಟ್ಟ, ಕತ್ತೆ, ಬೋಪ್ಪ, ಮುದ್ದ, ಹಬ್ಬ.

ಮೇಲಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕರದ ಹಿಂದಿನ ಪದ ಎರಡು ಚಿಟಕೆಯಪ್ಪು ಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಒತ್ತಕರದ ಹಿಂದಿನಕ್ಕರ ಗುರು ಒತ್ತಕರ ಲಘು.

ಮೇಲಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ಗುರು ಲಘು ಹಾಕೋಣ

— ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ |
ಕಗ್ಗ | ಚಿಕ್ಕ | ಅಜ್ಜ | ಅಮ್ಮ | ಅಯ್ಯ | ಸಣ್ಣ | ದೊಡ್ಡ | ಬಚ್ಚ | ಬೆಟ್ಟ | ಕತ್ತೆ | ಬೋಪ್ಪ |
— ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ |
ಕಗ್ | ಚಿಕ್ಕ | ಅಜ್ಜ | ಅಮ್ಮ | ಅಯ್ಯ | ಸಣ್ಣ | ದೊಡ್ಡ | ಬಚ್ಚ | ಬೆಟ್ಟ | ಕತ್ತೆ | ಬೋಪ್ಪ |

ಅನುಶಾಸನ(0) ಬಂದರೆ ಅದರ ಹಿಂದಿನಕ್ಕರ ಗುರುವಾಗುತ್ತದೆ

— ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ | — ಉ |
ಕಂದ | ಮಂಗ | ಚಂಪ | ಸಂತೆ | ಕುಂತಿ | ಗೋಂದು | ಗಿಂಡಿ | ಉಂಡೆ | ಅಂಚೆ |

ಅ) ಕೆಳಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಗುರು ಲಘು ಹಾಕಿ :

ಕೋಣಿಕೋಗಿತ್ತು ಬೀಳಿಕುಹಾರಿಯಿತ್ತು

ಕಾಗಿಕೋತಿಮೊಲಾ

ಆ) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ಗುರು ಲಘು ಹಾಕಿ : ಜನಪಾವುಣಿ | ಬೊಪ್ಪಾಂತಹವಾಯುದ್ಧ |
ಭೇದನಾಅನುವರಿಕೃತಾಂತ | ಅಹಿತರು | ಕಾಳಗ

ಇ) ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ಗುರು ಲಘು ಹಾಕಿ :

ಸಂಚೀಬಂಟಸಂಫಾಪಂಪಾಸಂಪುಟಾಹಂಡಿಗಂಗೀಅಂಭಾಜಂಗು

ಮಾತ್ರಾಗಣ

ಲಘು ಮತ್ತು ಗುರು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲಘು(ಉ)ವಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯ ಬೆಲೆಯಾದರೆ ಗುರುವಿಗೆ (-) ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬೆಲೆ.

(+)= ಒಂದು ಮಾತ್ರೆ, (-)= ಎರಡು ಮಾತ್ರೆ, (೦೦)= ಎರಡು ಮಾತ್ರೆ, (+ -)= ಮೂರು ಮಾತ್ರೆ, (- -)= ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆ, (೦೦೦)= ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆ, (- - +)= ಐದು ಮಾತ್ರೆ, (೦ - -)= ಐದು ಮಾತ್ರೆ, (- - +)= ಐದು ಮಾತ್ರೆ, ಗಣ ಎಂದರೆ ಗುಂಪು. ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಾತ್ರಾಗಣದ ಗುಂಪು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

೦ ೦ ೦ ೦ ೦

ತ ಕ ತ ಸಿ ಟಿ = ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು

೦೦ ೦೦ ೦೦

ತಕ ತಕ ತಕ = ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು

೦೦೦ ೦೦೦ ೦೦೦

ತಕೆಟ ತಕೆಟ ತಕೆಟ = ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು

೦೦ ೦೦೦ ೦೦ ೦೦೦ ೦೦ ೦೦೦

ತಕ ತಕೆಟ ತಕ ತಕೆಟ ತಕ ತಕೆಟ = ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು

೦೦೦ ೦೦೦೦ ೦೦೦ ೦೦೦೦ ೦೦೦ ೦೦೦೦

ತಕೆಟ ತಕತಕ ತಕೆಟ ತಕತಕ ತಕೆಟ ತಕತಕ = ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು

ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪು ಇರುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ

— ಒ ಒ ಒ | — ಒ | ಒ ಒ ಒ | — ಒ

ರಚೆಯ | ಗೌಜಿ | ಮುಗಿಯಿ | ತಲ್ಲ

— ಒ | — ಒ | ಒ ಒ ಒ | — ಒ

ಗುಲ್ಲು | ಸೊಲ್ಲು | ನಿಲಿಸಿ | ಮೆಲ್ಲ

— ಒ | — ಒ | — ಒ | — ಒ | — ಒ | — ಒ | —

ಮಕ್ಕೆ | ತೆಲ್ಲ | ಸಿದ್ದ | ರಾಗಿ | ಮತ್ತೆ | ಓದಿ | ಗೆ

ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಎರಡು ಗುಂಪು ಇರುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ :

— ಒ ಒ | ಒ ಒ ಒ ಒ

ಬೇಸಿಗೆ | ರಚೆಯಲಿ

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ

ಅಜ್ಞಯ | ಉರಿಗೆ

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ | —

ಹೋಗುವ | ದೆಂಥಮ | ಜಾ

ಷಟ್ಪದಿ

‘ಷಟ್ಪ’ ಎಂದರೆ ಆರು ‘ಪದಿ’ ಎಂದರೆ ಪಾದದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಆರು ಪಾದ ಅಥವಾ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದ್ಯರೂಪ ಷಟ್ಪದಿ. ಆರು ರೀತಿಯ ಷಟ್ಪದಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಶರ, ಕುಸುಮ, ಭೋಗ, ಭಾಮಿನಿ, ಪರಿವರ್ತನಿ ವಾರ್ಥಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ

೧. ಬಾಳೆಯ | ತೋಟದ

೨. ಪಕ್ಕದ | ಕಾಡೊಳು

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ | — ಒ ಒ | —

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ

೩. ವಾಸಿಸು | ತಿದ್ದವು | ಮಂಗಗ | ಭು

೪. ಮಂಗಗ | ತೆಲ್ಲವು

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ

— ಒ ಒ | — ಒ ಒ | — ಒ ಒ | —

೫. ಒಟ್ಟಗೆ | ಸೇರುತ

೬. ಒಂದುಪ | ವಾಸವ | ಮಾಡಿದ | ವು

ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಎರಡು ಗುಂಪು ೧,೨,೩ ಮತ್ತು ಖಿನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಮೂರು ಗುಂಪು ಇ ಮತ್ತು ಈನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇ ಮತ್ತು ಈನೆಯ ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಮಾತ್ರ ಇದೆ, ಒಂದೇ ಅಕ್ಷರವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯ ಕಾಲದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿದೆ. ಹಾಗೆ ಅದು ಗುರು, ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಶರಷಟ್ಪದಿ. ಇರುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡಿ....

ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು (ಪ್ರಸ್ತಾರ) ಹಾಕಿ:

೧. ಹೂವನು/ಮಾರುತ	೩. ಘಮಘಮ/ಹೂಗಳು
೨. ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ	೫. ಬೇಕೇ/ಎನ್ನತೆ/
೩. ಹಾಡುತಾಬರುತಿಹಾಳು;	೪. ಹಾಡುತೆ/ಬರುತಿಹ/ಳು

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬಳಸಿರುವ ಭಂದಸ್ಸು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಟದಿ ಇದರ ಸ್ವರೂಪ ನೋಡಿ :

ಪು ಪ| ಪ ಪ ಪ| ಪ ಪ | - ಪ ವಿಳಾಖಿಳಾ|
ಹಸುಳಿಯದಟಿನಾ ನುಡಿಯಾ ಕೇಳಿದು
ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ - | ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ - ವಿಳಾಖಿಳಾ|
ನಸುನ | ಗುತ ಧ | ಮುಂಜನು | ಘನ ಷೌ|
ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ - | - ಪ | - ಪ ಪ | ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ - | - ವಿಳಾಖಿಳಾಖಿಳಾ|
ರುಪವು ನಿನಗುಂಂ ತೆಂದು | ಕಂದನ | ತೆಗೆದು | ಬಿಗಿಯ | ಷ್ವಿ|
ಪ ಪ ಪ | - ಪ ಪ | ಪ ಪ ಪ | - ಪ ಪ ವಿಳಾಖಿಳಾ|
ಶಿಶುವು | ನೀನೆಲೆ | ಮಗನೆ | ಕಾದುವ
ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ ಪ | - ಪ | - ಪ ಪ ವಿಳಾಖಿಳಾ|
ರಸಮು | ಬಲರು ಕ | ಣಾ ಮು ಹಾರಧ
ಪ ಪ ಪ | ಪ ಪ - | - ಪ | - ಪ ಪ | - ಪ | - - | - ವಿಳಾಖಿಳಾಖಿಳಾ|
ರೆಸುಗೆ | ಯನು ನೀ | ನೆಂತು ಸೈರಿಸ | ಲಾಪೆ | ಹೇಳೆಂ | ದ

ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರುನಾಲ್ಕುಮೂರುನಾಲ್ಕುಮಾತ್ರೆಯ ಗುಂಪು ೧,೨,೩ ಮತ್ತು ಜಿನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರುನಾಲ್ಕುಮೂರುನಾಲ್ಕುಮೂರುನಾಲ್ಕುಮಾತ್ರೆಯ ಮೂರು ಗುಂಪು ಇ ಮತ್ತು ಇನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇ ಮತ್ತು ಇನೆಯ ಸಾಲಿನ ಹೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಮಾತ್ರ ಇದೆ, ಒಂದೇ ಅಕ್ಷರವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯ ಕಾಲದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿದೆ. ಹಾಗೆ ಅದು ಗುರು. ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಟದಿ. ಇರುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು (ಪ್ರಸ್ತಾರ) ಹಾಕಿ.

ಬಾಲನಿವನೆನ್ನದಿರು ದುಗುಡವ
ತಾಳಲಾಗದು ಬೊಪ್ಪ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯಾಲಿಗಳಿಗೌತಣವನಿಕ್ಕುವೆನೊರಸಿ ರಿಪುಬಲವ

ಪೂರಕ ಪಾಠಗಳು

ಗ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ

ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು -

ಶರಣ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖಿರೆಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಅವರ ಜೀವನವೊಂದು ಅಮರ ಜ್ಯೋತಿ. ಅದರ ದಿವ್ಯಪ್ರಭೇಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶತಮಾನಗಳ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಮುಹುಕ್ಕಾಗಳು ಸನ್ನಾಗ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಂತೂ ಆ ಜೀವಚ್ಯೋತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಅಷ್ಟಪ್ಪಲ್ಲ.

ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಮಾದಿರಾಜನೆಂಬ ಸದ್ಗಿಪ್ರನ ಧರ್ಮಪತ್ರಿ ಮಾದಾಂಬೆಯ ಗಭರದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಚಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೂ, ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲವೂ, ಕೇದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳವೂ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಿವನ ಶಿಶುವಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಬಸವಶಿಶು ಸುಮುಹಂತರವೇ ಗಂಡುರೂಪಾದಂತೆ ಇತ್ತು. ಆ ಮಗು ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮುದ್ದಾಗಿ, ಎತ್ತಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಸುಖಿ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಏಳಿಂಟರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವಾಯಿತು. ಉಪನಯನವಾದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಭ್ರಂತಿ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ತಿಬ್ಬಲಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹರೆಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯೋವನವು ಶಿವಮೂರಿಯಲ್ಲಿ ಸವೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಆದರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೂ ಕರ್ಮವೂ ಎಂದೂ ಒಂದಾಗಿರದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಕರ್ಮಲತೆಯಂತಿದ್ದ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಕಳೆದು ಬಿಸುಟ್ಟು, ಹೋತಿನ ಗಂಟಲನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಂತಿದ್ದ ಮೌಂಜಿಯನ್ನು ಹರಿದು ಬಿಸುಟ್ಟು, ನವ್ಯದುಕೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಟ್ಟು, ದಿವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊದ್ದು, ಮನೆಯ ನೆಳಲನ್ನು ನೆನೆಯದೆ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಬಂಧುಬಳಗವನ್ನು ಬಗೆಯದೆ, ಉರಿನವರನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು. ಮೂರ್ಚಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದು, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಮಲಪ್ರಹರಿ-ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿರುವ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮವನ್ನು ತಲುಪುವರು.

ಅಣ್ಣನವರು ಚಿಂತನ ವಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಸ್ಥಾನಪತ್ರಿಗಳಾದ ಈಶಾನಗುರುಗಳು ಬಂದು ಆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹೋಗ-ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತ ಅರ್ಥನಿಮೀಲಿತ ನಯನಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕಾರಣಕ್ಕನಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಬಳಿಸಾರಿ “ಅಯ್ಯ, ನೀನೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡ, ಏನನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊವುಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಗ್ಗೆವಣಿಯನ್ನೂ ತಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡೆಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯಕನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರು” ಎನ್ನುವರು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಒಪ್ಪಿ, ಶ್ರೀ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಶೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ. ಆದರೆ ಇರಗೊಡ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೋಗಲಾರದೆ ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ನೊಂದು, “ಆಗಲಿ ಸಂಗನು ನನಗಂತೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಅವಕಾಶ ಹೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಅವನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆದ್ದರೂ ಅಪರಿಚಿತ ದೇಶವೆಂದು ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರಜ್ಞನವಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಮಾರಿ, ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು, ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸಂಗನ ಕರುಣವೇ ಬೆಂಬಲವಾಯ್ತು, ಸಂಗನ ಧ್ಯಾನವೇ ಸಂಗಡವಾಯ್ತು. ಸಂಗನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನದೊಳಗೆ ನೆನೆಯುತ್ತ, ನಡೆದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಮರೆತು, ಮಂಗಳವಾಡವನ್ನು ತಲುಪಿ, ಬಿಜ್ಜಳನ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆ ನಡೆದು, ಕರಣಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಿರುವ ರಾಜಧನದ ವಿರರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಭಂಡಾರಿ ಸಿದ್ಧಧಂಡಾಧಿಪನು ಕರಣಿಕರ ತಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ಮೋಸಮೋಗುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಗಮನಿಸಿ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪಾರ ನಷ್ಟದಿಂದಲೂ, ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಾಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಧಂಡಾಧಿಪನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವರು ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸದೃಶ ನೈಮಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಯುವಕನಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಧಂಡಾಧಿಪನಿಗೆ ಮಮತೆ ಬಂದು, ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ, ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಮರಿಭಂಡಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೂರೊಂದು ಹೊನ್ನು ನಿಗದಿಯಾಯಿತು.

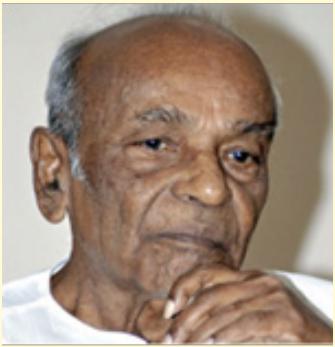
ಕಾಲ ಗತಿಸಿತು. ಸಿದ್ಧಧಂಡನಾಯಕನು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಯೆಲಾಸವಾಸಿಯಾದನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಿದ್ಧಧಂಡನಾಯಕನ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ನಿರ್ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕಂಡು, “ಸಿದ್ಧಧಂಡಾಧಿಪನು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲಾಧೀನನಾದ. ನನಗೀಗ ಏನೂ ತೋಚದಾಗಿದೆ.

ಬುದ್ಧಿಗೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಞಳನು - “ಆತನ ಆಳು ಕುದುರೆ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವ ನಿನ್ನದೇ. ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಭಂಡಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೂ ಕೋಶಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಅಧಿಕಾರಿ” - ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಾವಳಿಯನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬಾಳಿಂದು ಹರಸಿ ಕೊಟ್ಟನು - ಅವರನ್ನು ಕಟಕಮಕುಟಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ - ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ವವನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ, ಮರದ ಕೇರಿಗಳೊಳಗೆ ಹೆರೆಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರು “ಬಸವದಂಡನಾಧ”, “ಭಂಡಾರಿ ಬಸವ” ಎನಿಸಿದರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾವತೀವ್ರತೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆಶ್ರೀಯತೆ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವೂ, ಆದುದರಿಂದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿದೆ! ಈ ಅನಘ್ಯಾಸಗುಣಗಳ ಶತಾಂಶವು ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಅವು ಉತ್ತಮ ಭಾವಗೀತೆಗಳನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನೆಯಿರಬಹುದು, ನಗೆಯ ಮಾರಿತಂದೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡುವ ನಗೆಯಿರಬಹುದು, ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿಯಿರಬಹುದು, ಚೆನ್ನಬಿಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಯಿರಬಹುದು, ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುರಭಾವವಿರಬಹುದು, ಮೀಕ್ಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಅನುಭವಾನುಗುಣ ಭಾವಾಭಿವೃತ್ತಿಯಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೊಬ್ಬರ ವಚನಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದು, ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿರಸಕ್ಕ ಹೋಷಕವಾಗಿ - ಶಕ್ತಿದಾಯವಾಗಿ ಮೀಕ್ಕೆಲ್ಲ ರಸಗಳ ಲೀಲೆಯೂ ನಡೆದಿರುವುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮತ್ತೀಯ ಸಂಕುಚಿತ ಗಣನೆಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾನವಕುಲದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಮೇಲು-ಕೀಳೆಂಬ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ವಾನ್ಯ ವಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತ-ಪ್ರದೇಶವಾಗಲಿ, ವಿದ್ಯೆ-ಪದವಿಯಾಗಲಿ. ಧನ-ಧಾನ್ಯವಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಿದ್ಧವಾದ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡೆಂಬ ಫೇದವಾಗಲಿ ಮಾನವರನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ, ಥಿನ್ನ-ಬಿನ್ನಗೊಳಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದನ್ನು ಅವರು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟನ್ನಾ೜ಿ ಒಡನಾಟವನ್ನಾ೜ಿ - ಇವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳ ದಾನ-ದಯೆ-ನಿರಾಡಂಬರ-ವಿನಯ-ಭಕ್ತಿ-ದುಡಿಮೆ, ನಿಷ್ಠಾಮಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸರಳೆಜೀವನ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲವೆಲ್ಲ ಒಂದೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಹಿತ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ದರ್ಶನಸಾರ.

* * *

ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ರವರು ೧೯೨೮ ರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಡಗೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಶಿವದಾಸ ಗೀತಾಂಜಲಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು, ಭಾಸನ ಭಾರತ ರೂಪಕ, ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು ಹೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಪಂಪ ಪ್ರಶ್ನಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶ್ನಿ, ಬಸವ ಮರಷ್ಯಾರ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಮರಷ್ಯಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾಠವನ್ನು ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ‘ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು’ ಕೃತಿಯ ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ಆಯ್ದಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂದೆ, ತಾಯಿಯವರ ಹೆಸರೇನು ?
೨. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊದರು?
೩. ಈಶಾನ ಗುರುಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು?
೪. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ?
೫. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳ ಯಾವುದು?

೭. ನೊಂಬೆ ಕಲನುವ ನೀತಿ

ಆರ್. ಎನ್. ಜಯಗೋಪಾಲ್ -

ಅಡಿಸಿ ನೋಡು, ಬೀಳಿಸಿ ನೋಡು, ಉರುಳಿ ಹೋಗದು
ಎನೇ ಬರಲಿ, ಯಾರಿಗು ಸೋತು ತಲೆಯ ಬಾಗದು
ಎಂದಿಗೂ ನಾನು ಹೀಗೇ ಇರುವೆ ಎಂದು ನಗುವುದು, ಹೀಗೇ ನಗುತಲಿರುವುದು

ಗುಡಿಸಲೇ ಆಗಲಿ ಅರಮನೆಯಾಗಲಿ, ಆಟ ನಿಲ್ಲದು
ಹಿರಿಯರೆ ಇರಲಿ ಕಿರಿಯರೆ ಬರಲಿ, ಭೇದ ತೋರದು
ಕಷ್ಟವೋ ಸುವಿವೋ ಅಳುಕದೆ ಆಡಿ ತೂಗುತಿರುವುದು

ಮೈಯನು ಹಿಂಡಿ ನೊಂದರು ಕಬ್ಬಿ, ಸಿಹಿಯ ಕೊಡುವುದು
ತೇಯುತಲಿದ್ದರೂ ಗಂಧದ ಪರಿಮಳ, ತುಂಬಿ ಬರುವುದು
ತಾನೆ ಉರಿದರೂ ದೀಪವು ಮನೆಗೆ ಬೆಳಕ ತರುವುದು

ಆಡಿಸುವಾತನ ಕೈಚಳಕದಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಡಗಿದೆ
ಆತನ ಕರುಣೆಯು ಜೀವವ ತುಂಬಿ, ಕುಣಿಸಿ ನಲ್ಲಿಸಿದೆ
ಆ ಕೈ ಸೋತರೆ, ಬೊಂಬೆಯ ಕಥೆಯು, ಕೊನೆಯಾಗುವುದೇ!

Not to be republished

ಆರ್. ಎನ್. ಜಯಗೋಪಾಲ್‌ರವರು ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಶ್ರೀಷ್ಟಿ ಇವರು ರಫಿಖಿರ ಆಗಣ್ಯ ಇರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಭೀಷ್ಯರೆನಿಸಿದ್ದ ಆರ್. ನಾಗೇಂದ್ರಾಯರು. ಜಯಗೋಪಾಲರ ಓವ್ರು ಸೋದರ ಸುದಶನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸೋದರರಾದ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಯಾಗ್ರಹಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು ಜಯಗೋಪಾಲ್. ಹಾಡೊಂದ ಹಾಡುವ ನೀ ಕೇಳು ಮನುವೆ, ಗನಿಸು ಎಲ್ಲೋ ಭಾಮಿಯು ಎಲ್ಲೋ, ಕರ್ಮಾರದಾ ಚೊಂಬೆ ನಾನು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಯ ಉಂಗುರ, ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ – ಮುಂತಾದವು ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಗಳು. ರಾಗವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಡಿನ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಜಯಗೋಪಾಲ್ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇವರು ಇಂಂಬ್ಲೋಚನ್ ಹೆಚ್ಚು ಗೀತಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. “ನಗುವ ನಯನ ಮಥುರ ಮೌನ” ಇವರ ಗೀತಗಳ ಸಂಕಲನ. “ಪಲ್ಲವಿ ಅನುಪಲ್ಲವಿ” ಆತ್ಮಕತೆ. ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗೆ ಇವರು ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯ, ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಅಭ್ಯಾಸ

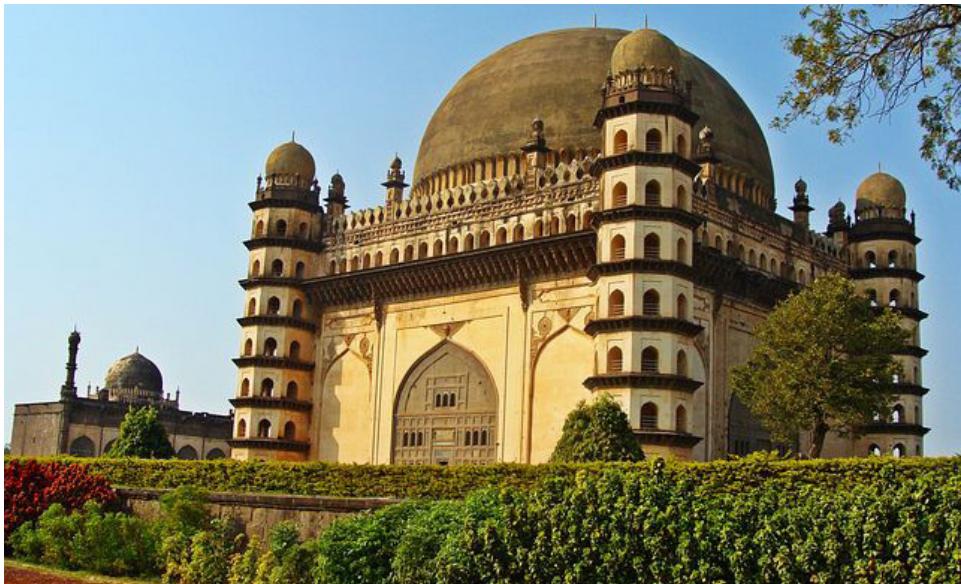
ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸೋತವರಿಗೆ ಗೊಂಬೆಯು ಕೊಡುವ ಧೈರ್ಯವೇನು?
೨. ಗೊಂಬೆಯು ಹೇಗೆ ತೊಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ?
೩. ತಾವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳು ಯಾವುವು?
೪. ಗೊಂಬೆಯು ನಿಶ್ಚಲವಾಗುವುದು ಯಾವಾಗೆ?
೫. ಗೊಂಬೆಯು ಹೇಳುವ ನೀತಿಯ ಸಾರಾಂಶವೇನು?

ಇ. ಗೋಲಗುಮ್ಮಟ

ರಾಜಶೇಖರ ಕವ್ಯಂದಾ -

ಗೋಲ ಗೋಲ ಗೋಲಗೋಲ
ಗೋಲಗುಮ್ಮಟ
ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನೋಡೆ ಅಬ್ಬ
ಎನು ಅದ್ದುತ್ತ!

‘ಹುಚ್ಚೆ’ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ನಾನು
ಕೂಗಿ ನೋಡಿದೆ
‘ಹುಚ್ಚೆ, ಹುಚ್ಚೆ, ಹುಚ್ಚೆ’ ಎನುವ
ದನಿಯ ಕೇಳಿದೆ

‘ಜಾಣ’ ಎಂದು ಕೊನೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ
ಕೂಗಿ ನೋಡಿದೆ
‘ಜಾಣ, ಜಾಣ, ಜಾಣ’ ಎನುವ
ದನಿಯ ಕೇಳಿದೆ

ಅಯ್ಯ್ಯಾ ನಾನು ನನ್ನ ತಪ್ಪು
ಅರಿತುಕೊಂಡೆನು
ಮರೆಯದಂಥ ಪಾಠವೋಂದು
ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ರಾಜಶೇಖರ ಕುಪ್ಪಂದಾ ಕಾವ್ಯನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಬರೆಯುವ ರಾಜಶೇಖರ ಅಲ್ಲೂರಕರ್ (ಜನನ: ೧೯ ಜುಲೈ ೧೯೬೬) ಅವರು ಮೂಲತಃ ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೇದಂ ತಾಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಂದಾ ಗ್ರಾಮದವರಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಾಗಲಕೋಟಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಶಿಶುಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿರುವ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಹಜ-ರಮ್ಯ-ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯಸ್ಕರ ಗಮನ ಸೇಳಿದವರು. ಚೆಲುವ ಚಂದಿರ, ಗೋಲ ಗುಮ್ಮಟ, ಪ್ರಟಾಣ ಪ್ರಾಸಗಳು, ಸೋನ ಪಾಪಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದಗೊಳಿಸಿದವರು. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು ಕನ್ನಡ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಳಕು ಕಂಡಿವೆ; ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಧಾರಾವಾಹಿ ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಕನಾಂಟಕ ಸಂಘವು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ೨೦೧೨ನೇ ಸಾಲಿನ ನಾ. ಡಿಸೋಚಾ ಪ್ರರಸ್ಯಾರ, ೨೦೧೨ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಮ್ಮ ಪ್ರರಸ್ಯಾರಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಗೋಲಗುಮ್ಮಟದ ವಿಶೇಷ ಏನು?
  - ಜಾಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಏನಾಯಿತು?
  - ಬಾಲಕನು ಕಲಿತ ಮರೆಯದಂಥ ಪಾಠ ಯಾವುದು?

ಳಿ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ಮೊದಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ರಮಾನಂದ ಆಚಾರ್ಯ -

ಆಹುಡುಗಿ ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಸ್ತರಕ್ವೋಂದರ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಓದಿ ಬಂದ ತಂದೆಯು ಅದನ್ನು ಕಿರುತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಯಿಂದಾಚೆ ಎಸೆದರು. ಹೇಳಿದರು, ಶ್ರೀಕೃಣದ ಅಕಾರವು ಕೇವಲ ಉಚ್ಛರಿತಾತ್ಮಿಯ ಪುರುಷರಿಗಷ್ಟೇ ಇದೆ. ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಶ್ರೀಕೃಣ ಪಡೆಯುವುದು ಪಾಪವಾಗಿದೆ. ನಿರಕ್ಷರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿ ಆಗಲೇ ಪಣತೊಟ್ಟಳು, ಏನೇ ಆಗಲಿ ನಾನು ಉಚ್ಛರಿ ಶ್ರೀಕೃಣ ಪಡೆದೇ ಪಡೆಯುವೆ. ತಾನು ಶ್ರೀಕೃಣ ಪಡೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಶ್ರೀಕೃತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕನಸು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸತೋಡಿದಳು.

೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತಕಾಲ. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಣವಿಲ್ಲದ ಕತ್ತಲ ಬದುಕು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ. ಒಂಬತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಪ್ರಣಯ ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪುಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ವಿವಾಹ. ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಣದ ಪಾಠ ಹೇಳತೋಡಿದರು. ಮಾವಿನ ಟೊಂಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಲೇಖಿನಿ. ಅವರು ಜಾನಪದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಭಾಷೆ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಾಠ ಹೇಳತೋಡಿದರು. ಮುಂದೆ ರಜನವೇರಿ ಱಲ್ಲಿ ರಂದು ಪ್ರಣಯ ತಾತ್ಯಾಸಾಹಬ್ ಭಿಡೆಯವರ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೋಟ್‌ಮೊದಲ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರೆ ಸೈಹಿತರ ಒಂಬತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇಂಥಿಗೆ ಱಲ್ಲಿ ರಂದು ಪ್ರಣಯ ಹರಿಜನ ಬಸಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಪ್ರಾಲೇ.

ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿ ಪುಲೆ ಇ ಜನವರಿ ಱಲ್ಲಿರಿದ ರಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸತಾರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಯಗಾಂವೊನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಖಿಂಡೋಸಿ ನೆವಸೆ ಪಾಟೀಲ, ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಭಾಯಿ. ಈ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮೊದಲ ಸಂತಾನವೇ ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿ. ಅವಳಿಗೆ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು - ಸಿದೂಜೀ, ಸಖಾರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಪತಿ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮೂರ್ಧನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಂದಾಚಾರಗಳಿಂದ ಆಕೆ ಮನನೊಂದಳು. ಆಗ ಸೀಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಣ ಇತ್ತಾದಿ ಅಕಾರಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅನಕ್ಷರತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಶಾಸ್ವತ್ಯತೆ, ಸತಿಪದ್ಧತಿ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವಿಧವೆಯರ ದುರವಸ್ಥೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿವಾರಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ತೋಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿ ದೀರ್ಘ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದಳು. ಸೇವೆ, ಸಮಾಜೋತ್ಸಾನದ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಅವಳು ಪಾಠ ಕಲಿತು, ಅಧ್ಯಾಪಕೆಯಾದಳು. ಮೊದಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಯೆನಿಸಿದಳು.

ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರೀಭಾಯಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಾಜದ ಹಟವಾದಿಗಳು ಕೆರಳೆ ಆಕೆಯನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿರೋಧಿಸತೋಡಿದರು. ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ

ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಚುಚ್ಚುಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ, ಅವಳ ಕಡೆ ಕಲ್ಲು, ಸಗೋಣಿ ಎಸೆದರು. ಆದರೂ ಆಕೆ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಳು. ಪ್ರಣೆಯ ಸಮೀಪ ಇಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಪುಲೆ ದಂಪತೀಗಳು ನಡೆಸತ್ತೊಡಗಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕೆರಳಿದ ವಿರೋಧಿಗಳು ಜೋತಿಬಾ ಅವರ ತಂದೆಯ ಕಿವಿಯೂದತ್ತೊಡಗಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಜೋತಿಬಾ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರೀಬಾಯಿಯನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದರು. ಇದನ್ನು ಸವಾಲೆಂದು ಸ್ವೇಕಿಸಿ ಅವರು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಪ್ಪು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಉಪೇಕ್ಷಿತವರ್ಗದ ಬಂಧುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರೀಬಾಯಿಯ ಅವರ ವಸತಿಕ್ಕೇತ್ತುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಟಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮನೆಯ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿ-ಕೊಳಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಳಕೆಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟಳು. ವಿಧವೆ ಕಾಶಿಬಾಯಿಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುದಂತೆ ತಡೆದಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತಳು. ಅವಳ ಹೆರಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿ ಅವಳ ಮಗ ಯಶವಂತನನ್ನು ದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೋಷಿಸತ್ತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಾವಿತ್ರೀಬಾಯಿಯ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲೇನೂ ಅಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೇಲ್ಪಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಇಲ್ಲಿ ಪುಲೆ ದಂಪತೀಗಳು ಸತ್ಯಶೋಧನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾಫಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮೊದಲ ವಿಧವಾ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ಇ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಇಲ್ಲಿ ರಂದು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವಳು ವಿಧವೆಯರ ಕೇಶಮುಂಡನ ಮಾಡದಂತೆ ಕೌರಿಕರ ಮನವೂಲಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ವಿಧವೆಯರ ಬಾಳಿಗೊಂದು ಬೆಳೆಕಾದಳು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಸಹಸಾರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನವಪಿಳಿಗೆಯ ಏಳಿಗೆಯ ಕನಸನ್ನು ಅವರು ನನಸಾಗಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗ್ ಹಾವಳಿಯುಂಟಾದಾಗ ಸಾವಿತ್ರೀಬಾಯಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ಅವರ ಸೇವಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೋಂಕು ತಗಲಿ ಇಂ ಮಾರ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ರಂದು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪುಲೆ ದಂಪತೀಗಳ ಕಾರ್ಯ ಅನುಸರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾವಿತ್ರೀಬಾಯಿಯೆ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ದೇಶದ ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅರ್ಥಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಕಾರ್ಕಳ ರಮಾನಂದ ಆಚಾರ್ಯರು: ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರು, ಬಹುಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪತ್ರಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರು. ಇವರು ಕಳೆದ ಮೂನಾರ್ಕಲ್ಲು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಪ್ರತಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇಂಜಿನಿಯಲ್ ಬಿ.ಎಸ್. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳಪ್ಪು ದೀರ್ಘಕಾಲ ವಿಕಿತ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ೨೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಮುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಗೆ ತಂದೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು?
೨. ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪ್ರಥಮ ಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು?
೩. ಜ್ಯೋತಿಭಾ, ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಏನೇನು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು?
೪. ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯವರು ಉಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಹೇಗೆ ಮೈತ್ರೀತಾಃಖಿಸಿದರು?
೫. ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯವರು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ಪಂಥಿ ಯಾವುದು?

(ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂನಾರ್ಲು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿತ್ತು?
೨. ಸಮಾಜದ ಹಟವಾದಿಗಳು ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿರೋಧಿಸಿದರು?
೩. ಸಮಾಜದ ಕೆಳವರ್ಗಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯವರು ಹೇಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು?
೪. ವಿಧವೆಯರ ಪರವಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಭಾಯಿಯವರು ಹೋರಾಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಇ. ರಮ್ಯಸೃಪ್ತಿ

ಮಥುರಚಿನ್ನ -

ಮಹಾಕಾಶ ಶಿರದ ಮೇಲೆ
 ಆಹಾ-ಪೃಷ್ಟಿ ರಮ್ಯ ಮುಂದೆ
 ಬಾನುಭೂಮಿ ಅಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ
 ಏನು ರಮ್ಯ ದೂರದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಭಾಮಯನು ವಿಭಾಕರನು
 ನಭಾಂಗಣದಿ ವಿರಾಜಿಪನು
 ಹಾಲು ಮೋಡ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ
 ನೀಲಗಗನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ

ಹೊನ್ನ ಬಿಸಿಲು ಸೂಸಿ ಸೂಸಿ
 ರನ್ನನೆಲದಿ ಹಾಸಿ ಹಾಸಿ
 ತರುವು ಹಸಿರು ಮರವು ಹಸಿರು
 ಮೇರೆ ಹುಲ್ಲು ಹಚ್ಚಹಸಿರು

ಮರದ ಸಾಲು ಮೇವ ಮೇಕೆ
 ತೆರೆದ ಹಕ್ಕಿ ಏನು ಚೆಲುವು
 ಎತ್ತು ಎಮ್ಮೆ ಆಡು ಆವು
 ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಮೇವ ರೀವು

ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಕೂಸು ಕುನ್ನಿ
 ದಿನ್ನಿ ದಿಬ್ಬ ಹಾದಿ ಬೀದಿ
 ಏನು ಚಂದ ಏನು ಚೆಲುವು
 ಏನು ಬೇಕು ಇದಕು ಮಿಗಿಲು

ಮಹಾಕಾಶ ಶಿರದ ಮೇಲೆ
 ಆಹಾ-ಪೃಷ್ಟಿ ರಮ್ಯ ಮುಂದೆ
 ಬಾನು ಭೂಮಿ ಅಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ
 ಏನು ರಮ್ಯ ದೂರದಲ್ಲಿ

ಮಹಂತಿನ್ನು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಚನ್ನಮಲಪ್ಪ ಹಲಸಂಗಿ ಅವರು (ಸಾ.ಶ. ೧೯೦೫) ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹಲಸಂಗಿ ಗ್ರಾಮದವರು. ಮುಲ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂಗಾಳ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ, ತಮಿಳು, ಪಷ್ಟಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ವಚನವಾಚ್ಯಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವರಂಗ, ಪೂರ್ವಯೋಗದ ಪಥದಲ್ಲಿ, ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಬೆಳಗು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. ನನ್ನ ನಲ್ಲ - ಕವನ ಸಂಕಲನ. ಜನಪದಗೀತಗಳ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಹಿಲಿಂಗಣ್ಣನವರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕುಲಗುರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ‘ರಮ್ಮಸೃಷ್ಟಿ’ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ?
೨. ಸೂರ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?
೩. ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯ ಹೇಗಿದೆ?
೪. ಜೀವರಾಶಿಯ ವರ್ಣನೆ ‘ರಮ್ಮಸೃಷ್ಟಿ’ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ?
೫. ‘ರಮ್ಮಸೃಷ್ಟಿ’ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮೇಯುವ ಶೀವಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ?
೬. ಯಾವುದರ ಚೆಲುವಿಗೆ ಮಿಗಿಲಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ?

೬. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ

ವಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪ -

ನಿರೂಪಣ : ಡಾ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ

ಪ್ರವೇಶ: ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಕಲೆಯ ಸ್ಥಾನ ಬಲು ಹಿಂದು. ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ನಟನೆ, ವೇಷಭೂಷಣ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ನಾಟಕದ ಕಲಾವಿದರು ಸೀರಿಯಲ್‌ದರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ, ಆರಾಧನೆಗೆ ಪೋದಲ ಸ್ಥಾನ. ರಂಗಕಲಾವಿದರು ರಾಗಭೂಷಣಗಳು. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತು ಕಲಾರ್ಥಿಕರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತು ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾನೊಬ್ಬ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಟ. ನಟನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮುದಾಯದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಟನಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಆಶ್ರಯ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಟ ಬದುಕಿರಲಾರ. ಏನಿಗೆ ನೀರಿನ ಸಂಗವಿದ್ದಂತೆ ನಟನಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಂಗವಿರುತ್ತದೆ.

ನಟನಾಗಿರುವುದು ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಮುಖಿತೆ ತಪ್ಪಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಎದುರಿಗೆ ರಂಗಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನವು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಎಷ್ಟೂಂದು ಉದಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು ನನಗೆ ತೋರಿರುವ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಂಠ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಬಿಗಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳಬೇಕು ಎನಿಸಿದರೂ ಸಮಾಜದ ಮೂಳಭಾರದಿಂದ ನನಗೆ ಮಾತೇ ಬರದಂತಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೂಂದು ಜನರ ಮೂಳ ನನ್ನ ಮೇಲಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಅಪಾರವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನನ್ನ ಜೋಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕದು. ನನ್ನನ್ನು ಕಲಾವಿದನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಯು ಚಿತ್ರಪಟದಂತೆ ನನ್ನ ಕಳ್ಳುಂದೆ ನಿಂತಿದೆ.

ನಾನು ಒಂದು ತೀರ ಸಾದಾ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಉಗಳಿರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ. ತಾರೀಖು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವು ಬಾಳಮ್ಮೆ, ತಂದೆ ಕರಿಬಸಪ್ಪ. ಇವರಿಗೆ ನಾವು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು. ಅಣ್ಣಿ ಬಸಪ್ಪ, ಅಕ್ಕೆ ಏರವ್ವೆ ಮತ್ತು ನಾನು. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವದತ್ತಿ ತಾಲೂಕಿನ ವಣಿಗಿ ನನ್ನೂರು. ನಮಗೆ ಪೂರ್ವಾಚಿರವಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಹೊಲವಿತ್ತು. ಅದು ಬಾಗಾಯತ್ತಲ್ಲ ಅಥವಾ ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲ. ತಂದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಡುಟ್ಟು ಬದುಕಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ೧೨-೧೩ ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ಅಕ್ಕೆ, ಅಣ್ಣಿನು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಹೊಲವು ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಬಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿತಿವಂತರ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದವಳು. ಅದರಿಂದ

ಅವಳಿಗೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದುರ್ದ್ರೋಷ ಆಕೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿತು.

ನನ್ನ ಅವ್ವೆ ಬೇರೆಯವರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದಳು. ದುಡೀಲಿಕ್ಕೂ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಆಳುಗಳಿಂತ ಇವಳಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡ ಸಾಹುಕಾರರು ನಾಳೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ವನಿಗೆ ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ ಬಾಲಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

‘ಅವ್ವೆ, ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿನಿ. ಇಬ್ಬರೂ ದುಡಿದ್ದೆ ಒಂದೇ ಆಳಿನ ಲೆಕ್ಕ ಸಾಹುಕಾರರು ಕೊಡ್ಡಿ’ ಎಂದೆ.

ಅವ್ವನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ದುಡಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ದುಡಿಯಲು ಯಶ್ಸಿಸಿದವು. ಆದರೆ ದುಡಿದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಕೈ ತುಂಬ ಗುಳ್ಳೆಗಳೆದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದೂ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನ ನಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ತಂದಿತೆಂದರೆ ಅದು ನೆನಪಾದರೆ ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅವ್ವೆ ನನಗೆ ಉಟ ಬಡಿಸಿದಳು. ನಾನು ಉಂಡೆ. ಕೂಡಲೇ ಆಕೆ ಮಲಗಲು ಹಾಸಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿದಳು. ಆಗ ನಾನು ‘ಅವ್ವೆ, ನೀ ಉಟಮಾಡುವಂಗಿಲ್ಲೇನು?’ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ.

ಆಕೆ ಏನೇನೋ ಹಾರಿಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆಗುವಷ್ಟು ರೊಟ್ಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

‘ಅವ್ವೆ, ನಾಳೆಯಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬಾ ಕೂಡಿಯೇ ಉಟ ಮಾಡೋಣ. ಒಂದೇ ರೊಟ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಅರ್ಥ ಅರ್ಥ ತಿನ್ನೋಣ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಆಗ ಆಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಾಗ ನಾನೂ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ.

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಒಂದು ಫೆಟನೆ ಹೇಳಿದೆನಿ. ನಾನು ಆರೇಳು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಫೆಟನೆಯಿದು. ನಮೂರಿನ ಸಮೀಪ ಸಂತಿಯಾಗೋ ಉರು ಅಂದ್ರೆ ಬೈಲಹೊಂಗಲ. ಆ ಸಂತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಎಲ್ಲಾರೂ ಹೋಗ್ಗಿದ್ದು. ಅದ್ರಂತೆ ನಮ್ಮುವ್ವನೂ ಹೋಗಿದ್ದು. ಸಂತಿಯಿಂದ ಬರೋವಾಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲಾಕ ಏನಾದ್ದೂ ತರ್ತಾಳಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಣಲು ಹೊಂಟೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದೆನಂತೆ. ಮ್ಯಾಲೆ ಬರಾಕ ತ್ರಾಣವುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ತೇಲುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ಹೊಂಟಾಗ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಕೂಡುವ ಮರಪತಿಯವರ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂತವರು ನೋಡಿ ಮ್ಯಾಲ ಎತ್ತಿ ಉಪಚರಿಸಿದರಂತೆ.

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಶ್ವರ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಗರ್ವ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡನಿಂದ ನನಗೆ ಮದ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಯಾವ

ವ್ಯಾಸನಕ್ಕೂ ನಾನು ತುತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಅವ್ವಳ ಸ್ಕರಣೆಯ ಫಲ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೇನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಇರಲಾರೆ.

ಇನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದು ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ನನ್ನ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ-ಇವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾಡ್ಡರಲ್ಲಿ ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ನನಗೆ ಇದ್ದರ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಂತ. ಅದರಿಂದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ, ಗುರುಗಳು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಜನೀ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ನಮ್ಮೊರವರು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮೊರ ರಸಿಕರು ಬಯಲಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಾಲ ಪಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಬಾಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಅಲ್ಲಿಯವರೇಗೂ ಆಟ ಆಡಿದ್ದು. ನಾಟಕ ಆಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಗರುಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಬರೆದ ‘ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ’ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭರತನ ಪಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿಟಿದ್ದು. ಜನರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಂಥೂ ಇದ್ದದೇ.

ಈ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಂದ ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಪನಿಯವರು ಪಾತ್ರ ಮಾಡಾಕ ಕರ್ಯಾಕ ಬಂದ್ದು. ನಮ್ಮೊರವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷ. ಹೆಮ್ಮೆ. ನಮ್ಮೊರ ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭರತನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿದೆ. ಜನ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವರು ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ನನ್ನ ಪಾತ್ರ ನೋಡಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗರಾಜ ನಾಟ್ಯ ಸಂಪನ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅದು ಇವೀಲನೇ ಇಸವಿ. ಅವರು ಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕಟೆದು ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ರಂಗಭೂಮಿ ಗುಡಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ ಅವರು ಬಾಗಲಕೋಟಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಮೀನಗಡದವರು. ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನ್ನಿಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಚರ್ ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ವರದಿಗಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ‘ಕೃದಿಗಳ ಕಥನ’ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಣೆಯಿಂದ ರಂಗದ ಏಣಿಗೆ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗವನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

೧. ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಏನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ?
೨. ‘ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ’ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು?
೩. ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಣಿಯವರು ಯಾವ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?
೪. ರಂಗಕಲಾವಿದ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಹುಟ್ಟಾರು ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

೧. ನಟನಿಗೂ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?
೨. ಏಣಿಗಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಅವ್ವನ ಸ್ವರಜೀಯ ಫಲ ಎಂದು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಏನನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ?